॥ शिक्षापत्री ॥

वामे यस्य स्थिता राधा श्रीश्च यस्यास्ति वक्षसि ।
वृन्दावनविहारं तं श्रीकृष्णं हृदि चिन्तये ॥१॥

હું જે તે મારા હૃદયને વિષે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનું ધ્યાન કરું છું, તે શ્રીકૃષ્ણ કેવા છે, તો જેના ડાબા પડખાને વિષે રાધિકાજી રહ્યાં છે અને જેના વક્ષઃ સ્થળને વિષે લક્ષ્મીજી રહ્યાં છે અને વૃંદાવનને વિષે વિહારના કરનારા છે. ॥૧॥

''जिनके वामभागा में राधिकाजी विराजमान और जिनके वक्षःस्थल में लक्ष्मीजी विद्यमान तथा जो वृन्दावन विहारी है, ऐसे भगवान श्रीकृष्ण का हम अपनें हृदय में ध्यान करते हैं ॥१॥

I meditate, in My heart, upon Lord Shree Krishna, on whose left stands Radhikaji, in whose heart resides Laxmiji and who plays (with His Bhaktas) in Vrindavan. ||1||

लिखामि सहजानन्दस्वामी सर्वान्निजाश्रितान् ।
नानादेश स्थितान् शिक्षापत्रीं वृत्तालयस्थितः ॥२॥

અને વૃત્તાલય ગામને વિષે રહ્યા એવા સહજાનંદ સ્વામી જે અમે તે અમે, જે તે નાના પ્રકારના જે સર્વે દેશ, તેમને વિષે રહ્યા એવા જે અમારા આશ્રિત સર્વે સત્સંગી તે પ્રત્યે શિક્ષાપત્રીને લખીએ છીએ. ॥૨॥

वड़ताल गाँव में निवास करने वाले हम (सहजानन्द स्वामी) विभिन्न देशों में निवास करनेवालें हमारे आश्रित सभी सत्संगोजनोंके प्रति शिक्षापत्री लिखते हैं ॥२॥

I Sahajanand Swami, write this Shikshapatri, Gospel of Life Divine, from Vadtal, to all My disciples who reside in different parts of the world. ||2||

भ्रात्रो रामप्रतापेच्छारामयोर्धर्मजन्मनोः ।
यावयोध्याप्रसादाख्यरघुवीराभिधौ सुतौ ॥३॥
मुकुन्दानन्दमुख्याश्च नैष्ठिका ब्रह्मचारिणः ।
गृहस्थाश्च मयारामभट्टाद्या ये मदाश्रयाः ॥४॥
सधवा विधवा योषा याश्च मच्छिष्यतां गताः ।
मुक्तानन्दादयो ये स्युः साधवश्चाखिला अपि ॥५॥
स्वधर्मरक्षिका मे तैः सर्वैर्वाच्यः सदाशिषः ।
श्रीमन्नारायणस्मृत्या सहिताः शास्त्रसम्मताः ॥६॥

શ્રી ધર્મદેવ થકી છે જન્મ જેમનો એવા જે અમારા ભાઈ રામપ્રતાપજી તથા ઈચ્છારામજી, તેમના પુત્ર જે અયોધ્યાપ્રસાદ નામે અને રઘુવીર નામે (જેને અમે અમારા દત્તકપુત્ર કરીને સર્વે સત્સંગીના આચાર્યપણાને વિષે સ્થાપન કર્યા છે); ॥૩॥

તથા અમારા આશ્રિત એવા જે મુકુંદાનંદ આદિક નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી તથા અમારા આશ્રિત જે મયારામ ભટ્ટ આદિક ગૃહસ્થ સત્સંગી; ॥૪॥

તથા અમારે આશ્રિત જે સુવાસિની અને વિધવા એવી સર્વે બાઈઓ તથા મુક્તાનંદ આદિક જે સર્વે સાધુ; ॥૫॥

એ સર્વે-તેમણે, પોતાના ધર્મની રક્ષાના કરનારા અને શાસ્ત્રને વિષે પ્રમાણરૂપ અને શ્રીમન્નારાયણની સ્મૃતિએ સહિત એવા જે અમારા રૂડા આશીર્વાદ તે વાંચવા. ॥૬॥

(हमारे) पिता श्री धर्मदेव से हैं जन्म जिनका, ऐसे जो हमारे भाई रामप्रतापजी तथा ईच्छारामजी, उनके पुत्र अयोध्याप्रसादजी तथा रघुवीरजी (जिन्हें हमने अपने दत्तक पुत्र मानकर सभी सत्संगीजनों के आचार्य पद पर स्थापित किये हैं।) ॥३॥

तथा हमारे आश्रित जो मुकुंदानन्दजी आदि नैष्ठिक ब्रह्मचारी एवं हमारे आश्रित मयाराम भट्ट आदि जो गृहस्थ सत्संगी ॥४॥

तथा हमारे आश्रित जो सधवा तथा विधवा स्त्रीयाँ तथा मुक्तानन्दजी आदि सर्व साधुजन ॥५॥

वे सभी, अपने धर्मकी रक्षा करनेवाले शास्त्रसम्मत एवं श्रीमन्नारायणकी स्मृति सहित हमारे शुभ आशीर्वादों को वाँचे ॥६॥

Rampratapji and Ichharamji, both born of Shree Dharmadev, are my brothers. Rampratapji's son, Ayodhyaprasad, and Ichharamji's son, Raghuvir, both of whom I have adopted as My sons and established them as the Acharyas (Heads) of My disciples. ||3||

The Naisthik Brahmacharis, (the Brahmin celibates) headed by Mukundanand, and the devoted householders such as Mayaram Bhatt and others. ||4||

And My devotees such as married, unmarried women and widows, and all Sadhus, Muktananda and others, all who have become My disciples. ||5||

May they all read and accept My ennobling blessings (which are there to defend our religion) prescribed by the happy remembrance of Shreeman Narayan. ||6||

एकाग्रेणैव मनसा पत्रीलेखः सहेतुकः ।
अवधार्योऽयमखिलैः सर्वजीवहितावहः ॥७॥

અને આ શિક્ષાપત્રી લખ્યાનું જે કારણ છે, તે સર્વે-તેમણે એકાગ્ર મને કરીને ધારવું અને આ શિત્રાપત્રી, જે અમે લખી છે, તે સર્વેના જીવને હિતની કરનારી છે. ॥૭॥

इस शिक्षापत्री लिखने का जो उद्देश्य हैं, उसको सर्व एकाग्र मन से धारण करें । यह शिक्षापत्री जो हमने लिखी है, वह सर्व जीवों का हित करनेवाली है ॥७॥

My disciples shall all concentrate on the benevolent aim of writing this Shikshapatri, and believe that it is written for the spiritual welfare of every soul. ||7||

ये पालयन्ति मनुजाः सच्छास्त्रप्रतिपादितान् ।
सदाचारान् सदा तेऽत्र परत्र च महासुखाः ॥८॥

અને શ્રીમદ્ ભાગવત પુરાણ આદિક જે સત્શાસ્ત્ર- તેમણે, જીવના કલ્યાણને અર્થે પ્રતિપાદન કર્યા એવા જે અહિંસા આદિક સદાચાર તેમને, જે મનુષ્ય પાળે છે, તે મનુષ્ય, આ લોકને વિષે ને પરલોકને વિષે મહાસુખિયા થાય છે. ॥૮॥

श्रीमद् भागवत पुराण आदि सत्शास्त्रों द्वारा जीवों के कल्याण के लिए प्रतिपादित अहिंसा आदि सदाचारों का जो लोग पालन करते हैं, वे इस लोक में तथा परलोक में उत्तम सुखको प्राप्त करते हैं ॥८॥

Those who observe the Rules of Ethics (e.g. non-violence) as prescribed by the holy scriptures, such as Shreemad Bhagwat Puran, etc. shall derive happiness in this world as well as in the next. ||8||

तानुल्लङ्घ्यात्र वर्तन्ते ये तु स्वैरं कुबुद्धयः ।
त इहामुत्र च महल्लभन्ते कष्टमेव हि ॥९॥

અને સદાચારનું ઉલ્લંઘન કરીને જે મનુષ્ય, પોતાના મનમાં આવે તેમ વર્તે છે, તે તો કુબુદ્ધિવાળા છે અને તે આ લોક અને પરલોકને વિષે નિશ્ચે મોટા કષ્ટને જ પામે છે. ॥૯॥

और उनसदाचारों का उल्लंधन करके जो मनुष्य मनमाना आचरण करते हैं, वे कुबुद्धिवाले हैं और इस लोक में तथा परलोक में निश्चय ही बडे कष्ट को प्राप्त करते है ॥९॥

Those who violate the Rules of Ethics and behave willfully are evil-minded and shall suffer great distress in this world as well as in the next. ||9||

अतौ भवद्भिर्मच्छिष्यैः सावधानतयाऽखिलैः ।
प्रीत्यैतामनुसृत्यैव वर्तितव्यं निरन्तरम् ॥१०॥

તે માટે અમારા શિષ્ય એવા જે તમે સર્વે, તેમણે તો પ્રીતિએ કરીને આ શિક્ષાપત્રીને અનુસરીને જ નિરંતર સાવધાનપણે વર્તવું, પણ આ શિક્ષાપત્રીનું ઉલ્લંઘન કરીને વર્તવું નહિ. ॥૧૦॥

इसलिये हमारे शिष्य, ऐसे आप लोग, प्रीतिपूर्वक इस शिक्षापत्री के अनुसार ही निरंतर सावधान होकर आचरण करें परंतु इस शिक्षापत्री का उल्लंघन कदापि न करे ॥१०॥

Hence, all My disciples shall love and follow the commandments of this Shikshapatri vigilantly and shall never violate them. ||10||

कस्यापि प्राणिनो हिंसा नैव कार्याऽत्र मामकैः ।
सूक्ष्मयूकामत्कुणादेरपि बुद्ध्या कदाचन ॥११॥

હવે તે વર્ત્યાની રીતે કહીએ છીએ : જે અમારા જે સત્સંગી-તેમણે, કોઈ જીવ-પ્રાણીમાત્રની પણ હિંસા ન કરવી; અને જાણીને તો ઝીણા એવા જે જૂ, માંકડ, ચાંચડ આદિક જીવ-તેમની પણ હિંસા ક્યારેય ન કરવી. ॥૧૧॥

अब हम उस आचरण की रीति बतलाते हैं-कि जो हमारे सत्संगीजन हैं वे कदापि किसी भी जीव-प्राणी मात्रकी हिंसा न करें और जान बूझकर जूँ, खटमल, चांचड आदि सूक्ष्म जीवोंकी भी हिंसा कभी न करें ॥११॥

My disciples shall never intentionally kill any living creature, not even small insects such as lice or bugs. (11)

देवतापितृयागार्थमप्यजादेश्च हिंसनम् ।
न कर्तव्यमहिंसैव धर्मः प्रोक्तोऽस्ति यन्महान् ॥१२॥

અને દેવતા અને પિતૃ-તેમના યજ્ઞને અર્થે પણ બકરાં, મૃગલાં, સસલા, માછલા આદિક કોઈ જીવની હિંસા ન કરવી; કેમ જે અહિંસા છે તે જ મોટો ધર્મ છે. એમ સર્વ શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે. ॥૧૨॥

देवयाग तथा पितृयाग के लिए भी बकरी, हिरन्, खरगोश, मच्छली आदि कीसी भी जीव की हिंसा न करें, क्योंकि सभी शास्त्रों में अहिंसा कोही परम धर्म कहा गया हैं ॥१२॥

They shall never kill goats and/or other living beings in sacrifice performed for the Yagna (propitiation) of deities and Pitris (ancestors), for non-violence is declared by all the Shastras (scriptures), as the highest Dharma of all the Dharmas. (12)

स्त्रिया धनस्य वा प्राप्त्यै साम्राज्यस्य च वा क्वचित् ।
मनुष्यस्य तु कस्यापि हिंसा कार्या न सर्वथा ॥१३॥

અને સ્ત્રી, ધન અને રાજ્ય તેની પ્રાપ્તિને અર્થે પણ કોઈ મનુષ્યની હિંસા તો કોઈ પ્રકારે ક્યારેય પણ ન જ કરવી. ॥૧૩॥

स्त्री, धन तथा राज्यकी प्राप्ति के लिए भी किसी मनुष्य कीं हिंसा तो किसी भी प्रकार से कदापि न करें ॥१३॥

One shall never commit homicide, even in order to acquire woman, wealth, political power or sovereignty. (13)

आत्मघातस्तु तीर्थेऽपि न कर्तव्यश्च न क्रुधा ।
अयोग्याचणात्क्वापि न विषोद्दबन्धनादिना ॥१४॥

અને આત્મઘાત તો તીર્થને વિષે પણ ન કરવો, ને ક્રોધે કરીને ન કરવો; અને ક્યારેક કોઈ અયોગ્ય આચરણ થઈ જાય તે થકી મૂંઝાઈને પણ આત્મઘાત ન કરવો, અને ઝેર ખાઈને તથા ગળે ટૂંપો ખાઈને તથા કૂવે પડીને તથા પર્વત ઉપરથી પડીને ઈત્યાદિક કોઈ રીતે આત્મઘાત ન કરવો. ॥૧૪॥

तीर्थस्थानमें भी आत्महत्या न करें, तथा क्रोधावेशमें भी आत्महत्या न करें, यदि कोई अनुचित आचरण हो जाय तो उससे खिन्न होकर भी आत्मघात न करें, तथा जहर खाकर, गलेमें फंदा डालकर, कुएमें गिरकर या पर्वत पर से कूद कर, इत्यादि किसी भी प्रकार से आत्महत्या न करें ॥१४॥

One shall never commit suicide, even in a place of pilgrimage, or through anger or on account of some untoward action, by taking poison or by strangulation or by jumping into a well or from a hill-top or by any other means. (14)

न भक्ष्यं सर्वथा मांसं यज्ञशिष्टमपि क्वचित् ।
न पेयं च सुरामद्यमपि देवनिवेदितम् ॥१५॥

અને જે માંસ છે, તે તો યજ્ઞનું શેષ હોય તો પણ આપત્કાળમાં પણ ક્યારેય ન ખાવું; અને ત્રણ પ્રકારની સુરા અને અગિયાર પ્રકારનું મદ્ય, તે દેવતાનું નૈવેદ્ય હોય, તો પણ ન પીવું. ॥૧૫॥

माँस यज्ञ का शेष हो तो भी, आपत्काल में भी कभी न खायें और तीन प्रकारकी शराब तथा ग्याहरह प्रकारके मद्य देवताका नैवेध्य होने पर भी न पीयें ॥१५॥

One shall never eat meat even in a moment of extreme necessity, be it remains of a sacrifice, nor drink liquor, wine or intoxicating beverages even though it may be an offering to a deity. (15)

अकार्याचरणे क्वापि जाते स्वस्य परस्य वा ।
अङ्गच्छेदो न कर्तव्यः शस्त्राद्यैश्च क्रुधापि वा ॥१६॥

અને ક્યારેક પોતાવડે કાંઈક અયોગ્ય આચરણ થઈ ગયું હોય અથવા કોઈ બીજા વડે અયોગ્ય આચરણ થઈ ગયું હોય, તો શસ્ત્રાદિકે કરીને પોતાના અંગનું તથા બીજાના અંગનું છેદન ન કરવું; અથવા ક્રોધે કરીને પણ પોતાના અંગનું તથા બીજાના અંગનું છેદન ન કરવું. ॥૧૬॥

अपने से कुछ अनुचित आचरण हों जाने पर अथवा किसी अन्य से अनुचित आचरण हो जाने पर क्रोधावेश में शस्त्रादि से अपने अगं का तथा दूसरे के अंगोका छेदन न करें ॥१६॥

Even in a state of excitement, one shall never mutilate any part of one's body or that of others' with a weapon or by any other means, in order to punish oneself or others for any unworthy deed either by oneself or by others. (16)

स्तेनकर्म न कर्तव्यं धर्मार्थमपि केनचित् ।
सस्वामिकाष्ठपुष्पादि न ग्राह्यं तदनाज्ञया ॥१७॥

અને ધર્મ કરવાને અર્થે પણ અમારા સત્સંગી કોઈએ ચોરનું કર્મ ન કરવું, અને ધણિયાતું જે કાષ્ટ, પુષ્પ આદિક વસ્તુ, તે તેના ધણીની આજ્ઞા વિના ન લેવું. ॥૧૭॥

हमारे सत्संगी धार्मिक कार्य के लिए भी कभी चोर का कर्म न करें, तथा दूसरोंकी मालिकी के काष्ठ, पुष्प आदि चींजे भी उनकी (मालिक की) आज्ञा के बिना न लें ॥१७॥

One shall not commit theft, even for the sake of performing an act of Dharma. No article, even firewood, flowers, etc., owned by others shall ever be taken without their permission. (17)

व्यभिचारो न कर्तव्यः पुम्भिः स्त्रीभिश्च मां श्रितैः ।
द्यूतादि व्यसनं त्याज्यं नाद्यं भङ्गादिमादकम् ॥१८॥

અને અમારા આશ્રિત જે પુરૂષ તથા સ્ત્રીઓ-તેમણે વ્યભિચાર ન કરવો, અને જૂગટું આદિક જે વ્યસન તેનો ત્યાગ કરવો, અને ભાંગ, મફર, માજમ, ગાંજો આદિક જે કેફ કરનારી વસ્તુ તે ખાવી નહિ અને પીવી પણ નહિ. ॥૧૮॥

हमारे आश्रित पुरुष तथा स्त्रीयाँ व्यभिचार न करें, जुआ आदि व्यसनों का त्याग करें, भांग, चरस तथा अफीण आदि नशीली चीजों का पान वा भक्षण भी न करें ॥१८॥

My male and female disciples shall never commit adultery nor indulge in gambling and similar vices. They shall abstain from inhaling and consuming intoxicating substances such as bhang, tobacco, snuff and the likes. (18)

अग्राह्यान्नेन पक्वं यदन्नं तदुदकं च न ।
जगन्नाथपुरोऽन्यत्र ग्राह्यं कृष्णप्रसाद्यपि ॥१९॥

અને જેના હાથનું રાંધેલ અન્ન તથા જેના પાત્રનું જળ-તે ખપતું ન હોય તેણે રાંધેલ અન્ન તથા તેના પાત્રનું જળ, તે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની પ્રસાદી-ચરણામૃતના માહાત્મ્યે કરીને પણ જગન્નાથપુરી વિના અન્ય સ્થાનકને વિષે ગ્રહણ ન કરવું; અને જગન્નાથપુરીને વિષે જગન્નાથજીનો પ્રસાદ લેવાય તેનો દોષ નહિ. ॥૧૯॥

और जिसके हाथ से पकाया गया अन्न तथा जिसके पात्र का जल अग्राह्य हो उसका पकाया हुआ अन्न तथा उसके पात्र का जल श्रीकृष्णभगवानकी प्रसादी या चरणामृत के माहात्म्य से भी जगन्नाथपुरी के अलावा अन्य स्थान पर ग्रहण न करें, जगन्नाथपुरी में जगन्नाथजी का प्रसाद लेने में कोई दोष नहीं है ॥१९॥

One shall never consume food or drink prepared by a person from whom one is prohibited to take such things by holy scriptures, at any place, even if it is the Prasad (sanctified food) from the offerings to Lord Shree Krishna, except the Prasad at Jagannathpuri. (19)

मिथ्यापवादः कस्मिंश्चिदपि स्वार्थस्य सिद्धये ।
नारोप्यो नापशब्दाश्च भाषणियाः कदाचन ॥२०॥

અને પોતાના સ્વાર્થની સિદ્ધિને અર્થે પણ કોઈને વિષે મિથ્યા અપવાદ આરોપણ ન કરવો; અને કોઈને ગાળ તો ક્યારેય ન દેવી. ॥૨૦॥

क्अपने स्वार्थकी सिद्धि के लिए भी कीसी के उपर मिथ्या अपवाद का आरोप न करें तथा किसी को गाली तो क भी न दें ॥२०॥

One shall never make false accusations or abuse anyone even if it serves one's self-interest. (20)

देवतातीर्थविप्राणां साध्वीनां च सतामपि ।
वेदानां च न कर्तव्य निन्दा श्रव्या न च क्वचित् ॥२१॥

અને દેવતા, તીર્થ, બ્રાહ્મણ, પતિવ્રતા, સાધુ અને વેદ, એમની નિંદા ક્યારેય ન કરવી અને ન સાંભળવી. ॥૨૧॥

देवता, तीर्थ ब्राह्मण, पतिव्रता, साधु और वेद इनकी निन्दा कदापि न करें तथा न सुनें ॥२१॥

One shall never slander deities, place of pilgrimage, Brahmins, devout wives, Sadhus or the holy scriptures nor listen to such slanders. (21)

देवतायै भवेद्यस्यै सुरामांसनिवेदनम् ।
यत्पुरोऽजादिहिंसा च न भक्ष्यं तन्निवेदितम् ॥२२॥

અને જે દેવતાને સુરા અને માંસનું નૈવેદ્ય થતું હોય અને વળી જે દેવતાની આગળ બકરા આદિક જીવની હિંસા થતી હોય, તે દેવતાનું નૈવેદ્ય ન ખાવું. ॥૨૨॥

जिस देवता के आगे मदिरा तथा मांस का नैवेद्य होता हो तथा जिस देवताके आगे बकरें आदि जीवोंकी हिंसा होती हो , उस देवता का नैवेद्य न खायें ॥२२॥

One shall never accept the remnant part of an offering made to any deity to whom wine and flesh are offered and before whom goats and such other animals are sacrificed. (22)

दृष्ट्वा शिवालयादीनि देवागाराणि वर्त्मनि ।
प्रणम्य तानि तद्देवदर्शनं कार्यमादरात् ॥२३॥

અને માર્ગને વિષે ચાલતે શિવાલયાદિક જે દેવમંદિર આવે, તેને જોઈને તેને નમસ્કાર કરવો અને આદર થકી તે દેવનું દર્શન કરવું. ॥૨૩॥

रास्ते में चलते समय शिवालयादि जो देवमंदिर आवें, उनको देखकर नमस्कार करें और आदरपूर्वक उन देवों का दर्शन करें ॥२३॥

When passing by Temples of Lord Shiva and other deities, one shall bow to them and pay due reverences to the deities therein. (23)

स्ववर्णाश्रमधर्मो यः स हातव्यो न केनचित् ।
परधर्मो न चाचर्यो न च पाषण्डकल्पितः ॥२४॥

અને પોતપોતાના વર્ણાશ્રમનો જે ધર્મ, તે કોઈ સત્સંગીએ ત્યાગ ન કરવો, અને પરધર્મનું આચરણ ન કરવું તથા પાખંડ ધર્મનું આચરણ ન કરવું તથા કલ્પિત ધર્મનું આચરણ ન કરવું. ॥૨૪॥

अपने अपने वर्णाश्रम के धर्म का कोई भी सत्संगी त्याग न करें तथा पर धर्मका आचरण न करें तथा पाखंड धर्मका आचरण न करें तथा कल्पित धर्मका आचरण न करें ॥२४॥

One shall never abandon one's own duties as ordained by one's own Varnashram (hereditary status) nor follow as course of conduct prescribed for others nor follow any faith which is pretentious or fictitious. (24)

कृष्णभक्तेः स्वधर्माद्वा पतनं यस्य वाक्यतः ।
स्यात्तन्मुखान्न वै श्रव्याः कथावार्ताश्च वा प्रभोः ॥२५॥

અને જેના વચનને સાંભળવે કરીને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની ભક્તિને પોતાનો ધર્મ-એ બે થકી પડી જવાય, તેના મુખથકી ભગવાનની કથા વાર્તા ન સાંભળવી. ॥ ૨૫॥

जिसके बचन सुनने से श्रीकृष्ण भगवान् की भक्ति और अपना धर्म, इन दोनों से पतन हो, उसके मुख से भगवान् की कथावार्ता भी न सुनें ॥२५॥

One shall never listen to any religious discourses from a person whose preaching might lead one away from devotion to Lord Shree Krishna or one's Dharma. (25)

स्वपरद्रोहजननं सत्यं भाष्यं न कर्हिचित् ।
कृतघ्नसङ्गस्त्यक्तव्यो लुञ्चा ग्राह्या न कस्यचित् ॥२६॥

અને જે સત્ય વચન બોલવે કરીને પોતાનો દ્રોહ થાય તથા પારકો દ્રોહ થાય, એવું જે સત્ય વચન, તે ક્યારેય ન બોલવું; અને જે કૃતઘ્ની હોય તેના સંગનો ત્યાગ કરવો; અને વ્યવહારકાર્યને વિષે કોઈની લાંચ ન લેવી. ॥૨૬॥

जिस सत्य वचन बोलने से अपना तथा अन्य का द्रोह हो, ऐसा सत्यवचन कदापि न बोलें और कृतघ्नीके संग का त्याग करें तथा व्यवहारकार्यमें किसी से घूस-रिश्वत न लें ॥२६॥

One shall never speak such truth which might bring about harm to oneself or to others, nor keep company of ungrateful people, nor take any bribe from anyone in social affairs. (26)

चोरपापिव्यसनिनां सङ्गः पाखण्डिनां तथा ।
कामिनां च न कर्तव्यो जनवञ्चनकर्मणाम् ॥२७॥

અને ચોર, પાપી, વ્યસની, પાખંડી, કામી તથા કીમિયા આદિક ક્રિયાએ કરીને જનનો ઠગનારો એ છ પ્રકારના જે મનુષ્ય, તેમનો સંગ ન કરવો. ॥૨૭॥

चोर, पापी, व्यसनी, पाखंडी, कामी तथा कीमिया आदि क्रियाओं द्वारा लोगोंको ठगनेवाले धूर्त, इन छः प्रकारके मनुष्यों का संग न करें ॥२७॥

One shall never associate oneself with thieves, sinner, drug addicts, hypocrites, licentious (lustful) and such other deceitful persons. (27)

भक्तिं वा ज्ञानमालम्ब्य स्त्रीद्रव्यरसलोलुभाः ।
पापे प्रवर्तमानाः स्युः कार्यस्तेषां न सङ्गमः ॥२८॥

અને જે મનુષ્ય, ભક્તિનું અથવા જ્ઞાનનું આલંબન કરીને સ્ત્રી, દ્રવ્ય અને રસાસ્વાદ, તેને વિષે અતિશય લોલુપ થકા પાપને વિષે પ્રવર્તતા હોય, તે મનુષ્યનો સમાગમ ન કરવો. ॥૨૮॥

जो मनुष्य भक्तिका अथवा ज्ञान का आलंबन लेकर स्त्री, द्रव्य तथा रसास्वाद में अत्यंत लोलुप होकर पाप कर्म में प्रवृत्त हों, ऐसे मनुष्योंका समागम न करें ॥२८॥

One shall never associate oneself with those persons who, under the pretext of preaching religion or devotion to God, seek wealth, women or worldly pleasure and commit sins. (28)

कृष्णकृष्णावताराणां खण्डनं यत्र युक्तिभिः ।
कृतं स्यात्तानि शास्त्राणि न मान्यानि कदाचन ॥२९॥

અને જે શાસ્ત્રને વિષે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તથા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના જે વરાહાદિક અવતાર તેમનું યુક્તિએ કરીને ખંડન કર્યું હોય, એવા જે શાસ્ત્ર, તે ક્યારેય ન માનવાં અને ન સાંભળવાં. ॥૨૯॥

जिन शास्त्रोमें श्रीकृष्ण भगवान् तथा श्रीकृष्ण भगवान् के वाराहादिक अवतारों का युक्तियों द्वारा खण्डन किया गया हो , ऐसे शास्त्रों को कदापि न मानें और न सुनें ॥२९॥

One shall never hear or believe those scriptures in which the existence of Lord Shree Krishna and His incarnation have been skillfully and deceitfully denied or degraded. (29)

अगालितं न पातव्यं पानीयं च पयस्तथा ।
स्नानादि नैव कर्तव्यं सूक्ष्मजन्तुमयाम्भसा ॥३०॥

અને ગાળ્યા વિનાનું જે જળ તથા દૂધ, તે ન પીવું; અને જે જળને વિષે ઝીણા જીવ ઘણાંક હોય, તે જળે કરીને સ્નાનાદિક ક્રિયા ન કરવી. ॥૩૦॥

बिना छना हुआ जल तथा दूध न पियें, तथा जिस जल में अनेक सूक्ष्म जंतु हो, वैसे जल से स्नानादि क्रिया न करें ॥३०॥

One shall never drink unfiltered water or milk, nor bathe with water which contains many organisms. (30)

यदौषधं च सुरया सम्पृक्तं पललेन वा ।
अज्ञातवृत्तवैद्येन दत्तं चाद्यं न तत् क्वचित् ॥३१॥

અને જે ઔષધ, દારૂ તથા માંસ-તેણે યુક્ત હોય, તે ઔષધ ક્યારેય ન ખાવું, અને વળી જે વૈદ્યના આચરણને જાણતા ન હોઈએ, તે વૈદ્યે આપ્યું જે ઔષધ, તે પણ ક્યારેય ન ખાવું. ॥૩૧॥

जो औषधि मदिरा या मांस से युक्त हो उसका सेवन कदापि न करें और जिस वैद्य के आचरण को न जानते हौ उसकी दी हुई औषधि का भी कदापि सेवन न करें ॥३१॥

One shall never take medicine which contains alcohol or meat extracts, nor take medicine from an unknown physician. (31)

स्थानेषु लोकशास्त्राभ्यां निषिद्धेषु कदाचन ।
मलमूत्रोत्सर्जनं च न कार्य ष्ठीवनं तथा ॥३२॥

અને લોક ને શાસ્ત્ર-તેમણે મળ-મૂત્ર કરવાને અર્થે વર્જ્યાં એવાં સ્થાનક, જે જીર્ણ દેવાલય તથા નદી તળાવના આરા તથા માર્ગ તથા વાવેલું ખેતર, વૃક્ષની છાયા તથા ફૂલવાડી-બગીચા; એ આદિક જે સ્થાનક, તેમને વિષે ક્યારેય પણ મળ-મૂત્ર ન કરવું તથા થૂંકવું પણ નહિ. ॥૩૨॥

लोक तथा शास्त्रों द्वारा मलमूत्र करने के लिए वर्जित जीर्ण देवालय, नदी तालाबके घाट, मार्ग, बोए हुए खेत, वृक्ष की छाया, फूलवारी, तथा बगीचे इत्यादि स्थानोमें कदापि मलमूत्र न करें तथा थूके भी नहीं ॥३२॥

One shall never excrete, urinate or spit in dilapidated temples, banks of rivers or ponds, main roads, fields sown with seeds, shade of trees, orchards, gardens or similar places which have been prohibited for such use by religious scriptures or by public bodies. (32)

अद्वारेण न निर्गम्यं प्रवेष्टव्यं न तेन च ।
स्थाने सस्वामिके वासः कार्योऽपृष्ट्वानतत्पतिम् ॥३३॥

અને ચોરમાર્ગે કરીને પેસવું નહીં અને નીસરવું નહિ, અને જે સ્થાનક ધણિયાતું હોય, તે સ્થાનકને વિષે તેના ધણીને પૂછયા વિના ઉતારો ન કરવો. ॥૩૩॥

चोर मार्ग से प्रवेश न करें तथा बाहर भी न निकलें तथा मालिकी युक्त स्थान में उसके मालिक से पूछे बिना निवास न करें ॥३३॥

One shall never enter or exit through a secret way, and shall not occupy, even temporarily, any private property without the permission of its owner. (33)

ज्ञानवार्ताश्रुतिर्नार्या मुखात् कार्या न पूरुषैः ।
न विवादः स्त्रिया कार्यो न राज्ञा न च तज्जनैः ॥३४॥

અને અમારા સત્સંગી-જે પુરુષ માત્ર, તેમણે બાઈ માણસના મુખ થકી જ્ઞાનવાર્તા ન સાંભળવી; અને સ્ત્રીઓ સાથે વિવાદ ન કરવો તથા રાજા સંગાથે તથા રાજાના માણસ સંગાથે વિવાદ ન કરવો. ॥૩૪॥

हमारे सत्संगी पुरुषमात्र, स्त्रियोंके मुख से ज्ञानोपदेश न सुनें तथा स्त्रियों के साथ विवाद न करें तथा राजा के साथ एवं राजपुरुषों के साथ भी कभी विवाद न करें ॥३४॥

My male disciples shall never listen to the religious discourses given by females, nor enter into arguments with females, rulers and courtiers. (34)

अपमानो न कर्तव्यो गुरुणां च वरीयसाम् ।
लोके प्रतिष्ठितानां च विदुषां शस्त्रधारिणाम् ॥३५॥

અને ગુરુનું અપમાન ન કરવું; તથા જે અતિશય શ્રેષ્ઠ મનુષ્ય હોય તથા જે લોકને વિષે પ્રતિષ્ઠિત મનુષ્ય હોય તથા જે વિદ્વાન મનુષ્ય હોય તથા જે શસ્ત્રધારી મનુષ્ય હોય, તે સર્વેનું અપમાન ન કરવું. ॥૩૫॥

गुरु, अत्यंत श्रेष्ठ मनुष्य समाज में प्रतिष्ठा सम्पन्न मनुष्य, विद्वान तथा शस्त्रधारी मनुष्य, इनका अपमान न करें ॥३५॥

One shall never insult a guru, or a person who is either great, dignified, learned or armed. (35)

कार्यं न सहसा किञ्चित्कार्यो धर्मस्तु सत्वरम् ।
पाठनीयाऽधीतविद्या कार्यः सङ्गोऽन्वहं सताम् ॥३६॥

અને વિચાર્યા વિના તત્કાળ કોઈ કાર્ય ન કરવું; અને ધર્મ સંબંધી જે કાર્ય તે તો તત્કાળ કરવું; અને પોતે જે વિદ્યા ભણ્યા હોઈએ, તે બીજાને ભણાવવી; અને નિત્ય પ્રત્યે સાધુનો સમાગમ કરવો. ॥૩૬॥

विचार किये बिना शीध्र कोई भी व्यावहारिक कार्य न करें लेकिन धार्मिक कार्य तो तत्काल करें तथा स्वयं जो विद्याभ्यास किया हो उसे दूसरोंको पढावें तथा प्रतिदिन सन्त समागम करें ॥३६॥

One shall never perform duties pertaining to one's social affairs without careful consideration, whereas duties relating to Dharma shall be performed immediately. Those who are learned shall impart their knowledge to others, and shall always associate with saintly persons. (36)

गुरुदेवनृपेक्षार्थं न गम्यं रिक्तपाणिभिः ।
विश्वासघातो नो कार्यः स्वश्लाघा स्वमुखेन च ॥३७॥

અને ગુરુ, દેવ અને રાજા એ ત્રણના દર્શનને અર્થે જ્યારે જવું, ત્યારે ઠાલે હાથે ન જવું; અને કોઈનો વિશ્વાસઘાત ન કરવો; અને પોતાના મુખે કરીને પોતાના વખાણ ન કરવાં. ॥૩૭॥

गुरु, देव तथा राजा इन तीनों के दर्शनार्थ जाते समय खाली हाथ से न जाय, किसी से विश्वासघात न करें और अपने मुख से अपनी प्रशंसा न करें ॥३७॥

One shall never go empty handed to a guru, a deity or a king. One shall never commit a breach of trust and shall never praise oneself. (37)

यस्मिन् परिहितेऽपि स्युर्दृश्यान्यङ्गानि चात्मनः ।
तद्दूष्यं वसनं नैव परिधार्यं मदाश्रितैः ॥३८॥

અને જે વસ્ત્ર પહેર્યે થકે પોતાના અંગ દેખાય, તેવું જે ભૂંડું વસ્ત્ર, તે અમારા સત્સંગી-તેમણે ન પહેરવું. ॥૩૮॥

जिस वस्त्रको पहनने पर भी अपने शरीरके अवयव दिखाई पडे, ऐसे दूषित वस्त्र को हमारे सत्संगी कभी धारण न करें ॥३८॥

My disciples shall never wear clothes which are likely to cause any indecent exposure of the body. (38)

धर्मेण रहिता कृष्णभक्तिः कार्या न सर्वथा ।
अज्ञनिन्दाभयान्नैव त्याज्यं श्रीकृष्णसेवनम् ॥३९॥

અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની જે ભક્તિ, તે ધર્મે રહિત એવી કોઈ પ્રકારે ન કરવી; અને અજ્ઞાની એવા જે મનુષ્ય-તેમની નિંદાના ભય થકી શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની સેવાનો ત્યાગ કરવો જ નહિ. ॥૩૯॥

धर्म के रहित श्रीकृष्ण भगवानकी भक्ति सर्वथा न करें तथा अज्ञानी मनुष्यों की निन्दा के भय से श्रीकृष्ण भगवान् की सेवा का त्याग न करें ॥३९॥

One shall never practise devotion to Lord Shree Krishna without observance of Dharma and shall never give up devotion to Lord Shree Krishna for fear of criticism from ignorant persons. (39)

उत्सवाहेषु नित्यं च कृष्णमन्दिरमागतैः ।
पुम्भिः स्पृश्या न वनितास्तत्र ताभिश्च पुरुषाः ॥४०॥

અને ઉત્સવના દિવસને વિષે તથા નિત્ય પ્રત્યે શ્રીકૃષ્ણના મંદિરમાં આવ્યા એવા જે સત્સંગી પુરુષ તેમણે, તે મંદિરને વિષે સ્ત્રીઓનો સ્પર્શ ન કરવો; તથા સ્ત્રીઓ, તેમણે, પુરુષનો સ્પર્શ ન કરવો, અને મંદિરમાંથી નીસર્યા પછી પોતપોતાની રીતે વર્તવું. ॥૪૦॥

प्रतिदिन तथा उत्सव के दिन श्रीकृष्ण भगवान के मंदिर में आये हुए सत्संगी पुरुष, मंदिरमें स्त्रियों का स्पर्श न करें तथा स्त्रियाँ पुरुष का स्पर्श न करें, मंदिर से बाहर निकलने के बाद अपनी अपनी रीति अनुसार रहें ॥४०॥

All those who come to the temples of Lord Shree Krishna either daily or on days of religious festivals, shall keep themselves away from touching the opposite sex and after coming out from temples, they shall behave as normal. (40)

कृष्णदीक्षां गुरोः प्राप्तैस्तुलसीमालिके गले ।
धार्ये नित्यं चोर्ध्वपुण्ड्रं ललाटादौ द्विजातिभिः ॥४१॥

અને ધર્મવંશી ગુરુ થકી શ્રીકૃષ્ણની દીક્ષાને પામ્યા એવા જે બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય અને વૈશ્ય-એ-ત્રણ વર્ણના અમારા સત્સંગી-તેમણે, કંઠને વિષે તુલસીની બેવડી માળા નિત્યે ધારવી; અને લલાટ, હૃદય અને બે હાથ-એ ચારે ઠેકાણે ઊર્ધ્વપુંડ્ર તિલક કરવું. ॥૪૧॥

धर्मवंशी गुरु से जिन्होंने श्रीकृष्ण की दीक्षा प्रापत की है, ऐसे ब्राह्मण, क्षत्रिय और वैश्य इन तीनो वर्णो के हमारे सत्संगी जन निरंतर गले में तुलसी की दोहरी माला धारण करें तथा ललाट, हृदय एवं दो हाथ इन चारों स्थान पर उर्ध्वपुण्ड्र तिलक करें ॥४१॥

Those of My Brahmin, Kshatriya (warriors) and Vaishya (traders) disciples who have been initiated into the devotion of Lord Shree Krishna by their Acharya (descended from Dharmadev), shall always wear around their neck a Kanthi (two-fold necklace of beads) prepared from Tulsi wood and shall also make a Tilak (vertical 'U' shaped mark), on their forehead, chest and both upper arms. (41)

तत्तु गोपीचन्दनेन चन्दनेनाथवा हरेः ।
कार्यं पूजावशिष्टेन केशरादियुतेन च ॥४२॥

અને તે તિલક જે તે, ગોપીચંદને કરીને કરવું અથવા ભગવાનની પૂજા કરતાં બાકી રહ્યું અને કેસર-કંકુમાદિયુક્ત એવું જે પ્રસાદીનું ચંદન, તેણે કરીને તિલક કરવું. ॥૪૨॥

और वह तिलक गोपीचन्दन से करें अथवा भगवानकी पूजा से अवशिष्ट केसर-कुंकुमादिक से युक्त जों प्रसादी का चन्दन, उससे करें ॥४२॥

The Tilak shall be made with either Gopichandan stick or with consecrated sandal paste mixed with Kumkum (saffron or red powder) duly offered to Lord Shree Krishna. (42)

तन्मध्य एव कर्तव्यः पुण्ड्रद्रव्येण चन्द्रकः ।
कुङ्कुमेनाथवा वृत्तो राधालक्ष्मीप्रसादिना ॥४३॥

અને તે તિલકના મધ્યને વિષે જ ગોળ એવો જે ચાંદલો; તે જે તે ગોપીચંદને કરીને કરવો અથવા રાધિકાજી અને લક્ષ્મીજી, તેનું પ્રસાદી એવું જે કુંકુમ, તેણે કરીને તે ચાંદલો કરવો. ॥૪૩॥

उस तिलक के मध्यमें ही गोपीचन्दन से तिलक द्रव्य से अथवा राधिकाजी एवं लक्ष्मीजी से प्रसादीभूत कुंकुम से गोल चन्द्रक करें ॥४३॥

In the center of the Tilak, one shall make a Chandlo (round mark) of Gopichandan or Kumkum which has been offered to Radhikaji or Laxmiji. (43)

सच्छूद्राः कृष्णभक्ता ये तैस्तु मालोर्ध्वपुण्ड्रके ।
द्विजातिवद्धारणीये निजधर्मेषु संस्थितैः ॥४४॥

અને પોતાના ધર્મને વિષે રહ્યા અને શ્રીકૃષ્ણના ભક્ત એવા જે સચ્છુદ્ર-તેમણે તો તુલસીની માળા અને ઊર્ધ્વપુંડ્ર તિલક તે બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્યની પેઠે ધારવા. ॥૪૪॥

अपने धर्म में रहते हुए जो श्रीकृष्ण भगवान के भक्त सत्शूद्र हैं, वे तो द्विजाति-ब्राह्मण, क्षत्रिय एवं वैश्य के समान ही तुलसीकी माला तथा उर्ध्वपुणड्र तिलक धारण करें ॥४४॥

My Sat Shudra disciples who are devotees of Lord Shree Krishna and observing their Dharma, shall wear a Kanthi of Tulsi and shall make Tilak marks similar to those of the Brahmins, the Kshatriyas and the Vaishyas. (44)

भक्तैस्तदितरैर्माले चन्दनादीन्धनोद्भवे ।
धार्ये कन्ठे ललाटेऽथ कार्यः केवलचन्द्रकः ॥४५॥

અને તે સચ્છુદ્ર થકી બીજા-જે જાતિએ કરીને ઊતરતા એવા ભક્તજન, તેમણે તો ચંદનાદિક કાષ્ટની જે બેવડી માળા, તે ભગવાનની પ્રસાદી કરાવીને કંઠને વિષે ધારવી, અને લલાટને વિષે કેવળ ચાંદલો કરવો, પણ તિલક ન કરવું. ॥૪૫॥

लेकिन उन सत्शूद्रो से, अतिरिक्त, जाति से कनिष्ठअसत्शूद्र जो भक्तजन हैं वे भगवान की प्रसादीभूत ऐसे चन्दनादिक काष्ठ की दोहरी माला कंठ में धारण करें तथा ललाट में सिर्फ गोल चन्द्रक करें परन्तु तिलक न करें ॥४५॥

My disciples who belong to substrata of society shall wear a sanctified double rosary of sandalwood around their neck, and shall place only a round mark on the forehead but not a Tilak. (45)

त्रिपुण्ड्ररुद्राक्षधृतिर्येषां स्यात्स्वकुलागता ।
तैस्तु विप्रादिभिः क्वापि न त्याज्या सा मदाश्रितैः ॥४६॥

અને જે બ્રાહ્મણાદિકને ત્રિપુંડ્ર-જે આડું તિલક કરવું તથા રૂદ્રાક્ષની માળા ધારવી-એ બે વાનાં પોતાની કુળ પરંપરાએ કરીને ચાલ્યાં આવ્યાં હોય, અને તે બ્રાહ્મણાદિક અમારા આશ્રિત થયા હોય, તો પણ તેમણે ત્રિપુંડ્ર અને રુદ્રાક્ષનો ક્યારેય ત્યાગ ન કરવો. ॥૪૬॥

जिन ब्राह्मणादिकों को, त्रिपुंड्र करना तथा रुद्राक्ष की माला धारण करना, ये दो बातें अपनी कुलपरंपरा से प्राप्त हो, और वे ब्राह्मणादिक हमारे आश्रित बने हो तो भी वे त्रिपुंड्र तथा रुद्राक्ष का कदापि त्याग न करें ॥४६॥

Brahmins and others who have for generations marked their forehead with Tripundra (a three-fold horizontal mark), and worn a necklace of Rudraksha beads on account of their family traditions and customs, shall continue to do so even after becoming My disciples. (46)

ऐकात्म्यमेव विज्ञेयं नारायणमहेशयोः ।
उभयोर्ब्रह्मरूपेण वेदेषु प्रतिपादनात् ॥४७॥

અને નારાયણ અને શિવજી - એ બેનું એકાત્મપણું જ જાણવું; કેમ જે વેદને વિષે એ બેયનું બ્રહ્મરૂપે કરીને પ્રતિપાદન કર્યું છે. ॥૪૭॥

नारायण तथा शिवजी उन दोनों में एकात्मता ही समझें क्योंकि वेदों में उन दोनों का ब्रह्मस्वरुप से प्रतिपादन किया गया है ॥४७॥

No distinction shall be made between Narayan and Shiv, as they both have been proclaimed as Brahmrup by the Vedas. (47)

शास्त्रोक्त आपद्धर्मो यः स त्वल्पापदि कर्हिचित् ।
मदाश्रितैर्मुख्यतया ग्रहीतव्यो न मानवैः ॥४८॥

અને અમારા આશ્રિત જે મનુષ્ય તેમણે, શાસ્ત્રે કહ્યો જે આપદ્ધર્મ, તે અલ્પ આપત્કાળને વિષે મુખ્યપણે કરીને ક્યારેય ગ્રહણ ન કરવો. ॥૪૮॥

हमारे आश्रित मनुष्य शास्त्रों द्वारा प्रतिपादित आपद्धर्म को अल्प आपत्काल में प्रमुख रुप से कदापि ग्रहण न करें ॥४८॥

My disciples shall never practise the relaxations of rules, permitted by scriptures for extreme calamities, in the event of temporary adverse conditions. (48)

प्रत्यहं तु प्रबोद्धव्यं पूर्वमेवोदयाद्रवेः ।
विधाय कृष्णस्मरणं कार्यं शौचविधिस्ततः ॥४९॥

અને અમારા સત્સંગી તેમણે નિત્ય સૂર્ય ઊગ્યાથી પ્રથમ જ જાગવું, અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનું સ્મરણ કરીને પછી શૌચવિધિ કરવા જવું. ॥૪૯॥

हमारे आश्रित सत्संगी प्रतिदिन सूर्योदय से पूर्व ही निद्रा का त्याग करें तथा श्रीकृष्ण भगवान् का स्मरण करके शौचविधि आदि क्रिया करें ॥४९॥

All my disciples shall get up daily before sunrise, offer prayers to Lord Shree Krishna, and then go to answer the call of nature. (49)

उपविश्यैव चैकत्र कर्तव्यं दन्तधावनम् ।
स्नात्वा शुच्यम्बुना धौते परिधार्ये च वाससी ॥५०॥

અને પછી એક સ્થાનકને વિષે બેસીને દાતણ કરવું અને પછી પવિત્ર જળે કરીને સ્નાન કરીને, પછી ધોયેલું વસ્ત્ર એક પહેરવું. અને એક ઓઢવું. ॥૫૦॥

तत्पश्चात् एक स्थान में बैठकर दन्तशुद्धि करें , बाद में पवित्र जल से स्नान करके धोये हुए दो वस्त्र-एक दोती तथा एक उत्तरीय धारण करें ॥५०॥

Thereafter, sitting in one place, they shall brush their teeth, bathe with clean water and then wear washed cloth, one around the waist and one around the upper part of the body. (50)

उपविश्य ततः शुद्ध आसने शुचिभूतले ।
असङ्कीर्णं उपस्पृश्यं प्राङ्मुखं वोत्तरामुखम् ॥५१॥

અને તે વાર પછી, પવિત્ર પૃથ્વીને વિષે પાથર્યું. અને શુદ્ધ ને કોઈ બીજા આસનને અડ્યું ન હોય અને જે ઉપર સારી પેઠે બેસાય, એવું જે આસન તેને વિષે, પૂર્વમુખે અથવા ઉત્તરમુખે બેસીને, આચમન કરવું; ॥૫૧॥

इसके बाद पवित्र पृथ्वी पर बिछाये हुए शुद्ध, दूसरे अपवित्र आसन से अस्पृष्ट तथा जिस पर अच्छी तरह से बैठा जा सके, ऐसे विस्तीर्ण आसन पर पूर्वाभिमुख अथवा उत्तराभिमुख बैठकर आचमन करें ॥५१॥

Then they shall sit in a clean place, on a clean and suitable cloth, untouched by others, facing east or north, they shall perform Achaman (sipping of water). (51)

कर्तव्यमूर्ध्वपुण्ड्रं च पुम्भिरेव सचन्द्रकम् ।
कार्यः सधवनारीभिर्भाले कुंकुमचन्द्रकः ॥५२॥

અને પછી સત્સંગી પુરુષમાત્રને ચાંદલે સહિત ઊર્ધ્વપુંડ્ર તિલક કરવું ને સુવાસિની જે સ્ત્રીઓ, તેમણે તો પોતાના ભાલને વિષે કુંકુમનો ચાંદલો કરવો. ॥૫૨॥

उसके बाद हमारे आश्रित सभी पुरुष गोल चन्द्रक सहित ऊर्ध्वपुंड्र तिलक करें और जो सधवा स्त्रियाँ हो वे अपने भाल पर कुंकुम का चन्द्रक करें ॥५२॥

All males shall mark their forehead with a Tilak having a Chandlo in the center of it. All married women shall make only a Chandlo of Kumkum on their forehead. (52)

पुण्ड्रं वा चन्द्रको भाले न कार्यो मृतनाथवा ।
मनसा पूजनं कार्यं ततः कृष्णस्य चाखिलैः ॥५३॥

અને તે વિધવા સ્ત્રીઓ માત્રને પોતાના ભાલને વિષે તિલક ન કરવું, ને ચાંદલો પણ ન કરવો. અને તે પછી તે સર્વે જે અમારા સત્સંગી તેમણે, મને કરીને કલ્પ્યા જે ચંદન પુષ્પાદિક ઉપચાર, તેમણે કરીને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની માનસી પૂજા કરવી; ॥૫૩॥

विधवा स्त्रीयाँ हो वे अपने भाल में तिलक न करें तथा चन्द्रक भी न करें । उसके बाद हमारे सत्संगी मन से कल्पित चन्दन पुष्पादि उपचारों द्वारा श्रीकृष्ण भगवानकी मानसी पूजा करें ॥५३॥

Widows shall not mark their forehead with either a Tilak or Chandlo. All my disciples shall then meditate upon Lord Shree Krishna and mentally offer Him sandalwood, flowers, etc. (53)

प्रणम्य राधाकृष्णस्य लेख्यार्चां तत आदरात् ।
शक्त्या जपित्वा तन्मन्त्रं कर्तव्यं व्यावहारिकम् ॥५४॥

અને તે પછી શ્રીરાધાકૃષ્ણની જે ચિત્ર પ્રતિમા, તેનું આદર થકી દર્શન કરીને, નમસ્કાર કરીને પછી પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે શ્રીકૃષ્ણનો અષ્ટાક્ષર મંત્ર, તેનો જપ કરીને તે પછી પોતાનું વ્યવહારિક કામકાજ કરવું. ॥૫૪॥

इसके बाद श्री राधाकृष्ण की चित्र-प्रतिमा का आदरपूर्वक दर्शन करके, नमस्कार करके अपनी शक्ति अनुसार श्रीकृष्णके अष्टाक्षर मन्त्रका जप करें और बाद में अपना व्यावहारिक कार्य करें ॥५४॥

Then they shall with due respect have darshan & bow down before the images of Shree Radha Krishna and recite the eight syllabled holy mantra of Shree Krishna according to their capacity and then attend to their daily routines. (54)

ये त्वम्बरीषवद्भक्ताः स्युरिहात्मनिवेदिनः ।
तैश्च मानसपूजान्तं कार्यमुक्तक्रमेण वै ॥५५॥

અને જે અમારા સત્સંગીમાં અંબરીષ રાજાની પેઠે આત્મનિવેદી એવા ઉત્તમ ભક્ત હોય તેમણે પણ, પ્રથમ કહ્યું તેવી રીતે અનુક્રમે કરીને, માનસી પૂજા પર્યંત સર્વે ક્રિયા કરવી. ॥૫૫॥

और हमारे सत्संगी जनोंमें राजा अंबरीष के समान जो आत्मनिवेदी उत्तम भक्त हो वे भी पूर्वोक्त क्रमानुसार मानसी पूजा पर्यंत सभी क्रिया अवश्य करें ॥५५॥

Even those of My devotees who are Atmanivedi (those who have entirely dedicated their souls to the services of God) like King Ambarish, shall also perform the sequence of the rituals as described above, up to and including meditation upon Lord Shree Krishna. (55)

शैली वा धातुजा मूर्तिः शालग्रामोऽर्च्य एव तः ।
द्रव्यैर्यथाप्तैः कृष्णस्य जप्योऽथाष्टाक्षरो मनुः ॥५६॥

અને તે જે આત્મનિવેદી ભક્ત-તેમણે, પાષાણની અથવા ધાતુની જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની પ્રતિમા અથવા શાલીગ્રામ, તેની જે પૂજા, તે દેશકાળને અનુસરીને, પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે પ્રાપ્ત થયાં જે ચંદન, પુષ્પ ફળાદિક વસ્તુ, તેણે કરીને કરવી. અને પછી શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનો જે અષ્ટાક્ષર મંત્ર, તેનો જપ કરવો. ॥૫૬॥

वे आत्मनिवेदि भक्त पाषाण या धातु से निर्मित श्रीकृष्ण भगवान्‌की प्रतिमा का अथवा शालिग्राम का पूजन देशकालानुसार यथाशक्ति उपलब्ध चन्दन, पुष्प, फलादि उपहारों से करें और बाद में श्रीकृष्ण भगवान से अष्टाक्षर मन्त्र का जप करें ॥५६॥

My Atmanivedi devotees shall worship Shaligram (idol of Lord Vishnu) or the idol of Lord Shree Krishna made from stone or metal, with offerings of sandalwood, flowers, fruits, etc., which are available at the time according to their capacity. They shall then recite the eight syllabled holy mantra of Lord Shree Krishna. (56)

स्तोत्रादेरथ कृष्णस्य पाठः कार्यः स्वशक्तितः ।
तथाऽनधीतगीर्वाणैः कार्यं तन्नामकीर्तनम् ॥५७॥

અને તે પછી શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના જે સ્તોત્ર અથવા ગ્રંથ તેનો જે પાઠ, તે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે કરવો; અને જે સંસ્કૃત ન ભણ્યા હોય, તેમણે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનું નામ-કીર્તન કરવું. ॥૫૭॥

उसके बाद अपनी शक्तिके अनुसार श्रीकृष्ण भगवान्के स्तोत्र अथवा ग्रंथका पाठ करें और जो संस्कृत नहीं पढें है वे श्रीकृष्ण भगवान् का नाम कीर्तन करें ॥५७॥

They shall then read hymns or the religious scriptures about Lord Shree Krishna according to their ability, and those who do not know Sanskrit, shall sing songs in the praise of Lord Shree Krishna and chant His name. (57)

हरेर्विधाय नैवेद्यं भोज्यं प्रासादिकं ततः ।
कृष्णसेवापरैः प्रीत्या भवितव्यं च तैः सदा ॥५८॥

અને પછી શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને નૈવેદ્ય કરીને પછી તે પ્રસાદી એવું જે અન્ન તે જમવું; અને તે જે આત્મનિવેદી-વૈષ્ણવ તેમણે, સર્વ કાળને વિષે પ્રીતિએ કરીને, શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની સેવાપરાયણ થવું. ॥૫૮॥

तदनन्दर श्रीकृष्ण भगवान् को नैवेद्य अर्पण करके प्रसादीभूत अन्न का भक्षण करें तथा वे आत्मनिवेदी वैष्णव निरंतर प्रेमपूर्वक भगवान् की सेवा में तत्पर रहें ॥५८॥

They shall offer food to Lord Shree Krishna, and then shall eat this sanctified food as His Prasad. They shall thus always remain in service of Lord Shree Krishna with dedication and supreme love. (58)

प्रोकतास्ते निर्गुणा भक्ता निर्गुणस्य हरेर्यतः ।
संबन्धात्तत्क्रियाः सर्वा भवन्त्येव हि निर्गुणाः ॥५९॥

અને નિર્ગુણ કહેતાં માયાના જે સત્ત્વાદિક ત્રણ ગુણ, તેણે રહિત એવા જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન, તેના સંબંધ થકી તે આત્મનિવેદી ભક્તની જે સર્વે ક્રિયા, તે નિર્ગુણ થાય છે; તે હેતુ માટે તે આત્મનિવેદી ભક્ત, જે તે નિર્ગુણ કહ્યા છે. ॥૫૯॥

निर्गुण अर्थात् माया के सत्वादिक तीन गुणों से रहित ऐसे जो श्रीकृष्ण भगवान, उसके सम्बन्ध से आत्मनिवेदी भक्तों की सभी क्रियाएं निर्गुण हो जाती हैं। उसी कारण से आत्मनिवेदी भक्त निर्गुण कहे गये हैं ॥५९॥

These Atmanivedi devotees are considered as Nirgun (free from the three qualities of Ma-ya- [illusion]) because all their deeds are purified by their continuous and devotional contact with Lord Shree Krishna who is for ever Nirgun. (59)

भक्तैरेतैस्तु कृष्णायानर्पितं वार्यपि क्वचित् ।
न पेयं नैव भक्ष्यं च पत्रकन्दफलाद्यपि ॥६०॥

અને એ જે આત્મનિવેદી ભક્ત, તેમણે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને અર્પણ કર્યા વિનાનું જળ પણ ક્યારેય ન પીવું; અને પત્ર, કંદ, ફળાદિક જે વસ્તુ, તે પણ શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને અર્પણ કર્યા વિનાનું ન ખાવું॥૬૦॥

ऐसे आत्मनिवेदी भक्त श्रीकृष्ण भगवान् को अर्पण किये बिना जल भी कदापि न पीयें और श्रीकृष्ण भगवान् को अर्पण किये बिना पत्र, कंद, फलादि चीजों का कदापि भक्षण न करें ॥६०॥

These Atmanivedi devotees shall never drink water or eat leaves, roots, fruits, etc. without first offering them to Lord Shree Krishna. (60)

सर्वैरशक्तौ वार्धक्याद्गरीयस्यापदाऽथवा ।
भक्ताय कृष्णमन्यस्मै दत्त्वा धृत्त्यं यथाबलम् ॥६१॥

અને વળી સર્વે જે અમારા સત્સંગી, તેમણે વૃદ્ધપણા થકી અથવા કોઈ મોટા આપત્કાળે કરીને અસમર્થપણું થઈ ગયે સતે પોતે સેવવાનું જે શ્રીકૃષ્ણનું સ્વરૂપ, તે બીજા ભક્તને આપીને, પોતે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે વર્તવુ. ॥૬૧॥

हमारें आश्रित सभी सत्संगीजन जब वृद्धावस्था से अथवा किसी भारी आपत्काल से असमर्थ हो जायें तब स्वयं से सेव्यमान जो श्रीकृष्ण का स्वरुप है, उसे अन्य भक्त को सौंपकर स्वयं अपनी शक्ति के अनुसार आचरण करें ॥६१॥

My disciples who have become disabled by old age or by some adversity, shall give their idols of Lord Shree Krishna which they have worshipped, to some other disciples. The disabled disciples shall thereafter serve God to the best of their ability. (61)

आचार्येणैव दत्तं यद्यच्च तेन प्रतिष्ठितम् ।
कृष्णस्वरूपं तत्सेव्यं वन्द्यमेवेतरत्तु यत् ॥६२॥

અને જે શ્રીકૃષ્ણનું સ્વરૂપ, પોતાને સેવવાને અર્થે ધર્મવંશના જે આચાર્ય, તેમણે જ આપ્યું હોય અથવા તે આચાર્યે જે સ્વરૂપની પ્રતિષ્ઠા કરી હોય, તે જ સ્વરૂપને સેવવું; અને તે વિના બીજું જે શ્રીકૃષ્ણનું સ્વરૂપ, તે તો નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે, પણ સેવવા યોગ્ય નથી. ॥૬૨॥

और धर्मवंश के आचार्य ने ही श्रीकृष्ण का जो स्वरुप सेवा के लिए दिया हो अथवा उस आचार्य से जिस स्वरुप की प्रतिष्ठा की हो उसी स्वरुप की सेवा करें, इससे अतिरिक्त जो भी श्रीकृष्ण के स्वरुप हैं, वे केवल नमस्कार करने योग्य है, परंतु सेवा करने योग्य नहीं है ॥६२॥

They shall worship only those idols of Lord Shree Krishna which have been given to them by the Acharya of Dharmadev descent or installed by him. Other idols shall be respectfully bowed to, but not worshipped. (62)

भगवन्मन्दिरं सर्वैः सायं गन्तव्यमन्वहम् ।
नामसङ्कीर्तनं कार्यं तत्रोच्चैः राधिकापतेः ॥६३॥

અને અમારા જે સર્વે સત્સંગી, તેમણે નિત્ય પ્રત્યે સાયંકાળે ભગવાનના મંદિર પ્રત્યે જવું, અને તે મંદિરને વિશે શ્રી રાધિકાજીના પતિ એવા જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તેના નામનું ઉચ્ચ સ્વરે કરીને કીર્તન કરવું ॥૬૩॥

हमारे सभी सत्संगीजन हमेशा सायंकाल भगवान्के मंदिर में जायँ और वहां (मंदिर में) श्रीराधिकापति भगवान श्रीकृष्ण के नामों का उच्च स्वर से कीर्तन करें ॥६३॥

All my disciples shall go to the temple everyday in the evening and there they shall sing loudly, Bhajans (hymns) in the praise of Lord Shree Krishna. (63)

कार्यास्तस्य कथावार्ताः श्रव्याश्च परमादरात् ।
वादित्रसहितं कार्यं कृष्णकीर्तनमुत्सवे ॥६४॥

અને તે શ્રીકૃષ્ણની જે કથા-વાર્તા તે પરમ આદર થકી કરવી ને સાંભળવી; અને ઉત્સવને દિવસે વાજિંત્રે સહિત શ્રીકૃષ્ણનાં કીર્તન કરવા. ॥૬૪॥

और परम आदर से श्रीकृष्ण भगवान्की कथा वार्ता करें तथा सुनें । उत्सव के दिन विविध वाद्योंके साथ श्रीकृष्ण भगवान् का कीर्तन करें ॥६४॥

They shall read and listen to, with deep reverence, the narrations from the life of Lord Shree Krishna, and shall celebrate all festivals with His songs, in accompaniment of musical instruments. (64)

प्रत्यहं कार्यमित्थं हि सर्वैरपि मदाश्रितैः ।
संस्कृतप्राकृतग्रन्थाभ्यासश्चापि यथामति ॥६५॥

અને અમારા આશ્રિત જે સર્વે સત્સંગી તેમણે જે પ્રકારે પૂર્વે કહ્યું; એ પ્રકારે કરીને જ નિત્ય પ્રત્યે કરવું; અને સંસ્કૃત અને પ્રાકૃત એવા જે સદ્ગ્રંથ, તેમનો અભ્યાસ પણ પોતાની બુદ્ધિને અનુસારે કરવો. ॥૬૫॥

हमारे आश्रित सभी सत्संगी पूर्व कथनानुसार ही प्रतिदिन आचरण करें और अपनी बुद्धि के अनुसार संस्कृत एवं प्राकृत सद्ग्रन्थोंका अभ्यास भी करें ॥६५॥

All my disciples shall always behave as mentioned above and shall also study the religious scriptures in Sanskrit and Vernacular to the best of their abilities. (65)

यादृशैर्यो गुणैर्युक्तस्तादृशे स तु कर्मणि ।
योजनीयो विचार्यैव नान्यथा तु कदाचन ॥६६॥

અને જે મનુષ્ય, જેવા ગુણે કરીને યુક્ત હોય, તે મનુષ્યને તેવા કાર્યને વિષે વિચારીને જ પ્રેરવો, પણ જે કાર્યને વિષે જે યોગ્ય ન હોય તે કાર્યને વિષે, તેને ક્યારેય ન પ્રેરવો. ॥૬૬॥

जो मनुष्य जिन गुणों से युक्त हों उस मनुष्यको विचार करके वैसे ही कार्य में प्रेरित करें परन्तु उससे विपरीत जिस कार्य के लिए जो योग्य न हो उस कार्य के लिए उसे कदापि प्रेरित न करें ॥६६॥

A person should be assigned work only after careful consideration of his suitability, but not otherwise. (66)

अन्नवस्त्रादिभिः सर्वे स्वकीयाः परिचारकाः ।
सम्भावनीयाः सततं यथायोग्यं यथाधनम् ॥६७॥

અને પોતાના જે સેવક હોય, તે સર્વની પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે અન્ન-વસ્ત્રાદિકે કરીને યથાયોગ્ય સંભાવના નિરંતર રાખવી. ॥૬૭॥

जो अपने सेवक हों उन सभी की निरन्तर अपने सामर्थ्यानुसार अन्न वस्त्रादि द्वारा यथायोग्य संभावना करें ॥६७॥

My disciples shall always take care of their servants with regard to food and clothes to the best of their abilities. (67)

यादृग्गुणो यः पुरुषस्तादृशा वचनेन सः ।
देशकालानुसारेण भाषणीयो न चान्यथा ॥६८॥

અને જે પુરુષ જેવા ગુણવાળો હોય, તે પુરુષને તેવા વચને કરીને દેશકાળાનુસારે યથાયોગ્ય બોલાવવો, પણ એથી બીજી રીતે ન બોલાવવો. ॥૬૮॥

जो पुरुष जिन गुणों से युक्त हो, उसे वैसे ही वचनों से देशकालानुसार यथायोगय संबोधित करें परन्तु अन्यथा संबोधित न करें ॥६८॥

A person should be addressed according to his status, taking into consideration the time and place, but not otherwise. (68)

गुरुभूपालवर्षिष्ठत्यागिविद्वत्तपस्विनाम् ।
अभ्युत्थानादिना कार्यः सम्मानो विनयान्वितैः ॥६९॥

અને વિનયે કરીને યુક્ત એવા જે અમારા આશ્રિત સત્સંગી-તેમણે ગુરુ, રાજા, અતિવૃદ્ધ, ત્યાગી, વિદ્વાન અને તપસ્વી, એ છ જણા આવે, ત્યારે સન્મુખ ઊઠવું તથા આસન આપવું તથા મધુરે વચને બોલાવવું, ઈત્યાદિક ક્રિયાએ કરીને એમનું સન્માન કરવું. ॥૬૯॥

विनयवान हमारे आश्रित सत्संगी जन, जब गुरु, राजा, अतिवृद्ध, त्यागी, विद्वान् तथा तपस्वी ये छः व्यक्ति पधारे तब सन्मुख उठना तथा आसन अर्पण करना तथा मधुर वाणी से संबोधित करना इत्यादि सभी प्रकार से उनका सन्मान करें ॥६९॥

My courteous disciples shall, on the arrival of a guru, a ruler, a very old person, a person who has renounced the material world, a scholar and an ascetic, accord a warm welcome by rising up from their seat, bowing down, offering a seat and saying pleasant words. (69)

नोरौ कृत्वा पादमेकं गुरुदेवनृपान्तिके ।
उपवेश्यं सभायां च जानू बध्वा न वाससा ॥७०॥

અને ગુરુદેવ ને રાજા - એમની સમીપે તથા સભાને વિષે પગ ઉપર પગ ચડાવીને ન બેસવું તથા વસ્ત્રે કરીને ઢીંચણને બાંધીને ન બેસવું. ॥૭૦॥

गुरु, देव तथा राजाके आगे तथा सभा में पैर पर पैर चढ़ाकर न बैठें और वस्त्र द्वार घुंटनोंको बाँधकर भी न बैठें ॥७०॥

One shall not sit with one leg over the other, or with knees bound with a cloth strap, in the presence of a guru, a deity or a king, or in a congregation. (70)

विवादो नैव कर्तव्यः स्वाचार्येण सह क्वचित् ।
पूज्योऽन्नधनवस्त्राद्यैर्यथाशक्ति स चाखिलैः ॥७१॥

અને અમારા આશ્રિત જે સર્વે સત્સંગી તેમણે પોતાના આચાર્ય સંગાથે ક્યારેય પણ વિવાદ ન કરવો. અને પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે અન્ન, ધન, વસ્ત્રાદિકે કરીને તે પોતાના આચાર્યને પૂજવા. ॥૭૧॥

हमारे आश्रित सभी सत्संगीजन अपने आचार्य के साथ कदापि विवाद न करें और अपनी शक्ति के अनुसार अन्न, धन वस्त्रादिक द्वारा उनकी पूजा करें ॥७१॥

My disciple shall never enter into arguments with their Acharya, but honour and serve him by offering food, money, clothing, etc., according to their abilities. (71)

तमायान्तं निशम्याशु प्रत्युद्गन्तव्यमादरात् ।
तस्मिन् यात्यनुगम्यं च ग्रामान्तावधि मच्छितैः ॥७२॥

અમારા જે આશ્રિત જન, તેમણે પોતાના આચાર્યને આવતા સાંભળીને, આદર થકી તત્કાળ સન્મુખ જવું, અને તે આચાર્ય પોતાના ગામથી પાછા પધારે, ત્યારે ગામની ભાગોળ સુધી વળાવવા જવું.॥૭૨॥

हमारे आश्रित जो जन हैं वे अपने आचार्य का आगमन सुनकर आदर से उनके सन्मुख जायँ और वे जब गाँव से वापस पधारें तब गाँव की सीमा तक विदाई देने जायँ ॥७२॥

On hearing the news of the arrival of the Acharya, My disciples shall go forthwith to the outskirts of the village or town to welcome him with honour and respect, and on his departure shall accompany him up to the outskirts of the village or town to bid him farewell. (72)

अपि भूरिफलं कर्म धर्मापेतं भवेद्यदि ।
आचार्यं तर्हि तन्नैव धर्मः सर्वार्थदोऽस्ति हि ॥७३॥

અને ઘણુંક છે ફળ જેને વિષે એવું પણ જે કર્મ, તે જો ધર્મ રહિત હોય, તો તેનું આચરણ ન જ કરવું, કેમ જે ધર્મ છે, તે જ સર્વ પુરુષાર્થનો આપનારો છે; માટે કોઈક ફળના લોભે કરીને ધર્મનો ત્યાગ ન કરવો. ॥૭૩॥

अधिक फलदायीं कार्य भी यदि धर्मरहित हो तो (उसको) कदापि न करें क्योंकि धर्म ही सभी पुरुषार्थों को देनेवाले हैं। अतः किसी फलप्राप्ति के लोभ से धर्म का त्याग न करें ॥७३॥

One shall never undertake any activity which is devoid of Dharma, irrespective of its benefits, as Dharma alone can fulfill all human aspirations, therefore one shall not give up Dharma in the hope of some benefits. (73)

पूर्वैर्महद्भिरपि यदधर्माचरणं क्वचित् ।
कृतं स्यात्तत्तु न ग्राह्यं ग्राह्यो धर्मस्तु तत्कृ तः ॥७४॥

અને પૂર્વે થયા જે મોટા પુરુષ તેમણે પણ જો ક્યારેક અધર્માચરણ કર્યું હોય, તો તેનું ગ્રહણ ન કરવું; અને તેમણે જે ધર્માચરણ કર્યું હોય તો તેનું ગ્રહણ કરવું. ॥૭૪॥

पूर्वकालीन महापुरुषों ने भी यदि कभी अधर्म का आचरण किया हो तो उसको ग्रहण न करें किन्तु उन्होंने जो धर्माचरण किया हो उसी को ग्रहण करें ॥७४॥

One shall never adopt any of the unethical deeds of the great people of the past but shall follow their ethical deeds only. (74)

गुह्यवार्ता तु कस्यापि प्रकाश्या नैव कुत्रचित् ।
समदृष्ट्या न कार्यश्च यथार्हार्चाव्यतिक्रमः ॥७५॥

અને કોઈની પણ જે ગુહ્યવાર્તા, તે તો કોઈ ઠેકાણે પણ પ્રકાશ કરવી જ નહિ; અને જે જીવનું જેવી રીતે સન્માન કરવું ઘટતું હોય, તેનું તેવી જ રીતે સન્માન કરવું, પણ સમદૃષ્ટિએ કરીને, એ મર્યાદાનું ઉલ્લંઘન કરવું નહિ. ॥૭૫॥

किसी की भी गोपनीय बात को कहीं पर भी प्रकाशित न करें और जिसका जैसे सन्मान करना उचित हो उसका वैसे ही सन्मान करें परन्तु समदृष्टि से इस मर्यादा का उल्लंधन न करें ॥७५॥

One shall never disclose the secrets of others to anyone else and shall give due respect to deserving persons, but under no circumstances shall the bounds of courtesy be violated for observing a false decorum of equality. (75)

विशेषनियमो धार्यश्चातुर्मास्येऽखिलैरपि ।
एकस्मिन् श्रावणे मासि स त्वशक्तैस्तु मानवैः ॥७६॥

અને અમારા જે સર્વે સત્સંગી તેમણે, ચાતુર્માસને વિષે વિશેષ નિયમ ધારવો; અને જે મનુષ્ય અસમર્થ હોય, તેમણે તો એક શ્રાવણ માસને વિષે વિશેષ નિયમ ધારવો. ॥૭૬॥

हमारे सभी सत्संगी जन चातुर्मास में विशेष नियम धारण करें और जो असमर्थ हों वे केवल श्रावण मास में ही विशेष नियम धारण करें ॥७६॥

All My disciples shall perform additional religious duties during the four months of monsoon and those who are incapable shall perform them at least during the month of Shravan. (76)

विष्णोः कथायाः श्रवणं वाचनं गुणकीर्तनम् ।
महापूजा मन्त्रजपः स्तोत्रपाठः प्रदक्षिणाः ॥७७॥

અને તે વિશેષ નિયમ તે કયા, તો ભગવાનની કથાનું શ્રવણ કરવું, તથા કથા વાંચવી તથા ભગવાનના ગુણનું કીર્તન કરવું, તથા પંચામૃત સ્નાને કરીને ભગવાનની મહાપૂજા કરવી, તથા ભગવાનના મંત્રનો જપ કરવો, તથા સ્તોત્રનો પાઠ કરવો તથા ભગવાનને પ્રદક્ષિણાઓ કરવી; ॥૭૭॥

वे विशेष नियम कौन से हैं ? तो भगवान्की कथाका श्रवण करना, कथा-वांचना, भगवान् के गुणोंका कीर्तन करना, पंचामृत स्नानादि द्वारा भगवान् की महापूजा करना, भगावान्के मंत्रका जप करना, स्तोत्रोंका पाठ करना, भगवान् की प्रदक्षिणा करना ॥७७॥

The following are the best methods of observance of additional religious duties to be adopted and followed :

(1) Listening to religious scriptures. (2) Reading religious scriptures. (3) Songs in praise of His divine qualities. (4) Performing Mahapooja of

साष्टाङ्गप्रणतिश्चेति नियमा उत्तमा मताः ।
एतेष्वेकतमो भक्त्या धारणीयो विशेषतः ॥७८॥

તથા ભગવાનને સાષ્ટાંગ નમસ્કાર કરવા, એ જે આઠ પ્રકારના નિયમ, તે અમે ઉત્તમ માન્યા છે, તે-માટે એ નિયમમાંથી કોઈ એક નિયમ, જે તે ચોમાસાને વિષે વિશેષપણે ભક્તિએ કરીને ધારવો. ॥૭૮॥

तथा भगवान्‌को साष्टांग नमस्कार करना ये आठ प्रकार के नियमों हमने उत्तम माने हैं, इनमें से किसी एक नियम की चातुर्मास में विशेषरुपसे भक्तिपूर्वक धारण करें ॥७८॥

Lord's image by bathing Him with five substances, namely milk, curd, ghee, honey and sugar. (5) Chanting His mantra. (6) Reciting His hymns. (7) Performing Pradakshina (going round the images of God in a clockwise direction). (8) Prostrating before God's images.

I highly value these eight practices, so all My disciples shall observe any one of them devoutly during the period of monsoon. (77-78)

एकादशीनां सर्वासां कर्तव्यं व्रतमादरात् ।
कृष्णजन्मदिनानां च शिवरात्रेश्च सोत्सवम् ॥७९॥

અને સર્વ જે એકાદશીઓ, તેમનું વ્રત જે તે આદર થકી કરવું; તથા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના જે જન્માષ્ટમી આદિક જન્મદિવસ, તેમનું વ્રત જે તે આદર થકી કરવું. તથા શિવરાત્રિનું વ્રત જે તે આદર થકી કરવું. અને તે વ્રતના દિવસને વિષે મોટા ઉત્સવ કરવા. ॥૭૯॥

सभी एकादशियों का व्रत तथा श्रीकृष्ण भगवान् के जन्माष्टमी आदि जन्मदिनों का व्रत आदरपूर्वक करें , तथा शिवरात्रि का व्रत भी आदरपूर्वक करें और उन व्रतों के दिन बडे उत्सव मनावें ॥७९॥

They shall observe self-discipline on Ekadashi (the eleventh day of each half of every lunar month), Janmasthami (birthday of Lord Shree Krishna) and birth anniversaries of other deities (Shivratri, etc.); and celebrate them with great reverence and festivity. (79)

उपवासहिने त्याज्या दिवानिद्रा प्रयत्नतः ।
उपवासस्तया नश्येन्मैथुनेनेव यन्नृणाम् ॥८०॥

અને જે દિવસે વ્રતનો ઉપવાસ કર્યો હોય, તે દિવસે અતિશય યત્ને કરીને, દિવસની નિંદ્રાનો ત્યાગ કરવો. કેમ કે, જેમ મૈથુને કરીને મનુષ્યના ઉપવાસનો નાશ થાય છે, તેમજ દિવસની નિંદ્રાએ કરીને, મનુષ્યના ઉપવાસનો નાશ થઈ જાય છે. ॥૮૦॥

जिस दिन व्रत के निमित्त उपवास किया हो उस दिन प्रयत्नपूर्वक दिवस की निद्रा का त्याग करें, क्योंकि जैसे मैथुन द्वारा मनुष्य के उपवास का भंग होता है वैसे ही दिवस की निद्रा से मनुष्य के उपवास का नाश होता है ॥८०॥

If one is fasting on the day of self-discipline, one shall make every effort to avoid sleeping during the day, as this nullifies the fast, just as sexual indulgence does. (80)

सर्ववैष्णवराजश्रीवल्लभाचार्यनन्दनः ।
श्री विट्ठलेशः कृतवान् यं व्रतोत्सवनिर्णयम् ॥८१॥

અને સર્વ વૈષ્ણવના રાજા એવા જે શ્રીવલ્લભાચાર્ય તેમના પુત્ર જે શ્રીવિટ્ઠલનાથજી, તે જે તે વ્રત અને ઉત્સવના નિર્ણયને કરતા હતા. ॥૮૧॥

और सर्व वैष्णवों में श्रेष्ठ ऐसे जो श्रीवल्लभाचार्यजी, उनके पुत्र श्री विट्ठलनाथजी ने जो व्रत एवं उत्सवो का निर्णय किया है ॥८१॥

My disciples shall observe the days of Vrat (self-discipline) and festivals, and shall adopt the mode of worship of Lord Shree

कार्यास्तमनुसृत्यैव सर्व एव व्रतोत्सवाः ।
सेवारीतिश्च कृष्णस्य ग्राह्या तदुदितैव हि ॥८२॥

અને તે વિઠ્ઠલનાથજીએ કર્યો જે નિર્ણય, તેને જ અનુસરીને સર્વે વ્રતને ઉપવાસ કરવા; અને તે વિઠ્ઠલનાથજીએ કહી જે શ્રીકૃષ્ણની સેવા રીતિ તેનું જ ગ્રહણ કરવું. ॥૮૨॥

उसी के अनुसार ही सभी व्रत एवं उत्सव मनाये जाय और उन्होंने श्रीकृष्ण की जो सेवारीति बताई हैं उसी को ही ग्रहण किया जाय ॥८२॥

Krishna, as prescribed and expounded by Shree Vithalnathji, the son of Vallabhacharya, a king among the Vaishnvas. (81-82)

कर्तव्या द्वारिकामुख्यतीर्थयात्रा यथाविधि ।
सर्वैरपि यथाशक्ति भाव्यं दीनेषु वत्सलैः ॥८३॥

અને તે સર્વે જે અમારા આશ્રિત - તેમણે, દ્વારિકા આદિક જે તીર્થ, તેમની યાત્રા જે તે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે, યથાવિધિએ કરીને કરવી. અને વળી પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે, દીનજનને વિષે દયાવાન થવું. ॥૮૩॥

हमारे सभी आश्रिति जन द्वारिका आदि तीर्थों की यात्रा अपने सामर्थ्यानुसार यथाविधि करें तथा अपनी शक्ति के अनुसार दीन जनों के प्रति दयावान बनें ॥८३॥

All My disciples shall make a pilgrimage with due rites, to the holy places like Dwarika, and shall always be charitable and compassionate towards the poor, all according to their resources. (83)

विष्णुः शिवो गणपतिः पार्वती च दिवाकरः ।
एताः पूज्यतया मान्या देवताः पञ्च मामकैः ॥८४॥

અને અમારા જે આશ્રિત-તેમણે વિષ્ણુ, શિવ, ગણપતિ, પાર્વતી અને સૂર્ય; એ પાંચ દેવ, જે તે પૂજ્યપણે કરીને માનવા. ॥૮૪॥

हमारे सभी आश्रित जन, विष्णु, शिव, गणपति, पार्वती तथा सूर्य इन पांचो देवों को पूज्यभाव से मानें ॥८४॥

My disciples shall reverently respect the five deities namely Vishnu, Shiv, Ganapati, Parvati and the Sun. (84)

भूताद्युपद्रवे क्वापि वर्म नारायणात्मकम् ।
जप्यं च हनुमन्मन्त्रो जप्यो न क्षुद्रदैवतः ॥८५॥

અને જો ક્યારેક ભૂત-પ્રેતાદિકનો ઉપદ્રવ થાય, ત્યારે તો નારાયણકવચનો જપ કરવો અથવા હનુમાનના મંત્રનો જપ કરવો; પણ એ વિના બીજા કોઈ શુદ્રદેવના સ્તોત્ર અને મંત્રનો જપ ન કરવો. ॥૮૫॥

यदि कभी भूत प्रेतादि का उपद्रव हो तो नारायणकवच का जप करें अथवा हनुमानजी के मंत्र का जप करें परन्तु इनके सिवा अन्य किसी भी क्षुद्र देवता के स्तोत्र या मंत्र का जप न करें ॥८५॥

In the event of afflictions caused by any evil spirits, they shall chant the Strotra of “Narayan Kavacham” or “Hanuman Mantra” but shall never chant the Strotra or Mantras of any other deities. (85)

रवेरिन्दोश्चोपरागे जायमानेऽपराः क्रियाः ।
हित्वाशु शुचिभिः सर्वैः कार्यः कृष्णमनोरपि ॥८६॥

અને સૂર્યનું ને ચંદ્રમાનું ગ્રહણ થયે સતે અમારા જે સર્વ સત્સંગી, તેમણે બીજી સર્વે ક્રિયાનો તત્કાળ ત્યાગ કરીને, પવિત્ર થઈને, શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના મંત્રનો જપ કરવો. ॥૮૬॥

सूर्य एवं चन्द्रका ग्रहण लगने पर हमारे सभी सत्संगी जन अन्य सभी क्रियाओं को तत्काल छोड़कर पवित्र होकर श्रीकृष्ण भगवान् के मन्त्रका जप करें ॥८६॥

During an eclipse of the Sun or the Moon, all My disciples shall immediately suspend all work, and after purifying themselves shall chant the Mantra of Lord Shree Krishna. (86)

जातायामथ तन्मुक्तौ कृत्वा स्नानं सचेलकम् ।
देयं दानं गृहिजनैः शक्त्याऽन्यैस्त्वर्च्य ईश्वरः ॥८७॥

અને તે ગ્રહણ મૂકાઈ રહ્યા પછી, વસ્ત્ર સહિત સ્નાન કરીને, જે અમારા ગૃહસ્થ સત્સંગી હોય તેમણે, પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે દાન કરવું, અને જે ત્યાગી હોય, તેમણે ભગવાનની પૂજા કરવી. ॥૮૭॥

और ग्रहण-मोक्ष होने पर वस्त्र सहित स्नान करके जो हमारे गृहस्थ सत्संगी हो, वे अपने सामर्थ्यानुसार दान करें, और जो त्यागी हों, वे भगवान्‌की पूजा करें ॥८७॥

When the eclipse is over, they shall take a bath with clothes worn at that time. Householders shall give alms to the poor according to their means and the ascetics shall worship God. (87)

जन्माशौचं मृताशौचं स्वसम्बन्धानुसारतः ।
पालनीयं यथाशास्त्रं चातुर्वर्ण्यजनैर्मम ॥८८॥

અને અમારા સત્સંગી એવા જે ચારે વર્ણના મનુષ્ય, તેમણે, જન્મનું સૂતક તથા મરણનું સૂતક, તે પોતપોતાના સંબંધને અનુસારે કરીને, યથાશાસ્ત્ર પાળવું. ॥૮૮॥

चारो वर्ण के हमारे सत्संगी, वे जन्म तथा मरण के सूतक का अपने अपने सम्बन्ध के अनुसार यथाशास्त्र पालन करें ॥८८॥

My disciples of the four Varnas (hereditary social classes) shall observe Sutak (a period following a birth or a death in a family, during which all religious rites are prohibited) immediately after a birth or death of a relative, according to the closeness of the relationship, as prescribed by the scriptures. (88)

भाव्यं शमदमक्षान्तिसन्तोषादिगुणान्वितैः ।
ब्राह्मणैः शौर्यधैर्यादिगुणोपेतैश्च बाहुजैः ॥८९॥

અને જે બ્રાહ્મણ વર્ણ હોય તેમણે શમ, દમ, ક્ષમા અને સંતોષ, એ આદિક જે ગુણ, તેમણે યુક્ત થવું; અને જે ક્ષત્રિય વર્ણ હોય, તેમણે શૂરવીરપણું અને ધીરજ, એ આદિક જે ગુણ, તેમણે યુક્ત થવું. ॥૮૯॥

और जो ब्राह्मण वर्ण के है, वे शम, दम, क्षमा तथा संतोष आदि गुणों से युक्त हो तथा क्षत्रिय वर्णके हों, वे शूरवीरता एवं धैर्य आदि गुणों से युक्त हो ॥८९॥

Brahmins shall have virtues such as tranquility, self-restraint, forgiveness, contentment, etc. and My Kshatriya devotees (warriors) shall have bravery, patience and similar virtues. (89)

वैश्यैश्च कृषिवाणिज्यकुसीदमुखवृत्तिभिः ।
भवितव्यं तथा शूद्रैर्द्विजसेवादिवृत्तिभिः ॥९०॥

અને વૈશ્ય વર્ણ હોય, તેમણે કૃષિકર્મ તથા વણજ વ્યાપાર તથા વ્યાજવટો, એ આદિક જે વૃત્તિઓ તેમણે કરીને વર્તવું; અને જે શુદ્ર વર્ણ હોય, તેમણે બ્રાહ્મણાદિક ત્રણ વર્ણની સેવા કરવી એ આદિક જે વૃત્તિઓ તેમણે કરીને વર્તવુ. ॥૯૦॥

जो वैश्यवर्ण के है वे खेती, वाणिज्य-व्यापार तथा महाजनी आदि वृत्तियों से युक्त हो, तथा शूद्र वर्ण के हों वे ब्रह्मणादि तीनों वर्णो की सेवा आदि वृत्तियों से अपना जीवन यापन करें ॥९०॥

The Vaishyas shall practise farming, trading, money lending, etc., and the Shudras shall serve the above mentioned three Varnas. (90)

संस्काराश्चाह्निकं श्राद्धं यथाकालं यथाधनम् ।
स्वस्वगृह्यानुसारणे कर्तव्यं च द्विजन्मभिः ॥९१॥

અને જે દ્વિજ હોય, તેમણે ગર્ભાધાનાદિક સંસ્કાર તથા આહનિક તથા શ્રાદ્ધ, એ ત્રણ જે તે પોતાના ગૃહ્યસૂત્રને અનુસારે કરીને, જેવો જેનો અવસર હોય અને જેવી જેની ધનસંપત્તિ હોય, તે પ્રમાણે કરવા. ॥૯૧॥

और जो द्विज-त्रैवर्णिक हों, वे गर्भाधानादि संस्कार, आह्निक कर्म तथा श्राद्धकर्म, इन तीनों को अपने-अपने गृह्यसूत्र के अनुसार तथा समय एवं धनसंपत्ति के अनुसार करें ॥९१॥

The Dwij (twice born) shall perform the due rites following conception and perform daily rituals and Shraddh (rituals performed for the deceased) at the appropriate time according to the capacity of individuals. (91)

अज्ञानाज्ज्ञानतो वापि गुरु वा लघु पातकम् ।
क्वापि स्यात्तर्हि तत्प्रायश्चित्तं कार्यं स्वशक्तितः ॥९२॥

અને ક્યારેક જાણે અથવા અજાણે જો નાનું-મોટું પાપ થઈ જાય, તો પોતાની શક્તિ પ્રમાણે, તે પાપનું પ્રાયશ્ચિત કરવું. ॥૯૨॥

और यदि कभी जाने अथवा अनजाने कोई छोटा-बडा पाप हो जाये तो अपनी शक्ति के अनुसार उसका प्रायश्चित करें ॥९२॥

If My disciples have committed any sins, small or big, knowingly or unknowingly, they shall expiate their sins according to their capacities. (92)

ऋग्वेद
श्री भगवद गीता
यजुर्वेद
श्री वासुदेव महात्म्य
विदुरनीति
अथर्ववेद
महाभारत
सामवेद
व्याससूत्र
याज्ञवल्क्य स्मृति
श्रीमद भागवत

वेदाश्च व्याससूत्राणि श्रीमद्भागवतामिधम् ।
पुराणं भारते तु श्रीविष्णोर्नामसहस्त्रकम् ॥९३॥
तथा श्रीभगवद्गीता नीतिश्च विदुरोदिता ।
श्रीवासुदेवमाहात्म्यं स्कान्दवैष्णवखण्डगम् ॥९४॥
धर्मशास्त्रान्तर्गता च याज्ञवल्क्यऋषेः स्मृतिः।
एतान्यष्ट ममेष्टानि सच्छास्त्राणि भवन्ति हि ॥९५॥

અને ચાર વેદ તથા વ્યાસસૂત્ર; તથા શ્રીમદ્ ભાગવત નામે પુરાણ, તથા મહાભારતને વિષે તો શ્રીવિષ્ણુસહસ્ત્ર નામ; ॥૯૩॥

તથા શ્રીભગવદ્ ગીતા, તથા વિદૂરજીએ કહેલી જે નીતિ, તથા સ્કંદપુરાણનો જે વિષ્ણુખંડ તેને વિષે રહ્યું એવું જે શ્રીવાસુદેવમાહાત્મ્ય; ॥૯૪॥

અને ધર્મશાસ્ત્રના મધ્યમાં રહી એવી જે યાજ્ઞવલ્કય ઋષિની સ્મૃતિ એ જે આઠ સચ્છાસ્ત્ર તે અમને ઈષ્ટ છે. ॥૯૫॥

चार वेद, व्याससूत्र, श्रीमद्भागवत पुराण, महाभारत में स्थित श्रीविष्णुसहस्त्रनाम स्तोत्र ॥९३॥

श्रीमद्भगवद्गीता, विदुर-नीति, स्कंदपुराण के विष्णुखंड में कहा हुआ श्रीवासुदेवमहात्म्यय ॥९४॥

और धर्मशास्त्रों के अन्तर्गत याज्ञवल्कय ऋषि की स्मृति, ये आठ सच्छास्त्र हमें इष्ट हैं ॥९५॥

I hold the following eight scriptures as superior and true authority on our philosophy and religion :

1. The four Vedas
2. Vyas-Sutra
3. Shreemad Bhagwat Puran
4. Shree Vishnu Sahastranam in the Mahabharat
5. Shree Bhagwad Geeta (Mahabharat)
6. Vidurniti (code of ethics enunciated by Shree Vidurji) (Mahabharat)
7. Shree Vasudev Mahatmya from Vishnu Khand of Skandh Puran
8. Smriti by Yagnavalkya Rushi

which are central to all religious scriptures. (93-94-95)

स्वहितेच्छुभिरेतानि मच्छिष्यैः सकलैरपि ।
श्रोतव्यान्यथ पाठ्यानि कथनीयानि च द्विजैः ॥९६॥

અને પોતાના હિતને ઈચ્છતા એવા જે અમારા સર્વે શિષ્ય-તેમણે એ આઠ સચ્છાસ્ત્ર, જે તે સાંભળવાં અને અમારા આશ્રિત, જે દ્વિજ તેમણે એ સચ્છાસ્ત્ર જે તે ભણવાં તથા ભણાવવાં તથા એમની કથા કરવી. ॥૯૬॥

अपना हि चाहनेवाले हमारे सभी शिष्य, उन आठों सच्छास्त्रों को सुनें और हमारे आश्रित जो द्विज हैं, वे उन सच्छास्त्रों को पढे, पढावे और उनकी कथा करें ॥९६॥

All my disciples who desire salvation, shall listen to all these eight scriptures and My Brahmin devotees shall study, teach and preach them to the others. (96)

श्रीमद् भागवत पुराण
याज्ञवल्क्य स्मृति
भागवत दशम स्कंध
भागवत पंचम स्कंध

तत्राचारव्यहृतिनिष्कृतानां च निर्णये ।
ग्राह्या मिताक्षरोपेता याज्ञवल्क्यस्य तु स्मृतिः ॥९७॥
श्रीमद्भागवतस्यैषु स्कन्धौ दशमपञ्चमौ ।
सर्वाधिकतया ज्ञेयौ कृष्णमाहात्म्यबुद्धये ॥९८॥
दशमः पञ्चमः स्कन्धौ याज्ञवल्क्यस्य च स्मृतिः ।
भक्तिशास्त्रं योगशास्त्रं धर्मशास्त्रं क्रमेण मे ॥९९॥

અને તે આઠ સચ્છાસ્ત્રમાંથી આચાર, વ્યવહાર અને પ્રાયશ્ચિત એ ત્રણનો જે નિર્ણય કરવો તેને વિષે તો, મિતાક્ષરા ટીકાએ યુક્ત એવી જે યાજ્ઞવલ્કય ઋષિની સ્મૃતિ, તેનું ગ્રહણ કરવું. ॥૯૭॥

અને વળી એ આઠ સચ્છાસ્ત્રને વિષે જે શ્રીમદ્ ભાગવત પુરાણ-તેના દશમ ને પંચમ નામે જે બે સ્કંધ, તે જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના માહાત્મ્ય જાણવાને અર્થે સર્વથી અધિકપણે જાણવા. ॥૯૮॥

અને દશમસ્કંધ તથા પંચમસ્કંધ તથા યાજ્ઞવલ્કયની સ્મૃતિ-એ જે ત્રણ, તે અનુક્રમે કરીને અમારું ભક્તિશાસ્ત્ર, યોગશાસ્ત્ર અને ધર્મશાસ્ત્ર છે, કહેતા, દશમ સ્કંધ તે ભક્તિશાસ્ત્ર છે અને પંચમસ્કંધ તે યોગશાસ્ત્ર છે અને યાજ્ઞવલ્કયની સ્મૃતિ તે ધર્મશાસ્ત્ર છે એમ જાણવું. ॥૯૯॥

उन आठ सच्छास्त्रों में से आचार, व्यवहार तथा प्रायश्चित इन तीनों के निर्णय के लिए मिताक्षरा टीकायुक्त याज्ञवल्कय ऋषि की स्मृति को ग्रहण करें ॥९७॥

और उन आठ सच्छास्त्रों में जो श्रीमद् भागवत पुराण है, उसके दशम तथा पञ्चम, इन दो स्कंधो को श्रीकृष्ण भगवानका माहात्म्य जानने के लिए सबसे अधिक रुप से जानें ॥९८॥

दशमस्कंध, पंचमस्कंध तथा याज्ञवल्क्य ऋषिकी स्मृति ये तीनों क्रमशः हमारे भक्तिशास्त्र, योगशास्त्र एवं धर्मशास्त्र हैं । अर्थात् दशमस्कंध भक्तिशास्त्र है, पंचमस्कंध योगशास्त्र है तथा याज्ञवल्कय ऋषिकी स्मृति धर्मशास्त्र है, ऐसा समझें ॥९९॥

Amongst the eight scriptures mentioned above, My disciples shall consider the Mitakshara Commentary on Yagnavalkya Smriti as the guiding authority to take decisions on matters of daily routines of rites and rituals, secular business affairs and code of expiation. (97)

The Fifth and the Tenth Skandhs of Shreemad Bhagwat Puran shall be regarded as the best amongst these scriptures for clear understanding of the greatness and glory of Lord Shree Krishna. (98)

The Tenth Skandh shall be esteemed as Bhaktishastra (devotion), Fifth Skandh as Yogshastra (meditation), and Yagnavalkya Smriti as Dharmashastra (religion). (99)

श्री व्याससूत्र भाष्य
श्री भगवद गीता भाष्य

शारीरकाणां भगवद्गीतायाश्चावगम्यताम् ।

रामानुजाचार्यकृतं भाष्यमाध्यात्मिकं मम ॥१००॥

एतेषु यानि वाक्यानि श्रीकृष्णस्य वृषस्य च ।

अत्युत्कर्षपराणि स्युस्तथा भक्तिविरागयोः ॥१०१॥

मन्तव्यानि प्रधानानि तान्येवेतरवाक्यतः ।

धर्मेण सहिता कृष्णभक्तिः कार्येति तद्रहः ॥१०२॥

અને શ્રી રામાનુજાચાર્યે કર્યું એવું જે વ્યાસસૂત્રનું શ્રીભાષ્ય તથા શ્રીભગવદ્ગીતાનું ભાષ્ય, એ જે બે તે, અમારું અધ્યાત્મશાસ્ત્ર છે એમ જાણવું. ॥૧૦૦॥

અને એ સર્વે સચ્છાસ્ત્રને વિષે જે વચન, તે જે તે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનું સ્વરૂપ તથા ધર્મ તથા ભક્તિ તથા વૈરાગ્ય એ ચારના અતિ ઉત્કર્ષપણાને કહેતાં હોય. ॥૧૦૧॥

તે વચન જે તે બીજાં વચન કરતાં પ્રધાનપણે માનવાં અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની ભક્તિ, તે જે તે ધર્મ સહિત જ કરવી; એવી રીતે તે સર્વે સચ્છાસ્ત્રનું રહસ્ય છે. ॥૧૦૨॥

श्रीरामानुजाचार्य द्वारा किया हुआ व्याससूत्र का श्रीभाष्य तथा श्रीभगवद्गीता का भाष्य, ये दोनों हमारे अध्यात्मशास्त्र हैं ॥१००॥

इन सभी सच्छास्त्रों मे जो वचन श्रीकृष्ण भगवान् का स्वरुप, धर्म, भक्ति तथा वैराग्य इन चारों का अत्यन्त उत्कर्ष बताते हैं ॥१०१॥

उन वचनोंको अन्य वचनों की अपेक्षा विशेषरुप से मानें । श्रीकृष्ण भगवान् की भक्ति धर्मपूर्वक ही करना ऐसा उन सभी सच्छास्त्रों का रहस्य हैं ॥१०२॥

They shall acknowledge the Bhashya (commentaries) on Vyas-Sutra and Shree Bhagwad Geeta by Shree Ramanujacharya, as My spiritual philosophy. (100)

Those texts in these scriptures which tell the greatness of divinity of Lord Shree Krishna, religion, devotion and renunciation, shall be considered to be of greater value than others.

The secret of these scriptures is that the devotion to Lord Shree Krishna is inseparable from Dharma. (101-102)

धर्मो ज्ञेयः सदाचारः श्रुतिस्मृत्युपपादितः ।
माहात्म्यज्ञानयुग्भूरिस्नेहो भक्तिश्च माधवे ॥१०३॥

અને શ્રુતિ સ્મૃતિ તેમણે પ્રતિપાદન કર્યો એવો જે સદાચાર, તે ધર્મ જાણવો; અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને વિષે માહાત્મ્યજ્ઞાને સહિત જે ઘણો સ્નેહ તે ભક્તિ જાણવી. ॥૧૦૩॥

और श्रुति एवं स्मृतियों द्वारा प्रतिपादित सदाचारोको धर्म समझना तथा श्रीकृष्ण भगवान् के प्रति माहात्म्यज्ञान से युक्त अपार स्नेहको भक्ति समझना ॥१०३॥

Dharma is the right conduct as authenticated by Shruti and Smruti (scriptures). Bhakti is profound love for God coupled with knowledge of the majesty and magnificence of Lord Shree Krishna. (103)

वैराग्यं ज्ञेयमप्रीतिः श्रीकृष्णेतरवस्तुषु ।
ज्ञानं च जीवमायेशरुपाणां सुष्ठु वेदनम् ॥१०४॥

અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન વિના અન્ય પદાર્થમાં પ્રીતિ નહિ, તે વૈરાગ્ય જાણવો; અને જીવ, માયા અને ઈશ્વર, તેમના સ્વરૂપને જે રૂડી રીતે જાણવું, તેને જ્ઞાન કહીએ. ॥૧૦૪॥

श्रीकृष्ण भगवान् के बिना अन्य पदार्थों में प्रीति-आसक्ति न हो इसे वैराग्य समझें तथा जीव, माया और ईश्वर के स्वरुपको भलीभाँति जानना इसे ज्ञान समझें ॥१०४॥

Vairagya is non-attachment to everything except Lord Shree Krishna. Gn-an (knowledge) is comprehensive understanding of Jiva- (soul), Ma-ya- (illusion) and Ishwar (God). (104)

हृत्स्थोऽणुसूक्ष्मश्चिद्रूपो ज्ञाता व्याप्यखिलां तनुम् ।
ज्ञानशक्त्या स्थितो जीवो ज्ञेयोऽच्छेद्यादिलक्षणः ॥१०५॥

અને જે જીવ છે, તે હૃદયને વિશે રહ્યો છે, ને અણુ સરખો સૂક્ષ્મ છે; ને ચૈતન્યરૂપ છે; ને જાણનારો છે; અને પોતાની જ્ઞાનશક્તિએ કરીને નખથી શિખા પર્યંત સમગ્ર પોતાના દેહ પ્રત્યે વ્યાપીને રહ્યો છે; અને અછેદ્ય, અભેદ્ય, અજર, અમર, ઈત્યાદિક છે લક્ષણ જેનાં એવો જીવ છે; એમ જાણવો. ॥૧૦૫॥

अब जीवका लक्षण बताते हैं । जो जीव है, वह हृदय में रहा है, अणु समान अत्यन्त सूक्ष्म हैं, चैतन्यस्वरुप है, ज्ञाता है, अपनी ज्ञान, शक्ति द्वारा नख-शिख पर्यन्त अपने समस्त शरीर में व्याप्त हैं तथा अछेद्य, अभेद्य, अजर, अमर इत्यादि लक्षणों से युक्त हैं, इस प्रकार जीव को समझना ॥१०५॥

The Jivã dwells in the heart, and is as minute as an atom. It is conscious and knowledgeable, and by the virtue of its subjectivity, pervades the whole body. It is indivisible, impenetrable, indestructible, eternal, etc. (105)

त्रिगुणात्मना तमः कृष्णशक्तिर्देहतदीययोः ।
जीवस्य चाहं ममताहेतुर्मायावगम्यताम् ॥१०६॥

અને જે માયા છે, તે ત્રિગુણાત્મકા છે; ને અંધકારરૂપ છે; ને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની શક્તિ છે; અને આ જીવને દેહ તથા દેહના જે સંબંધી, તેમને વિશે અહંમમત્વની કરાવનારી છે; એમ માયાને જાણવી. ॥૧૦૬॥

अब माया का स्वरुप बताते हैः - जो माया है, वह त्रिगुणात्मिका है, अन्धकार स्वरुप है, श्रीकृष्ण भगवान् की शक्ति हैं तथा जीवको देह और देह संबंधी पदार्थों में अहं ममत्त्व उत्पन्न कराने वाली है - इस प्रकार मायाको समझना ॥१०६॥

Ma-ya- is Trigunatmika, i.e. it has three qualities namely Satva (goodness or purity), Rajas (passion) and Tamas (temperament). It is the power of Lord Shree Krishna. It is full of darkness (ignorance), it is attachment to the body and relations thereof, and it is the source of egoism. (106)

हृदये जीववज्जीवे योऽन्तर्यामितया स्थितः ।
ज्ञेयः स्वतन्त्र ईशोऽसौ सर्वकर्म फलप्रदः ॥१०७॥

અને જે ઈશ્વર છે, તે જે તે, જેમ હૃદયને વિશે જીવ રહ્યો છે, તેમ તે જીવને વિશે અંતર્યામીપણે કરીને રહ્યા છે; ને સ્વતંત્ર છે; ને સર્વ જીવને કર્મફળના આપનારા છે; એમ ઈશ્વરને જાણવા. ॥૧૦૭॥

अब ईश्वरका स्वरुप बताते हैं – जो ईश्वर है, वे जैसे जीव हृदय में रहा है, वैसे ही उस जीव में अन्तर्यामी रुप से रहे है, और स्वतन्त्र हैं तथा सर्व जीवों के कर्म फल प्रदाता हैं, इस प्रकार ईश्वरको समझना ॥१०७॥

Ishwar (God) dwells in Jivã by His indwelling and controlling power, just as Jiva dwells in the heart. He is the Supreme and sovereign and gives rewards to all according to their Karmas (actions). (107)

स श्रीकृष्णः परंब्रह्म भगवान् पुरुषोत्तमः ।
उपास्य इष्टदेवो नः सर्वाविर्भावकारणम् ॥१०८॥

અને તે ઈશ્વર તે ક્યા - તો પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ એવા જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તે ઈશ્વર છે અને તે શ્રીકૃષ્ણ, જે તે આપણા ઈષ્ટદેવ છે, ને ઉપાસના કરવા યોગ્ય છે અને સર્વ અવતારના કારણ છે. ॥૧૦૮॥

ईश्वर कौन ? वे तो परब्रह्म पुरुषोत्तम ऐसे जो श्रीकृष्ण भगवान् हैं, वे ही ईश्वर हैं तथा वे श्रीकृष्ण हमारे इष्टदेव हैं और उपासना करने योग्य हैं और सर्व अवतारों के कारण हैं ॥१०८॥

And that Ishwar is Lord Shree Krishna who is Parbrahma Purushottam (Supreme Being) and our most cherished deity. He is worthy of worship by us all. He is the source of all incarnations. (108)

स राधया यतो ज्ञेयो राधाकृष्ण इति प्रभुः ।
रुक्मिण्या रमयोपेतो लक्ष्मीनारायणः सहि ॥१०९॥

અને સમર્થ એવા જે શ્રીકૃષ્ણ, તે જે તે રાધિકાજીએ યુક્ત હોય, ત્યારે 'રાધાકૃષ્ણ' એવે નામે જાણવા; અને રુકમણી રૂપ જે લક્ષ્મી તેમણે યુક્ત હોય, ત્યારે 'લક્ષ્મીનારાયણ' એવે નામે જાણવા; ॥૧૦૯॥

समर्थ ऐसे वे श्रीकृष्ण भगवान् जब राधिकाजी के साथ हो तब 'राधाकृष्ण' कहलाते हैं तथा वे ही जब रुक्मिणी स्वरुप लक्ष्मीजी से युक्त हों तब 'लक्ष्मीनारायण' कहलाते हैं ॥१०९॥

When Lord Shree Krishna is by the side of Radhikaji, He shall be known as Radha Krishna. When He is by side of Laxmiji in the form of Rukmaniji, He shall be known as Laxminarayan. (109)

ज्ञेयोऽर्जुनेन युक्तोऽसौ नरनारायणाभिधः ।
बलभद्रादियोगेन तत्तन्नामोच्यते स च ॥११०॥

અને એ શ્રીકૃષ્ણ, જે તે અર્જુને યુક્ત હોય, ત્યારે 'નરનારાયણ' એવે નામે જાણવા અને વળી તે શ્રીકૃષ્ણ, જે તે બલભદ્રાદિકને યોગે કરીને તે તે નામે કહેવાય છે, એમ જાણવું; ॥૧૧૦॥

वे ही श्रीकृष्ण जब अर्जुन से युक्त हों तब उन्हें 'नरनारायण' नाम से जानना और वे ही श्रीकृष्ण जब बलभद्रादि के साथ हों तब उन-उन नामों से कहे जाते हैं ऐसे जानना ॥११०॥

When He is by the side of Arjun, He shall be known as Narnarayan, and in the same manner, when Balbhadra or other deities are by His side, He shall be known by such other appropriate names. (110)

एते राधादयो भक्तास्तस्य स्युः पार्श्वतः क्वचित् ।
क्वचित्तदङ्गेऽतिस्नेहात्सु ज्ञेयस्तदैकलः ॥१११॥

અને એ જે રાધાદિક ભક્ત, તે જે તે ક્યારેક તો તે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને પડખે હોય છે અને ક્યારેક તો અતિ સ્નેહે કરીને, શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના અંગને વિષે રહે છે, ત્યારે તો તે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન એકલા જ હોય, એમ જાણવું. ॥૧૧૧॥

वे राधादि भक्त कभी तो श्रीकृष्ण भगवान् के पार्श्व में रहते हैं, और कभी अत्यन्त स्नेह से श्रीकृष्ण भगवान् के अंग में लीन रहते हैं, तब तो श्रीकृष्ण भगवान् को अकेले ही समझना ॥१११॥

At times, devotees such as Radhikaji and others are alongside Lord Shree Krishna but at other times, they, with extreme devotion, dwell within Lord Shree Krishna, then Lord Shree Krishna shall be considered as by Himself. (111)

अतश्चास्य स्वरू पेषु भेदो ज्ञेयो न सर्वथा ।
चतुरादिभुजत्वं तु द्विबाहोस्तस्य चैच्छिकम् ॥११२॥

એ હેતુ માટે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનાં જે સ્વરૂપ, તેમને વિશે સર્વ પ્રકારે કરીને ભેદ ન જાણવો; અને ચતુર્ભુજપણું, અષ્ટભુજપણું, સહસ્ત્રભુજપણું, ઈત્યાદિક જે ભેદ જણાય છે, તે તો દ્વિભુજ એવા જે તે શ્રીકૃષ્ણ, તેમની ઈચ્છાએ કરીને છે એમ જાણવું. ॥૧૧૨॥

अतएव श्रीकृष्ण भगवान् के स्वरुपों में किसी भी प्रकार का भेद न समझें और चतुर्भुज, अष्टभुज, सहस्त्रभुज इत्यादि जो भेद मालूम पडते हैं, वे तो द्विभुज ऐसे श्रीकृष्ण की ईच्छा से ही हैं, ऐसा समझें ॥११२॥

Therefore one shall not discriminate between the different manifestations of Lord Shree Krishna, as the four armed or thousand armed manifestations of Lord Shree Krishna are the manifestations of the two armed Lord Shree Krishna, Himself, at His own free will. (112)

तस्यैव सर्वथा भक्तिः कर्तव्या मनुजैर्भुवि ।
निःश्रेयसकरं किञ्चित्ततोऽन्यन्नेति दृश्यताम् ॥११३॥

અને એવા જે તે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન, તેની જે ભક્તિ તે જે તે પૃથ્વીને વિષે સર્વ મનુષ્ય તેમણે કરવી અને તે ભક્તિ થકી, બીજું કલ્યાણકારી સાધન કાંઈ નથી, એમ જાણવું. ॥૧૧૩॥

ऐसे जो श्रीकृष्ण भगवान् उनकी भक्ति पृथ्वी पर के सभी मनुष्य करें और उस भक्ति से अधिक कल्याणकारी कोई अन्य साधन नहीं है ऐसा जाने ॥११३॥

All persons shall worship Lord Shree Krishna with devotion, knowing that there is nothing more conducive to the realization of salvation other than devotion to Lord Shree Krishna. (113)

गुणिनां गुणवत्ताया ज्ञेयं ह्येतत् परं फलम् ।
कृष्णे भक्तिश्च सत्सङ्गोऽन्यथा यान्ति विदोऽप्यधः ॥११४॥

અને વિદ્યાદિક ગુણવાળા જે પુરુષ, તેમના ગુણવાનપણાનું એ જ પરમ ફળ જાણવું. ક્યું તો જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને વિષે ભક્તિ કરવી ને સત્સંગ કરવો; અને એમ ભક્તિ ને સત્સંગ-એ બે વિના તો વિદ્વાન હોય, તે પણ અધોગતિને પામે છે. ॥૧૧૪॥

श्रीकृष्ण भगवान् की भक्ति तथा सत्संग करना यही विद्यादि गुणों से युक्त पुरुषों के गुणों का परम फल है, अन्यथा-भक्ति तथा सत्संग, इन दोनो के बिना तो विद्वान् भी अधोगति का प्राप्त करता है ॥११४॥

The righteousness of the virtuous persons such as the learned ones is only due to their devotion to Lord Shree Krishna and Satsang (association with saintly persons), because without devotion and Satsang even a learned person is bound to degenerate. (114)

कृष्णस्तदवताराश्च ध्येयास्तत्प्रतिमापि च ।
न तु जीवा नृदेवाद्या भक्ता ब्रह्मविदोऽपि च ॥११५॥

અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તથા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના જે અવતાર તે જે ધ્યાન કરવા યોગ્ય છે, તથા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની જે પ્રતિમા, તે પણ ધ્યાન કરવા યોગ્ય છે; માટે એમનું ધ્યાન કરવું અને મનુષ્ય તથા દેવાદિક જે જીવ, તે તો શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના ભક્ત હોય અને બ્રહ્મવેત્તા હોય તો પણ ધ્યાન કરવા યોગ્ય નથી. માટે એમનું ધ્યાન ન કરવું. ॥૧૧૫॥

और श्रीकृष्ण भगवान् तथा उनके अवतार ध्यान करने योग्य हैं तथा उनकी प्रतिमा भी ध्यान करने योग्य हैं अतः उनका ध्यान करें परन्तु मनुष्य तथा देवादि जो जीव, वे तो श्रीकृष्ण -भगवान् के भक्त हों तथा ब्रह्मवेत्ता हों तो भी ध्यान करने योग्य नहीं हैं, अतः उनका ध्यान न करें ॥११५॥

Lord Shree Krishna, His incarnations and His images alone are worthy of meditation, therefore they alone shall be meditated upon, but one shall never meditate upon a person, a deity or Jiva- (a being) even though he may be a profound devotee of Lord Shree Krishna or a Brahmaveta. (115)

निजात्मानं ब्रह्मरुपं देहत्रयविलक्षणम् ।
विभाव्य तेन कर्तव्या भक्तिः कृष्णस्य सर्वदा ॥११६॥

અને સ્થૂળ, સૂક્ષ્મ અને કારણ-એ જે ત્રણ દેહ, તે થકી વિલક્ષણ એવો જે પોતાનો જીવાત્મા, તેને બ્રહ્મરૂપની ભાવના કરીને, પછી તે બ્રહ્મરૂપે કરીને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની ભક્તિ, જે તે સર્વ કાળને વિષે કરવી. ॥૧૧૬॥

और अपने जीवात्माको स्थूल, सूक्ष्म तथा कारण, तीनों देह से विलक्षण समझकर ब्रह्मरुप से निरन्तर श्रीकृष्ण भगवान् की भक्ति करें ॥११६॥

One shall consider one's soul as distinct from the three forms of body – Sthool (gross), Sukshma (subtle) and Kaaran (causal) and identify the soul with Brahma and with that sublime form shall always worship Lord Shree Krishna. (116)

श्रव्यः श्रीमद्भागवतदशमस्कन्ध आदरात् ।
प्रत्यहं वा सकृद्वर्षे वर्षे वाच्योऽथ पण्डितैः ॥११७॥

અને શ્રીમદ્ ભાગવતપુરાણનો જે દશમ સ્કંધ તે જે તે નિત્યપ્રત્યે આદર થકી સાંભળવો; અથવા વર્ષો વર્ષ એક વાર સાંભળવો અને જે પંડિત હોય, તેમણે નિત્ય પ્રત્યે વાંચવો અથવા વર્ષો વર્ષ એકવાર વાંચવો. ॥૧૧૭॥

और श्रीमद्भागवत पुराण के दशमस्कंध को आदरपूर्वक सुनें अथवा प्रतिवर्ष एकबार सुनें और जो पंडित हों वे उसका प्रतिदिन पाठ करें अथवा प्रतिवर्ष एक बार पाठ करें ॥११७॥

My disciples shall listen to, with reverence, the Tenth Skandh of Shreemad Bhagwat everyday or once a year, and the pundit shall read it daily or once yearly. (117)

कारणीया पुरश्चर्या पुण्यस्थानेऽस्य शक्तितः ।
विष्णुनामसहस्त्रादेश्चापि कार्येष्सितप्रदा ॥११८॥

અને એ જે દશમ સ્કંધ તેનું પુરશ્ચરણ, જે તે પુણ્ય સ્થાનકને વિષે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે કરવું-કરાવવું; અને વળી વિષ્ણુસહસ્ત્રનામ આદિક જે સચ્છાસ્ત્ર, તેનું પુરશ્ચરણ પણ પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે કરવું-કરાવવું; તે પુરશ્ચરણ કેવું છે, તો પોતાના મનવાંછિત ફળને આપે એવું છે. ॥૧૧૮॥

उस दशमस्कंध का पुरश्चरण अपनी शक्ति के अनुसार किसी पवित्र स्थान में करें, करावें तथा विष्णुसहस्त्र नाम आदि सच्छास्त्रों का पुरश्चरण भी अपनी शक्ति के अनुसार करें तथा करावें, यह पुरश्चरण अपने मनोवांछित फलको देने वाले हैं ॥११८॥

They shall perform the Purascharan (the pious reading) of the Tenth Skandh of Shreemad Bhagwat and Vishnu Sahastranam in a holy place, performed by self or through others as per one's capability as these performances help them to attain their desired objects. (118)

दैव्यामापदि कष्टायां मानुष्यां वा गदादिषु ।
यथा स्वपररक्षा स्यात्तथा वृत्यं न चान्यथा ॥११९॥

અને કષ્ટની દેનારી એવી કોઈ દેવસંબંધી આપદા આવી પડે તથા મનુષ્ય સંબંધી આપદા આવી પડે, તથા રોગાદિક આપદા આવી પડે, તેને વિષે જેમ પોતાની ને બીજાની રક્ષા થાય, તેમ વર્તવું, પણ બીજી રીતે ન વર્તવું. ॥૧૧૯॥

देव सम्बन्धी, मनुष्य सम्बन्धी तथा रोगादि सम्बन्धी कोईभी कष्टदायक आपत्ति आ पडे, तो अपनी और अन्य की रक्षा हो वैसा आचरण करें, किन्तु अन्यरीति से आचरण न करें ॥११९॥

In the event of a calamity, which has come naturally or through a person or an epidemic etc., one shall always act in such a way that one can save one's own life and also that of others but shall never act otherwise. (119)

देशकालवयोवित्तजातिशक्त्यनुसारतः ।
आचारो व्यवहारश्च निष्कृतं चाबधार्यताम् ॥१२०॥

અને આચાર, વ્યવહાર અને પ્રાયશ્ચિત એ જે ત્રણ વાનાં, તે જે તે દેશ, કાળ, અવસ્થા, દ્રવ્ય, જાતિ અને સામર્થ્ય એટલાંને અનુસારે કરીને જાણવાં. ॥૧૨૦॥

और आचार, व्यवहार एवं प्रायश्चित इन तीनों बातों को देश, काल, अवस्था, द्रव्य, जाति और शक्ति के अनुसार जानें ॥१२०॥

The place, time, age, means, status and ability shall be taken into consideration when deciding upon the matters of daily rites and rituals, secular business affairs and the code of expiation. (120)

मतं विशिष्टाद्वैतं मे गोलोको धाम चेप्सितम् ।
तत्र ब्रह्मात्मना कृष्णसेवा मुक्तिश्च गम्यताम् ॥१२१॥

અને અમારો જે મત, તે વિશિષ્ટાદ્વૈત છે, એમ જાણવું; અને અમને પ્રિય એવું જે ધામ તે ગોલોક છે, એમ જાણવું અને તે ધામને વિષે, બ્રહ્મરૂપે કરીને જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની સેવા કરવી, તેને અમે મુક્તિ માની છે, એમ જાણવું. ॥૧૨૧॥

हमारा मत विशिष्टाद्वैत है, हमारा प्रिय धाम गोलोक है, और उस धाम में ब्रह्मरुप से श्रीकृष्ण भगवान् की सेवा करना उसी को हमने मुक्ति मानी हैं, ऐसा समझें ॥१२१॥

My philosophy rests in the theory of Vishishtaadwait (a special theory of non-dualism). Golok Dham is my beloved abode. I believe Mukti (salvation) as being able to serve Lord Shree Krishna, in the sublime state, in Golok Dham. (121)

एते साधारणाः धर्माः पुंसां स्त्रीणां च सर्वतः ।
मदाश्रितानां कथिता विशेषानथ कीर्तये ॥१२२॥

અને આ જે પૂર્વે સર્વે ધર્મ કહ્યા, તે જે તે અમારા આશ્રિત-જે ત્યાગી, ગૃહસ્થબાઈ, ભાઈ-સર્વે સત્સંગી-તેમના સામાન્ય ધર્મ કહ્યા છે; કહેતાં સર્વ સત્સંગી માત્રને સરખા પાળવાના છે. અને હવે એ સર્વેના જે વિશેષ ધર્મ છે તેમને પૃથક્ પૃથક્ કરીને કહીએ છીએ. ॥૧૨૨॥

वें पूर्वोक्त सभी धर्म, हमारे आश्रित त्यागी तथा गृहस्थ-स्त्री पुरुष-सभी सत्संगीजनों के सामान्य धर्म है, अर्थात् सभी सत्संगीजनों द्वारा समानरुप से पालनीय हैं और अब इन सभीके विशेष धर्मोको पृथक्-पृथक् रुप से कहते हैं ॥१२२॥

The codes of conduct described so far are the ones applicable equally to all My male and female disciples, and shall be followed accordingly. I shall now describe additional codes of conduct applicable to specific groups. (122)

मज्ज्येष्ठावरजभ्रातृसुताभ्यां तु कदाचन ।
स्वासन्नसम्बन्धहीना नोपदेश्या हि योषितः ॥१२३॥

હવે પ્રથમ ધર્મવંશી જે આચાર્ય અને તેમની પત્નીઓ, તેમના જે વિશેષ ધર્મ, તે કહીએ, છીએ : અમારા મોટાભાઈ અને નાનાભાઈ-તેમના પુત્ર જે અયોધ્યાપ્રસાદ અને રઘુવીર, તેમણે પોતાના સમીપ સંબંધ વિનાની જે બીજી સ્ત્રીઓ, તેમને મંત્ર-ઉપદેશ, ક્યારેય ન કરવો. ॥૧૨૩॥

अब प्रथम धर्मवंशी आचार्य तथा उनकी पत्नियों के विशेष धर्म कहते हैं – हमारे बडे भाई तथा छोटे भाई के पुत्र (क्रमशः) जो अयोद्याप्रसादजी तथा रघुवीरजी हैं, वे अपने समीप सम्बन्ध रहित स्त्रियों को मंत्र उपदेश कदापि न करें ॥१२३॥

Firstly, I will describe the codes of conduct for the Acharyas, and their wives. My elder brother's son Ayodhyaprasad and My younger brother's son Raghuvir and their successors, shall never initiate or preach to females who are not closely related to them. (123)

न स्प्रष्टव्याश्च ताः क्वापि भाषणीयाश्च ता नहि ।
क्रोर्यं कार्यं न कश्मिश्चिन्न्यासो रक्ष्यो न कस्यचित् ॥१२४॥

અને તે સ્ત્રીઓને ક્યારેય પણ અડવું નહિ અને તે સાથે બોલવું નહિ અને કોઈ જીવને વિષે ક્રુરપણું ન કરવું અને કોઈની થાપણ ન રાખવી. ॥૧૨૪॥

और कभी उन स्त्रियों का स्पर्श न करें तथा न उनके साथ बात करें तथा किसी जीव पर क्रूरता न करें और किसी की धरोहर कदापि न रखें ॥१२४॥

They shall never touch or talk to females not closely related to them. They shall not be cruel to any living beings nor accept any deposits from anyone. (124)

प्रतिभूत्वं न कस्यापि कार्यं च व्यावहारिके ।
भिक्षायापदतिक्रम्या न तु कार्यमृणं क्वचित् ॥१२५॥

અને વ્યવહાર-કાર્યને વિષે કેનું પણ જમાનગરનું ન કરવું અને કોઈ આપત્કાળ આવી પડે તો ભિક્ષા માગીને પોતાનો નિર્વાહ કરીને તે આપત્કાળને ઉલ્લંઘવો, પણ કોઈનું કરજ તો ક્યારેય ન કરવું. ॥૧૨૫॥

व्यवहार कार्य में किसी को भी जामिनी न करें तथा कोई आपत्काल आ पडे तो भिक्षा से जीवन निर्वाह करके आपत्काल पार करे , परन्तु किसी से कर्ज तो कदापि न लें ॥१२५॥

They shall never stand as surety for others in social matters. In the event of hardship they shall subsist on alms but never incur debts. (125)

स्वशिष्यार्पितधान्यस्य कर्तव्यो विक्रयो न च ।
जीर्णं दत्वा नवीनं तु ग्राह्यं तन्नैष विक्रयः ॥१२६॥

અને પોતાના જે શિષ્ય, તેમણે ધર્મ નિમિત્તે પોતાને આપ્યું જે અન્ન, તે વેચવું નહિ; અને તે અન્ન, જૂનું થાય તો તે જૂનું કોઈકને દઈને નવું લેવું; અને એવી રીતે જે જૂનાનું નવું કરવું, તે વેચ્યું ન કહેવાય. ॥૧૨૬॥

अपने शिष्योंने धर्म के निमित्त से जो अन्न दिया हो उसको बेचे नहीं, यदि वह अन्न पुराना हो जाय तो पुराना किसी को देकर नया लेना। इस प्रकार पुराने का नया लेना यह विक्रय नहीं माना जाता ॥१२६॥

They shall never sell food grains offered to them by their disciples. However, old cereals may be exchanged for new, as such an exchange is not considered as a sale. (126)

भाद्रशुक्लचतुर्थ्यां च कार्यं विघ्नेशपूजनम् ।
इषकृष्णचतुर्दश्यां कार्याऽर्चा च हनूमतः ॥१२७॥

અને ભાદરવા સુદી ચતુર્થીને દિવસે ગણપતિની પૂજા કરવી તથા આસો વદી ચતુર્દશીને દિવસે હનુમાનજીની પૂજા કરવી. ॥૧૨૭॥

और भाद्रपद शुक्ल चतुर्थी के दिन गणपति की पूजा करें तथा आश्विन कृष्ण चतुर्दशी के दिन हनुमानजी की पूजा करें ॥१२७॥

They shall perform the worship of Shree Ganapati on the fourth day of the first half of the month of Bhadrapad, and that of Hanuman on the fourteenth day of the second half of the month of Ashwin. (127)

मदाश्रितानां सर्वेषां धर्मरक्षणहेतवे ।
गुरुत्वे स्थापिताभ्यां च ताभ्यां दीक्ष्या मुमुक्षवः ॥१२८॥

અને અમારે આશ્રિત જે સર્વે સત્સંગી, તેમના ધર્મની રક્ષા કરવાને અર્થે એ સર્વેના ગુરુપણાને વિશે, અમે સ્થાપન કર્યા, એવા જે તે અયોધ્યાપ્રસાદ અને રઘુવીર, તેમણે મુમુક્ષુ જનને દીક્ષા આપવી. ॥૧૨૮॥

हमारे आश्रित सभी सत्संगी जनों के धर्म की रक्षा के लिए उन सभी के आचार्य पद पर हमारे द्वारा स्थापित जो दोनों आचार्य अयोध्याप्रसादजी तथा रघुवीरजी वे मुमुक्षु जनों को (भागवती) दीक्षा दें ॥१२८॥

I have enthroned two Acharyas as spiritual leaders in order to defend and preserve the religion of all My disciples. They shall initiate My faith, to those male aspirants who desire salvation. (128)

यथाधिकारं संस्थाप्याः स्वे स्वे धर्मे निजाश्रिताः ।
मान्याः सन्तश्च कर्तव्यः सच्छास्त्राभ्यास आदरात् ॥१२९॥

અને પોતાના આશ્રિત જે સર્વે સત્સંગી, તેમને, અધિકાર પ્રમાણે પોતપોતાના ધર્મને વિષે રાખવા અને સાધુને આદર થકી માનવા. તથા સચ્છાસ્ત્રનો અભ્યાસ આદર થકી કરવો. ॥૧૨૯॥

और अपने आश्रित सभी सत्संगी जनोंको अधिकानुसार अपने अपने धर्म में रखें और साधुओ को आदरपूर्वक मानें तथा सच्छास्त्र का अध्ययन आदरपूर्वक करें ॥१२९॥

They shall see that all disciples conform to their respective Dharmas. They shall treat all saintly persons with respect and study Satshastras with reverence. (129)

मया प्रतिष्ठापितानां मन्दिरेषु महत्सु च ।
लक्ष्मीनारायणादीनां सेवा कार्या यथाविधि ॥१३०॥

અને મોટાં જે મંદિર-તેમને વિષે અમે સ્થાપન કર્યા એવાં જે શ્રીલક્ષ્મીનારાયણ આદિક શ્રીકૃષ્ણનાં સ્વરૂપ, તેમની જે સેવા, તે યથા વિધિએ કરીને કરવી. ॥૧૩૦॥

हमारे द्वारा बडे बडे मंदिरो में संस्थापित श्रीलक्ष्मीनारायणादि श्रीकृष्णके स्वरुपों की सेवा यताविधि करें ॥१३०॥

They shall serve with due rites, Shree Laxminarayan and other images of Lord Shree Krishna installed by Me in the prominent temples. (130)

भगवन्मन्दिरं प्राप्तो योऽन्नार्थी कोऽपि मानवः ।
आदरात्स तु सम्भाव्यो दानेनान्नस्य शक्तितः ॥१३१॥

અને ભગવાનના મંદિર પ્રત્યે આવ્યો, જે હરકોઈ અન્નાર્થી મનુષ્ય, તેની પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે અન્નના દાને કરીને આદર થકી સંભાવના કરવી. ॥૧૩૧॥

भगवान् के मंदिर में आये हुए किसी भी अन्नार्थी ऐसे हर एक मनुष्य की अपनी शक्तिकें अनुसार अन्नदान द्वारा आदरपूर्वक संभावना करें ॥१३१॥

They shall give food to those people who come to the temple in need of food and treat them with due hospitality according to their means. (131)

संस्थाप्य विप्रं विद्वांसं पाठशालां विधाप्य च ।
प्रवर्तनीया सद्विद्या भुवि यत्सुकृतं महत् ॥१३२॥

અને વિદ્યાર્થી ભણાવ્યાની શાળા કરાવીને, પછી તેમાં એક વિદ્વાન બ્રાહ્મણને રાખીને, પૃથ્વીને વિષે સદ્‌વિદ્યાની પ્રવૃત્તિ કરાવવી; કેમ જે વિદ્યાદાને કરીને મોટું પુણ્ય થાય છે. ॥૧૩૨॥

और विद्याध्ययन के लिए पाठाशाला स्थापित करके उसमें विद्वान ब्राह्मण को रखकर पृथ्वी पर सद्‌विद्या का प्रवर्तन करावें क्योंकि विद्यादान से महान् पुण्य होता है ॥१३२॥

They shall establish educational institution and appoint Brahmin scholars to impart true knowledge on the Earth, as propagation of true knowledge is an act of great benediction. (132)

अथैतयोस्तु भार्याभ्यामाज्ञया पत्युरात्मनः ।
कृष्णमन्त्रोपदेशश्च कर्तव्यः स्त्रीभ्य एव हि ॥१३३॥

અને હવે એ અયોધ્યાપ્રસાદ અને રઘુવીર એ બેની જે પત્નીઓ, તેમણે પોતપોતાના, પતિની આજ્ઞાએ કરીને, સ્ત્રીઓને જ શ્રીકૃષ્ણના મંત્રનો ઉપદેશ કરવો, પણ પુરુષને ન કરવો. ॥૧૩૩॥

अब अयोध्याप्रसादजी तथा रघुवीरजी, इन दोनों की जो पत्नियाँ हैं वे अपने पति की आज्ञा से स्त्रियों को ही श्रीकृष्ण के मन्त्र का उपदेश करें, परन्तु पुरुषको मन्त्र उपदेश न करें ॥१३३॥

The wives of the Acharyas, with the permission of their husbands shall initiate, preach and give Shree Krishna Mantra to females only. (133)

स्वासन्नसम्बन्धहीना नरास्ताभ्यां तु कर्हिचित् ।
न स्प्रष्टव्या न भाष्याश्च तेभ्यो दर्श्यं मुखं न च ॥१३४॥

અને વળી તે બે જણની જે પત્નીઓ, તેમણે પોતાના સમીપ સંબંધ વિનાના જે પુરુષ તેમનો સ્પર્શ ક્યારેય ન કરવો, અને તેમની સાથે બોલવું નહિ, ને એમને પોતાનું મુખ પણ ન દેખાડવું (એવી રીતે ધર્મવંશી આચાર્ય અને તેમની પત્નીઓ તેમના જે વિશેષ ધર્મ છે તે કહ્યા) ॥૧૩૪॥

उन दोनों की पत्नियाँ अपने समीप सम्बन्ध रहित पुरुषों का स्पर्श कदापि न करें और उसके साथ बात भी न करें तथा उन्हें अपना मुख भी न दिखावें (इस प्रकार धर्मवंशी आचार्य और उनकी पत्नियों के धर्म कहे गये) ॥१३४॥

They shall not touch, talk or even show their faces to males, except those who are closely related. (134)

गृहाख्याश्रमिणो ये स्युः पुरुषा मदुपाश्रिताः ।
स्वासन्नसम्बन्धहीना न स्पृश्या विधवाश्च तैः ॥१३५॥

હવે ગૃહસ્થાશ્રમીના જે વિશેષ ધર્મ છે, તે કહીએ છીએ : અમારે આશ્રિત જે, ગૃહસ્થાશ્રમી પુરુષ તેમણે પોતાના સમીપ સંબંધ વિનાની જે વિધવા સ્ત્રીઓ, તેમનો સ્પર્શ ન કરવો. ॥૧૩૫॥

अब गृहस्थाश्रमियों के विशेष धर्म कहते हैं – हमारे आश्रित गृहस्थाश्रमी पुरुष अपने समीप सम्बन्ध रहित विधवा स्त्रियों का स्पर्श न करें ॥१३५॥

My disciples who are male householders shall not touch widows except those who are closely related to them. (135)

मात्रा स्वस्त्रा दुहित्रा वा विजने तु वयःस्थया ।
अनापदि न तैः स्थेयं कार्यं दानम् न योषितः ॥१३६॥

અને તે ગૃહસ્થાશ્રમી પુરુષ, તેમણે યુવાન અવસ્થાએ યુક્ત એવી જે પોતાની મા, બહેન અને દિકરી, તે સંગાથે પણ આપત્કાળ વિના એકાંત સ્થળને વિષે ન રહેવું અને પોતાની સ્ત્રીનું દાન કોઈને ન કરવું. ॥૧૩૬॥

और वे गृहस्थाश्रमी पुरुष युवा अवस्था युक्त अपनी माता, बहन, एवं पुत्री के साथ भी बिना आपत्काल एकान्त स्थल में न रहें और अपनी स्त्री का दान किसी को न करें ॥१३६॥

They shall never remain in a secluded place with their mothers, sisters or daughters who are young, except in unavoidable circumstances and shall never give away their wives to anybody. (136)

प्रसङ्गो व्यवहारेण यस्याः केनापि भूपतेः ।
भवेत्तस्याः स्त्रियाः कार्यः प्रसङ्गो नैव सर्वथा ॥१३७॥

અને જે સ્ત્રીને કોઈ પ્રકારના વ્યવહારે કરીને, રાજાનો પ્રસંગ હોય તેવી સ્ત્રીનો જે પ્રસંગ તે, કોઈ પ્રકારે પણ ન કરવો. ॥૧૩૭॥

और जिस स्त्री का किसी प्रकार के व्यवहार द्वारा राजा से सम्बन्ध हो , ऐसी स्त्री से किसी भी प्रकार के सम्बन्ध न रखें ॥१३७॥

They shall not associate with a woman who has contacts with rulers. (137)

अन्नाद्यैः शक्तितोऽभ्यर्च्यो ह्यतिथिस्तैर्गृहागतः ।
दैवं पैत्र्यं यथाशक्ति कर्तव्यं च यथोचितम् ॥१३८॥

અને તે ગૃહસ્થાશ્રમી, તેમણે પોતાને ઘેર આવ્યો એવો જે અતિથિ, તેને, પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે અન્નાદિકે કરીને પૂજવો; અને વળી હોમાદિક જે દેવકર્મ અને શ્રાદ્ધાદિક જે પિતૃકર્મ, તે જે તે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે યથાવિધિ જેમ ઘટે તેમ કરવું. ॥૧૩૮॥

वे गृहस्थाश्रमी अपने घर पर आये हुए अतिथि का अपनी शक्ति के अनुसार अन्नादि से सत्कार करें तथा होमादिक देवकर्म एवं श्राद्ध आदि पितृकर्म अपने सामर्थ्य के अनुसार यथाविधि-जैसे उचिति हो वैसे करें ॥१३८॥

They shall welcome and entertain with food, drink, etc., according to their means, anyone who comes to their house as a guest, They shall perform with due respect, sacrificial rites to deities and oblational rites to Pitris (ancestors), according to their abilities. (138)

यावज्जीवं च शुश्रूषा कार्या मातुः पितुर्गुरोः ।
रोगार्तस्य मनुष्यस्य यथाशक्ति च मामकैः ॥१३९॥

અને અમારા આશ્રિત જે ગૃહસ્થ, તેમણે માતા-પિતા અને ગુરુ તથા રોગાતુર એવા જે કોઈ મનુષ્ય, તેમની જે સેવા, તે જીવનપર્યંત પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે કરવી. ॥૧૩૯॥

हमारे आश्रित जो गृहस्थ हैं वे माता, पिता, गुरु तथा कोई भी रोगातुर मनुष्य उनकी सेवा जीवन पर्यन्त अपने सामर्थ्यानुसार करें ॥१३९॥

My disciples shall render lifelong services to their parents, guru and ailing persons according to their abilities. (139)

यथाशक्त्युद्यमः कार्यो निजवर्णाश्रमोचितः ।
मुष्कच्छेदो न कर्तव्यो वृषस्य कृषिवृत्तिभिः ॥१४०॥

અને વળી પોતાના વર્ણાશ્રમને ઘટિત એવો જે ઉદ્યમ, તે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે કરવો અને કૃષિવૃત્તિવાળા જે ગૃહસ્થ સત્સંગી, તેમણે બળદિયાના વૃષણનો ઉચ્છેદ ન કરવો. ॥૧૪૦॥

अपने वर्णाश्रम के योग्य उद्यम अपने सामर्थ्यानुसार करें और कृषिवृत्तिवाले गृहस्थ सत्संगी बैल के वृषण का उच्छेद न करें ॥१४०॥

They shall take vocations suitable to their social status, according to their abilities. Farmers shall never castrate the bulls. (140)

यथाशक्ति यथाकालं सङ्ग्रहोऽन्नधनस्य तैः ।
यावद्व्ययं च कर्तव्यः पशुमद्भिस्तृणस्य च ॥१४१॥

અને તે ગૃહસ્થ સત્સંગી, તેમણે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે સમયને અનુસરીને જેટલો પોતાના ઘરમાં વરો હોય, તેટલાં અન્ન-દ્રવ્યનો સંગ્રહ જે તે કરવો, અને જેના ઘરમાં પશુ હોય એવા જે ગૃહસ્થ, તેમણે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે ચાર્યપૂળાનો સંગ્રહ કરવો. ॥૧૪૧॥

और वे गृहस्थ सत्संगी अपने सामर्थ्य और समय के अनुसार अपने घर में जितना खर्च-व्यय होता हों उतने अन्न-द्रव्य का संग्रह करें और जिनके घर में पशु हों, वे गृहस्थ अपनी शक्ति के अनुसार घास-चारेका संग्रह करें ॥१४१॥

They shall store food and accumulate wealth for their future requirements according to their circumstances and their abilities. Those who own cattle shall store sufficient stock of fodder. (141)

गवादीनां पशूनां च तृणतोयादिभिर्यदि ।
सम्भावनं भवेत्स्वेन रक्ष्यास्ते तर्हि नान्यथा ॥१४२॥

અને ગાય, બળદ, ભેંસ, ઘોડા આદિક જે પશુ તેમની તૃણ-જળાદિકે કરીને પોતાવતે જો સંભાવના થાય, તો તે પશુને રાખવાં, અને જો સંભાવના ન થાય, તો ન રાખવાં. ॥૧૪૨॥

गाय, बैल, भेंस, घोडे आदि जो पशु, उनको यदि घासपानी द्वारा स्वयं संभाल सकें, तभी उनको रखें, अगर देख-भाल न हो सके तो उन्हे न रखें ॥१४२॥

They shall keep cows, and other cattle only if they are capable of taking care of them with fodder, water, etc., otherwise they shall not keep them. (142)

ससाक्ष्यमन्तरा लेखं पुत्रमित्रादिनाऽपि च ।
भूवित्तदानादानाभ्यां व्यवहार्यं न कर्हिचित् ॥१४३॥

અને સાક્ષીએ સહિત લખત કર્યા વિના તો પોતાના પુત્ર અને મિત્રાદિક સાથે પણ પૃથ્વી ને ધનના લેણદેણે કરીને વ્યવહાર, જે તે ક્યારેય ન કરવો. ॥૧૪૩॥

साक्षि सहित लेख के बिना तो अपने पुत्र तथा मित्रादिक के साथ भी पृथ्वी और घन के लेन-देन का व्यवहार कदापि न करें ॥१४३॥

They shall not undertake any sort of dealings pertaining to land or money even with their sons or friends without a written document duly witnessed. (143)

कार्ये वैवाहिके स्वस्यान्यस्य वाऽर्प्यधनस्य तु ।
भाषाबन्धो न कर्तव्यः ससाक्ष्यं लेखमन्तरा ॥१४४॥

અને પોતાનું અથવા બીજાનું જે વિવાહ સંબંધી કાર્ય, તેને વિષે આપવા યોગ્ય જે ધન, તેનું સાક્ષીએ સહિત લખત કર્યા વિના કેવળ બોલી જ ન કરવી. ॥૧૪૪॥

और अपने अथवा दूसरे के विवाह सम्बन्धी कार्य में दिये जानेवाले धन के संबंध में साक्षी सहित लेख किये बिना केवल मौखिक वादा न करें ॥१४४॥

One shall not rely merely on oral agreements with regard to amounts payable by either party in matrimonial affairs, but such agreements shall be in writing and duly witnessed. (144)

आयद्रव्यानुसारेण व्ययः कार्यो हि सर्वदा ।
अन्यथा तु महद्दुःखं भवेदित्यवधार्यताम् ॥१४५॥

અને પોતાની ઊપજનું જે દ્રવ્ય, તેને અનુસારે નિરંતર ખર્ચ કરવો, પણ તે ઉપરાંત ન કરવો; અને જે ઊપજ કરતાં વધારે ખર્ચ કરે છે, તેને મોટું દુઃખ થાય છે, એમ સર્વે ગૃહસ્થોએ મનમાં જાણવું. ॥૧૪૫॥

अपनी आय के अनुसार ही निरंतर व्यय करें परंतु उससे अधिक व्यय न करें और जो आय से अधिक व्यय करते हैं वे बहुत दुःखी होते है ऐसा सभी गृहस्थ समझें ॥१४५॥

They shall spend money according to their income. Those who spend more than their income put themselves into severe difficulties. (145)

द्रव्यस्यायो भवेद्यावान् व्ययो वा व्यावहारिके ।
तौ संस्मृत्य स्वयं लेख्यौ स्वक्षरैः प्रतिवासरम् ॥१४६॥

અને પોતાના વ્યવહારકાર્યને વિષે જેટલા ધનની ઊપજ હોય તથા જેટલો ખર્ચ હોય, તે બેયને સંભારીને નિત્ય પ્રત્યે રૂડા અક્ષરે કરીને પોતે તેનું નામું લખવું. ॥૧૪૬॥

अपने व्यवहारकार्य में जितने धन की आमदनी हो तथा जितना व्यय हो, इन दोनों को याद करके प्रतिदिन सुन्दर अक्षरों में स्वयं उनका हिसाब लिखें ॥१४६॥

They shall keep daily records of their income and expenditure relating to their social affairs in their own legible handwriting. (146)

निजवृत्त्युद्यमप्राप्तधनधान्यादितश्च तैः ।
अर्प्यो दशांशः कृष्णाय विंशोंऽशस्त्विह दुर्बलैः ॥१४७॥

અને તે ગૃહસ્થાશ્રમી સત્સંગી તેમણે, પોતાની જે વૃત્તિ અને ઉદ્યમ, તે થકી પામ્યું જે ધનધાન્યાદિક, તે થકી દસમો ભાગ કાઢીને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને અર્પણ કરવો; અને જે વ્યવહારે દુર્બળ હોય, તેમણે વીસમો ભાગ અર્પણ કરવો. ॥૧૪૭॥

और वे गृहस्थाश्रमी सत्संगी अपनी वृत्ति एवं उद्यम से प्राप्त धन-धान्यादि में से दसवाँ हिस्सा निकाल कर श्रीकृष्ण भगवान् को अर्पण करें और जो व्यवहार में दुर्बल हों वे बीसवाँ हिस्सा अर्पण करें ॥१४७॥

They shall donate one tenth of their earnings, money or food grains, to Lord Shree Krishna. Those with small income shall offer one twentieth. (147)

एकादशीमुखानां च व्रतानां निजशक्तितः ।
उद्यापनं यथाशास्त्रं कर्तव्यं चिन्तितार्थदम् ॥१४८॥

અને એકાદશી આદિક જે વ્રત, તેમનું જે ઉદ્યાપન તે જે તે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે યથાશાસ્ત્ર કરવું; તે ઉદ્યાપન કેવું છે, તો મનવાંછિત ફળનું આપનારું છે. ॥૧૪૮॥

ऐकादशी आदि जो व्रत, उनका उद्यापन अपने सामर्थ्यानुसार यथाशास्त्र करें, क्योंकि यह उद्यापन मनोवांछित फल को देनेवाला है ॥१४८॥

The concluding ceremonies of Vrat such as Ekadashi and others, shall be performed and celebrated as prescribed in religious scriptures and according to their means. The concluding ceremonies so performed fulfill one's aspirations. (148)

कर्तव्यं कारणीयं वा श्रावणे मासि सर्वथा ।
बिल्वपत्रादिभिः प्रीत्या श्रीमहादेवपूजनम् ॥१४९॥

અને શ્રાવણ માસને વિશે શ્રીમહાદેવજીનું પૂજન જે તે બિલ્વપત્રાદિકે કરીને પ્રિતિપૂર્વક સર્વ પ્રકારે પોતે કરવું અથવા બીજા પાસે કરાવવું. ॥૧૪૯॥

श्रावण मास में श्री महादेवजी का पूजन बिल्वपत्रादि द्वारा प्रीति पूर्वक सभी प्रकार से स्वयं करें अथवा अन्य से करावें ॥१४९॥

In the month of Shravan they shall worship with reverence Mahadev (Lord Shiv), with Bilva leaves etc. like, or ask others to worship Mahadev on their behalf. (149)

स्वाचार्यान्न ऋणं ग्राह्यं श्रीकृष्णस्य च मन्दिरात् ।
ताभ्यां स्वव्यवहारार्थं पात्रभूषांशुकादि च ॥१५०॥

અને પોતાના જે આચાર્ય, તે થકી તથા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનાં જે મંદિર, તે થકી કરજ ન કાઢવું; અને વળી તે પોતાના આચાર્ય થકી અને શ્રીકૃષ્ણના મંદિર થકી પોતાના વ્યવહારને અર્થે પાત્ર, ઘરેણાં અને વસ્ત્રાદિક જે વસ્તુ, તે માગી લાવવાં નહિ. ॥૧૫૦॥

अपने आचार्यसे तथा श्रीकृष्ण भगवानके मंदिर से कर्ज न लें और अपने आचार्य तथा श्रीकृष्णके मंदिरसे अपने व्यवहार के लिए बरतन, गहनें एवं वस्त्रादि चीजें माँग कर भी न लावें ॥१५०॥

They shall never borrow money from their Acharyas or from the temples of Lord Shree Krishna nor shall they borrow, for their social use, utensils, ornaments, clothes and such other articles owned by the Acharyas or the temple of Lord Shree Krishna. (150)

श्रीकृष्णगुरुसाधूनां दर्शनार्थं गतौ पथि ।
तत्स्थानेषु च न ग्राह्यं परान्नं निजपुण्यहृत् ॥१५१॥

અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તથા પોતાના ગુરુ તથા સાધુ એમનાં દર્શન કરવાને અર્થે ગયે સતે, માર્ગને વિષે પારકું અન્ન ખાવું નહિ; તથા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તથા પોતાના ગુરુ તથા સાધુ, તેમનાં જે સ્થાનક, તેમને વિશે પણ પારકું અન્ન ખાવું નહિ; કેમ જે તે પારકું અન્ન તો પોતાના પુણ્યને હરી લે એવું છે, માટે પોતાની ગાંઠનું ખરચ ખાવું. ॥૧૫૧॥

और श्रीकृष्ण भगवान् अपनें गुरु तथा साधुओं के दर्शन के लिए जाते समय मार्गमें पराया अन्न नहीं खाना तथा श्रीकृष्ण भगवान्, अपने गुरु एवं साधुओंके स्थानों में भी पराया अन्न नहीं खाना, क्योंकि पराया अन्न तो अपने पूण्यको हरनेवाला है। अतः अपना ही धन खर्च करें ॥१५१॥

When going to the temples of Lord Shree Krishna or visiting the gurus or saints for Darshan, they shall never eat anything given free of charge by others, either in the temple or en-route, because the free food given by another person takes away one's Punya (benediction). They shall eat food bought with their own money. (151)

प्रतिज्ञातं धनं देयं यत्स्यात्तत् कर्मकारिणे ।
न गोप्यमृणशुद्ध्यादि व्यवहार्यं न दुर्जनैः ॥१५२॥

અને પોતાના કામકાજ કરવા તેડ્યા જે મજૂર, તેમને જેટલું ધન અથવા ધાન્ય દીધાનું કહ્યું હોય, તે પ્રમાણે જ આપવું, પણ તેમાંથી ઓછું ન આપવું; અને પોતા પાસે કોઈ કરજ માગતા હોય અને તે કરજ દઈ ચૂક્યા હોઈએ, તે વાતને છાની ન રાખવી તથા પોતાનો વંશ તથા કન્યાદાન, તે પણ છાનું ન રાખવું; અને દુષ્ટ એવા જે જન, તેમની સાથે વ્યવહાર ન કરવો. ॥૧૫૨॥

अपने कामकाजके लिए बुलाये गयें मजदूरोंको जितना धन अथवा धान्य देने का वादा किया गया हों उतना अवश्य दें परंतु उससे कम न दें और अपने पास कोई कर्ज मांगता हों और उस कर्जको यदि चुका दिया हों तो इस बात को गुप्त न रखें तथा अपना वंश एवं कन्यादान भी गुप्त न रखें तथा दुष्ट लोगों के साथ व्यवहार न करें ॥१५२॥

They shall pay the agreed remuneration, in cash or kind, to persons employed by them and under no circumstances pay them less than the agreed rates. They shall not keep in secret, the matters related to repayments of their debts, their ancestry and Kanyadan (giving away of one's daughter in marriage). They shall have no dealings with wicked persons. (152)

दुष्कालस्य रिपूणां वा नृपस्योपद्रवेण वा ।

लज्जाधनप्राणनाशः प्राप्तः स्याद्यत्र सर्वथा ॥१५३॥

मूलदेशोऽपि स स्वेषां सद्य एव विचक्षणैः ।

त्याज्यो मदाश्रितैः स्थेयं गत्वा देशान्तरं सुखम् ॥१५४॥

અને જે ઠેકાણે પોતે રહેતા હોઈએ, તે ઠેકાણે કોઈક કઠણ-ભૂંડો કાળ અથવા શત્રુ અથવા રાજા, તેમના ઉપદ્રવે કરીને સર્વ પ્રકારે પોતાની લાજ જતી હોય કે ધનનો નાશ થતો હોય; કે પોતાના પ્રાણનો નાશ થતો હોય, ॥૧૫૩॥

અને તે જો પોતાના મૂળ ગરાસનું તથા વતનનું ગામ હોય, તો પણ તેનો વિવેકી એવા જે અમારા સત્સંગી ગૃહસ્થ, તેમણે તત્કાળ ત્યાગ કરી દેવો. અને જ્યાં ઉપદ્રવ ન હોય, તેવો જે બીજો દેશ, તે પ્રત્યે જઈને સુખેથી રહેવું. ॥૧૫૪॥

जिस स्थान में आप रहते हों उस स्थान में यदि दुष्काल, शत्रु अथवा राजा के उपद्रव आदि से सर्वथा अपनी मर्यादा को नाश होता हो या धन का नाश हो या अपने प्राण का नाश होता हो ॥१५३॥

और वह स्थान-गाँव अपनी मूल जागीर तथा वतन का हो तो भी विवेकवान हमारे सत्संगी गृहस्थ उसका त्याग करें और जहां उपद्रव न हो ऐसे अन्य देश-स्थान में जाकर सुखपूर्वक रहें ॥१५४॥

In the event of a natural disaster or harassment by a ruler or wicked persons where one cannot uphold one's honour or protect one's life and possessions, My wise householder disciples

shall quit that place at once, even if it is their native place or inherited estate and reside elsewhere where they can live happily and without harassment. (153-154)

आढ्यैस्तु गृहिभिः कार्या अहिंसा वैष्णवा मखाः ।
तीर्थेषु पर्वसु तथा भोज्या विप्राश्च साधवः ॥१५५॥

અને ધનાઢ્ય એવા જે ગૃહસ્થ સત્સંગી, તેમણે હિંસા એ રહિત એવા જે વિષ્ણુ સંબંધી યજ્ઞ, તે કરવા; તથા તીર્થને વિષે તથા દ્વાદશીઆદિ પર્વને વિષે બ્રાહ્મણ તથા સાધુ, તેમને જમાડવા. ॥૧૫૫॥

और घनवान् ऐसे जो गृहस्थ सत्संगी है, वे हिंसा-रहित विष्णु सम्बन्धी यज्ञ करें तथा तीर्थ स्थान में एवं द्वादशी आदि पर्व के दिनों में ब्राह्मण तथा साधुओं को भोजन करावे ॥१५५॥

My wealthy Satsangis shall perform non-violent Yagnas for propitiating Vishnu. They shall feed Brahmins and ascetics in places of pilgrimage and also on auspicious days. (155)

महोत्सवा भगवतः कर्तव्या मन्दिरेषु तैः ।
देयानि पात्रविप्रेभ्यो दानानि विविधानि च ॥१५६॥

અને ધનાઢ્ય એવા જે ગૃહસ્થ સત્સંગી, તેમણે ભગવાનના મંદિરને વિષે મોટા ઉત્સવો કરાવવા તથા સુપાત્ર એવા જે બ્રાહ્મણ, તેમને નાના પ્રકારનાં દાન દેવાં. ॥૧૫૬॥

और वे धनवान् गृहस्थ सत्संगी भगवान् के मंदिरो में बडे-बडे उत्सव करावें तथा सुपात्र ब्राह्मणों को विविध प्रकार के दान दें ॥१५६॥

My wealthy Satsangis shall organize celebrations of great religious festivals in temples and shall give various kinds of alms to deserving Brahmins. (156)

मदाश्रितैर्नृपैर्धर्मशास्त्रमाश्रित्य चाखिलाः ।
प्रजाः स्वाः पुत्रवत्पाल्या धर्मः स्थाप्यो धरातले ॥१५७॥

અને અમારે આશ્રિત એવા જે સત્સંગી રાજા, તેમણે ધર્મશાસ્ત્રને, આશરીને પોતાના પુત્રની પેઠે પોતાની પ્રજાનું પાલન કરવું અને પૃથ્વીને વિષે ધર્મનું સ્થાપન કરવું. ॥૧૫૭॥

हमारे आश्रित ऐसे जो सत्संगी राजा, वे धर्मशास्त्र के अनुसार अपनी प्रजा का पुत्रवत् पालन करें और पृथ्वी पर धर्म का स्थापन करें ॥१५७॥

My disciples who are rulers shall treat their subjects as their own children in accordance with Dharmashastras, and shall establish a rule of Dharma on Earth. (157)

राज्याङ्गोपायषड्वर्गा ज्ञेयास्तीर्थानि चाञ्जसा ।
व्यवहारविदः सभ्या, दण्ड्यादण्ड्याश्च लक्षणैः ॥१५८॥

અને તે રાજા-તેમણે રાજ્યનાં જે સાત અંગ તથા ચાર ઉપાય તથા છ ગુણ, તે જે તે લક્ષણે કરીને યથાર્થ પણે જાણવાં. અને તીર્થ - જે ચાર મોકલ્યાનાં સ્થાનક, તથા વ્યવહારના જાણનારા જે સભાસદ તથા દંડવા યોગ્ય જે માણસ, તથા દંડવા યોગ્ય નહિ એવા જે માણસ-એ સર્વને લક્ષણે કરીને યથાર્થપણે જાણવા. ॥૧૫૮॥

वे राजा राज्य के सात अङ्ग, चार उपाय तथा छः गुणों को लक्षण पूर्वक यथार्थ रुप से जानें तथा तीर्थ अर्थात् गुप्तचर भेजने के स्थान, व्यवहार के ज्ञाता सभासद, दण्डनीय मनुष्य तता अदण्डनीय मनुष्य, इन सभी को उनके लक्षणों द्वारा यथार्थरुप से जाने ॥१५८॥

They shall fully know the seven constituents to administer the state successfully the four expedients to have a successful conquest, six diplomatic qualities and significant places to send the spies to. Not only shall they know the characteristics of persons well versed in worldly matters and social affairs but also the qualities of persons who deserve to be punished and those who do not deserve to be punished. (158)

सभर्तृकाभिर्नारीभिः सेव्यः स्वपतिरीशवत् ।
अन्धो रोगी दरिद्रो वा षण्ढो वाच्यं न दुर्वचः ॥१५९॥

અને હવે સુવાસિની બાઈઓના વિશેષ ધર્મ કહીએ છીએ : અમારે આશ્રિત જે સુવાસિની બાઈઓ, તેમણે પોતાનો પતિ અંધ હોય, રોગી હોય, દરિદ્રી હોય, નપુંસક હોય તો પણ તેને ઈશ્વરની પેઠે સેવવો અને તે પતિ પ્રત્યે કટુ વચન ન બોલવું. ॥૧૫૯॥

अब सधवा स्त्रोयं के विशेष धर्म कहते हैं-हमारे आश्रित जो सधवा स्त्रियाँ, वे अपना पति अन्ध हो, रोगी हो, दरिद्र हो, नपुसंक हो, तो भी उसकी ईश्वर के समान ही सेवा करें और उसको कटुवचन न बोलें ॥१५९॥

Married women shall serve and worship their husbands in the manner in which they serve and worship God, even if they are either blind, ailing, poor or impotent and shall never utter harsh words to them. (159)

रूपयौवनयुक्तस्य गुणिनोऽन्यनरस्य तु ।
प्रसङ्गो नैव कर्तव्यस्ताभिः साहजिकोऽपि च ॥१६०॥

અને તે સુવાસિની સ્ત્રીઓ, તેમણે રૂપને યૌવન-તેણે યુક્ત અને ગુણવાન એવો જે અન્ય પુરુષ તેનો પ્રસંગ સહજ સ્વભાવે પણ ન જ કરવો. ॥૧૬૦॥

वे सधवा स्त्रियाँ रुप-यौवन से युक्त तथा गुणवान् ऐसे पर-पुरुष का प्रसंग सहज स्वभाव-अनायास भी न करें ॥१६०॥

They shall never keep any contact with any young man other than their husband even though the other young man may be handsome and virtuous. (160)

नरेक्ष्यनाभ्यूरुकुचाऽनुत्तरीया च नो भवेत् ।
साध्वी स्त्री न च भण्डेक्षा न निर्लज्जादिसङ्गिनी ॥१६१॥

અને પતિવ્રતા એવી જે સુવાસિની સ્ત્રીઓ, તેમણે પોતાની નાભિ, સાથળ અને છાતી, તેને બીજો પુરુષ દેખે, એમ ન વર્તવુ; અને ઓઢ્યાના વસ્ત્ર વિના ઉઘાડે શરીરે ન રહેવું; અને ભાંડભવાઈ જોવા ન જવું; અને નિર્લજ એવી જે સ્ત્રીઓ તથા સ્વૈરિણી, કામિની અને પુંશ્ચલી એવી જે સ્ત્રીઓ તેમનો સંગ ન કરવો. ॥૧૬૧॥

और पतिव्रता ऐसी जो सधवा स्त्रियाँ वे अपनी नाभी, जांघ और वक्षःस्थल अन्य पुरुष को दिखाई दें ऐसे ढंग से न रहें और बिना उत्तरीय वस्त्र खुले शरीर में न रहें तथा भांडलीला आदि देखने न जायँ और निर्लज्ज स्वैरिणी, कामिनी, और पुंश्चली (कुलटा) आदि स्त्रियों का संग न करें ॥१६१॥

Devout wives shall never behave in a manner which could expose their navel, thighs or breasts and attract the attention of other males. They shall cover themselves with an upper garment. They shall never go out to see vulgar shows nor associate themselves with debauch women or courtesans. (161)

भूषासदंशुकधृतिः परगेहोपवेशनम् ।
त्याज्यं हास्यादि च स्त्रीभिः पत्यौ देशान्तरं गते ॥१६२॥

અને સુવાસિની સ્ત્રીઓ, તેમણે પોતાનો પતિ પરદેશ ગયે સતે આભૂષણ ન ધારવાં, ને રૂડાં વસ્ત્ર ન પહેરવાં, ને પારકે ઘેર બેસવા ન જવું, અને હાસ્યવિનોદાદિકનો ત્યાગ કરવો. ॥૧૬૨॥

वे सधवा स्त्रियाँ जब अपना पति विदेश गया हो तब आभूषण धारण न करें तथा सुन्दर वस्त्र परिधान न करें और पराये घर बैठने न जायँ तथा हास्य-विनोद आदि का त्याग करें ॥१६२॥

When their husbands are away from home, married women shall never wear beautiful clothes or ornaments, nor visit other peoples' homes, nor indulge in merriment. (162)

विधवाभिस्तु योषाभिः सेव्यः पतिधिया हरिः ।
आज्ञायां पितृपुत्रादेर्वृत्यं स्वातन्त्र्यतो न तु ॥१६३॥

હવે વિધવા સ્ત્રીઓના વિશેષ ધર્મ કહીએ છીએઃ અમારે આશ્રિત જે વિધવા સ્ત્રીઓ, તેમણે તો પતિ-બુદ્ધિએ કરીને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને સેવવા; અને પોતાના પિતા-પુત્રાદિક જે સંબંધી, તેમની આજ્ઞાને વિષે વર્તવુ, પણ સ્વતંત્રપણે ન વર્તવુ. ॥૧૬૩॥

अब विधवा स्त्रियों के विशेष धर्म कहते हैं-हमारे आश्रित जो विधवा स्त्रियाँ, वे पतिबुद्धि से श्रीकृष्ण भगवान् की सेवा करें और अपने पिता-पुत्रादि सम्बन्धीजनों की आज्ञानुसार ही रहें परन्तु स्वतन्त्रता से आचरण न करें ॥१६३॥

The widow disciples shall worship Lord Shree Krishna with the same fidelity as they would have worshipped their husbands. They shall always live under the command of their father, sons or such other relatives but never act independently. (163)

स्वासन्नसम्बन्धहीना नराः स्पृस्या न कर्हिचित् ।
तरुणैस्तैश्च तारुण्ये भाष्यं नावश्यकं विना ॥१६४॥

અને તે વિધવા સ્ત્રીઓ, તેમણે પોતાના સમીપ સંબંધ વિનાના જે પુરુષ તેમનો સ્પર્શ ક્યારેય ન કરવો, અને પોતાની યુવા અવસ્થાને વિષે અવશ્ય કાર્ય વિના સમીપ સંબંધ વિનાના જે યુવાન પુરુષ, તેમની સાથે ક્યારેય પણ બોલવું નહિ. ॥૧૬૪॥

और वे विधवा स्त्रियाँ अपने निक सम्बन्धरहित पुरुषों का स्पर्श कदापि न करें और अपनी युवावस्था में बिना आवश्यक कार्य, समीप सम्बन्ध रहित, युवान पुरुषों के साथ कदापि बातचीत न करें ॥१६४॥

They shall never touch any male who is not closely related to them. Young widows shall never converse with young men unless it is absolutely necessary. (164)

स्तनन्धयस्य नुः स्पर्शे न दोषोऽस्ति पशोरिवः ।
आवश्यके च वृद्धस्य स्पर्शे तेन च भाषणे ॥१६५॥

અને ધાવણો જે બાળક, તેના સ્પર્શને વિષે તો જેમ પશુને અડી જવાય અને દોષ નથી, તેમ દોષ નથી; અને કોઈ અવશ્યનું કામકાજ પડે, તેને વિષે કોઈક વૃદ્ધ પુરુષને અડી જવાય, તથા તે વૃદ્ધ સાથે બોલાય, તેને વિષે દોષ નથી. ॥૧૬૫॥

दूध पीते बच्चे को छूने में तो जैसे पशु को छूने में दोष नहीं हैं ठीक उस प्रकार दोष नहीं हैं तथा किसी आवश्यक कार्य के लिए किसी वृद्ध पुरुष का स्पर्श करना पडे तथा उसके साथ बोलना पडे तो उसमें दोष नहीं हैं ॥१६५॥

Casually touching a suckling child is not an offence just as there is no offence in touching an animal. Similarly there is no offence in touching or talking to an old man when it becomes necessary. (165)

विद्याऽनासन्नसम्बन्धात्ताभिः पाठ्या न काऽपि नुः।
व्रतोपवासैः कर्तव्यो मुहुर्देहदमस्तथा ॥१६६॥

અને તે વિધવા સ્ત્રીઓ, તેમણે પોતાના સમીપ સંબંધ વિનાના જે પુરુષ, તે થકી કોઈ પણ વિદ્યા ન ભણવી; અને વ્રત ઉપવાસે કરીને વારંવાર પોતાના દેહનું દમન કરવું. ॥૧૬૬॥

वे विधवा स्त्रियाँ अपने समीप सम्बन्ध रहित पुरुष से कोई भी विद्या न सीखें, और व्रत-उपवास आदि द्वारा बारबार अपने देह का दमन किया करें ॥१६६॥

They shall not receive education from a male person who is not closely related. They shall constantly control their body and senses by observing Vrats and fasts. (166)

धनं च धर्मकार्येऽपि स्वनिर्वाहोपयोगि यत् ।
देयं ताभिर्न तत् क्वापि देयं चेदधिकं तदा ॥१६७॥

અને તે વિધવા સ્ત્રીઓ, તેમણે પોતાના ઘરમાં પોતાના જીવનપર્યન્ત દેહનિર્વાહ થાય એટલું જ જો ધન હોય, તો તે ધન, જે તે ધર્મકાર્યને વિષે પણ ન આપવું અને જો તેથી અધિક હોય તો આપવું. ॥૧૬૭॥

और उन विधवा स्त्रियों के घर में यदि अपने जीवन पर्यन्त देह निर्वाह हो सके उतना ही धन हो तो वे उस धन का धर्म-कार्य के लिए भी दान न करें, अगर उससे अधिक हो तो दान करें ॥१६७॥

Those who have just sufficient wealth for their lifetime maintenance shall not offer it even for religious purposes, they may do so if they have surplus to their requirement. (167)

कार्यश्च सकृदाहारस्ताभिः स्वापस्तु भूतले ।
मैथुनासक्तयोर्वीक्षा क्वापि कार्या न देहिनोः ॥१६८॥

અને વિધવા સ્ત્રીઓ તેમણે એકવાર આહાર કરવો અને પૃથ્વીને વિશે સૂવું અને મૈથુનાસક્ત એવાં જે પશુ-પક્ષી આદિક જીવ-પ્રાણીમાત્ર, તેમને ક્યારેય જાણીને જોવાં નહિ. ॥૧૬૮॥

और विधवा स्त्रियाँ एक बार ही भोजन करें तथा पृथ्वी पर ही शयन करें तथा मैथुनासक्त पशु पक्षी आदि जीव प्राणी मात्र को कदापि न देखें ॥१६८॥

They shall take a meal only once a day and sleep on the floor. They shall never deliberately look at any creatures in the act of coition. (168)

वेषो न धार्यस्ताभिश्च सुवासिन्याः स्त्रियास्तथा ।
न्यासिन्या वीतरागाया विकृतश्च न कर्हिचित् ॥१६९॥

અને તે વિધવા સ્ત્રીઓ, તેમણે સુવાસિની સ્ત્રીના જેવો વેશ ન ધારવો, તથા સન્યાસણી તથા વેરાગણી તેના જેવો વેશ ન ધારવો; અને પોતાનો દેશ, કુળ અને આચાર-તેના વિરુદ્ધ એવો જે વેશ, તે પણ ક્યારેય ન ધારવો ॥૧૬૯॥

वे विधवा स्त्रियां सुहागिनी स्त्री के समान वेष धारण न करें तथा संन्यासिनी एवं वैरागिनी जैसा वेष धारण न करें और विकृत-अपने देश, कुल और आचार के विरुद्ध-वेष भी कदापि धारण न करें ॥१६९॥

They shall never dress themselves like a married woman, nun or a female recluse, nor dress in a manner which is contrary to the custom of the place and their family traditions. (169)

सङ्गो न गर्भपातिन्याः स्पर्शः कार्यश्च योषितः ।
शृङ्गारवार्ता न नृणां कार्याः श्रव्या नवैक्वचित् ॥१७०॥

અને ગર્ભની પાડનારી જે સ્ત્રી, તેનો સંગ ન કરવો; અને તેનો સ્પર્શ પણ ન કરવો. અને પુરુષના શૃંગાર રસ સંબંધી જે વાર્તા, તે ક્યારેય ન કરવી અને ન સાંભળવી. ॥૧૭૦॥

और गर्भपातिनी स्त्री का संग न करें और उसका स्पर्श भी न करें तथा पुरुष के शृङ्गार सम्बन्धी वार्ता कदापि न करें एवं न सुनें ॥१७०॥

They shall never associate with, nor even touch women who practice abortion, nor shall they indulge in or listen to amorous talks regarding males. (170)

निजसम्बन्धिभिरपि तारुण्ये तरुणैर्नरैः ।
साकं रहसि न स्थेयं ताभिरापदमन्तरा ॥१७१॥

અને યુવાન અવસ્થાને વિશે રહી એવી જે વિધવા સ્ત્રીઓ, તેમણે યુવા અવસ્થાવાળા જે પોતાના સંબંધી પુરુષ તેમની સંગાથે પણ એકાંત સ્થળને વિશે આપત્કાળ પડ્યા વિના ન રહેવું. ॥૧૭૧॥

और युवावस्था में रही ऐसी जो विधवा स्त्रीयाँ वे युवावस्थावाले अपने सम्बन्धी पुरुषों के साथ भी बिना आपत्काल एकान्त स्थल में न रहें ॥१७१॥

Except in an emergency, young widows shall never stay in a secluded place with young men, even though they may be closely related. (171)

न होलाखेलनं कार्यं न भूषादेश्च धारणम् ।
न धातुसूत्रयुक्सूक्ष्मवस्त्रादेरपि कर्हिचित् ॥१७२॥

અને હોળીની રમત ન કરવી, અને આભૂષણાદિકનું ધારણ ન કરવું; અને સુવર્ણાદિક ધાતુના તારે યુક્ત એવાં જે ઝીણાં વસ્ત્ર, તેનું ધારણ પણ ક્યારેય ન કરવું. ॥૧૭૨॥

और होली न खेलें, आभूषणादिको धारण न करें तथा सुवर्णादि धातु के तारो से युक्त मलीन वस्त्रों को भी कदापि धारण न क रें ॥१७२॥

They shall never play Holi nor put on ornaments, nor dress themselves with transparent clothes interwoven with gold or similar metals. (172)

सधवाविधवाभिश्च न स्नातव्यं निरम्बरम् ।
स्वरजोदर्शनं स्त्रीभिर्गोपनीयं न सर्वथा ॥१७३॥

અને સુવાસિની ને વિધવા એવી જે સ્ત્રીઓ, તેમણે વસ્ત્ર પહેર્યા વિના ન્હાવું નહિ; અને પોતાનું જે રજસ્વલાપણું તે કોઈ પ્રકારે ગુપ્ત ન રાખવું. ॥૧૭૩॥

सधवा तथा विधवा स्त्रियाँ बिना वस्त्र पहने स्नान न करें और अपने रजस्वलापन को किसी भी प्रकार से गुप्त न रखें ॥१७३॥

No woman shall bathe without having clothes on and shall never conceal her periodical menses. (173)

मनुष्यं चांशुकादीनि नारी क्वापि रजस्वला ।
दिनत्रयं स्पृशेन्नैव स्नात्वा तुर्येऽह्नि सा स्पृशेत् ॥१७४॥

અને વળી રજસ્વલા એવી જે સુવાસિની અને વિધવા સ્ત્રીઓ, તે ત્રણ દિવસ સુધી કોઈ મનુષ્યને તથા વસ્ત્રાદિકને અડે નહિ અને ચોથે દિવસે નાહીને અડવું. (એવી રીતે ગૃહસ્થાશ્રમી એવા જે પુરુષ અને સ્ત્રીઓ, તેમના જે આ વિશેષ ધર્મ કહ્યા તે સર્વે ધર્મવંશી આચાર્ય અને તેમની પત્નીઓ, તેમણે પણ પાળવા, કેમ કે એ ગૃહસ્થ છે.) ॥૧૭૪॥

रजस्वला ऐसी सधवा तथा विधवा स्त्रियाँ, तीन दिन तक किसी मनुष्य का या वस्त्रादि का स्पर्श न करें, चौथे दिन स्नान करके ही स्पर्श करें। (इस प्रकार गृहस्थाश्रमी पुरुष तथा स्त्रियों के जो विशेष धर्म कहे गये, उनका सभी धर्मवंशी आचार्य तथा उनकी पत्नियाँभी पालन करें क्योंकि वे भी गृहस्थ हैं) ॥१७४॥

No woman shall touch anybody or any clothes etc., for three days during the period of menses, but can do so on the fourth day after taking a bath. (174)

नैष्ठिकव्रतवन्तो ये वर्णिनो मदुपाश्रयाः ।
तैः स्पृश्यान स्त्रियो भाष्या न च वीक्ष्याश्च ता धिया ॥१७५॥

હવે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારીના જે વિશેષ ધર્મ તે કહીએ છીએ. : અમારે આશ્રિત એવા જે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી, તેમણે સ્ત્રીમાત્રનો સ્પર્શ ન કરવો; અને સ્ત્રીઓ સંગાથે બોલવું નહિ; અને જાણીને તે સ્ત્રીઓ સન્મુખ જોવું નહિ. ॥૧૭૫॥

अब नैष्ठिक ब्रह्मचारियों के विशेष धर्म कहते है – हमारे आश्रित नैष्ठिक ब्रह्मचारी स्त्री मात्र का स्पर्श न करें और स्त्रियों के साथ बोले नहीं और बुद्धिपूर्वक तो स्त्रियों की और देखे भी नहीं ॥१७५॥

My Naishthik Brahmchari disciples shall never touch nor talk to nor deliberately look at any female. (175)

तासां वार्ता न कर्तव्या न श्रव्याश्च कदाचन ।
तत्पादचारस्थानेषु न च स्नानादिकाः क्रियाः ॥१७६॥

અને તે સ્ત્રીઓની વાર્તા ક્યારેય ન કરવી અને ન સાંભળવી; અને જે સ્થાનકને વિશે સ્ત્રીઓનો પગ ફેર હોય, તે સ્થાનકને વિશે સ્નાનાદિક ક્રિયા કરવા ન જવું. ॥૧૭૬॥

और उन स्त्रियों के बारेमें कदापि चर्चा न करें और न सुनें तथा जिस स्थान में स्त्रियों का पद-संचार हो उस स्थान में स्नानादि क्रिया करने के लिए भी न जायँ ॥१७६॥

They shall never talk of females nor listen to talks about females and shall not go for bathing, washing, etc. to places which are frequented by females. (176)

देवताप्रतिमां हित्वा लेख्या काष्ठादिजापि वा ।
न योषित्प्रतिमा स्पृश्या न वीक्ष्या बुद्धिपूर्वकम् ॥१७७॥

અને દેવતાની પ્રતિમા વિના બીજી જે સ્ત્રીની પ્રતિમા, ચિત્રની અથવા કાષ્ઠાદિકની હોય, તેનો સ્પર્શ ન કરવો; અને જાણીને તો તે પ્રતિમાને જોવી પણ નહિ. ॥૧૭૭॥

देवता की प्रतिमा के बिना दूसरी स्त्री की प्रतिमा जो चित्रित या काष्ठादि से निर्मित हो तो भी उसका स्पर्श न करें और बुद्धिपूर्वक उसि प्रतिमा को देखें भी नहीं ॥१७७॥

They shall neither touch nor purposely look at the images, pictures or idols made from wood, etc., of females except those of Goddesses. (177)

न स्त्रीप्रतिकृतिः कार्या न स्पृश्यं योषितोंऽशुकम् ।
न वीक्ष्यं मैथुनपरं प्राणिमात्रं च तैर्धिया ॥१७८॥

અને તે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી, તેમણે સ્ત્રીની પ્રતિમા ન કરવી; અને સ્ત્રીએ પોતાના શરીર ઉપર ધારેલુ જે વસ્ત્ર, તેને અડવું નહિ; અને મૈથુનાસકત એવા જે પશુ-પક્ષી આદિક પ્રાણી-માત્ર, તેમને જાણીને જોવાં નહિ. ॥૧૭૮॥

और वे नैष्ठिक ब्रह्मचारी स्त्रीकी प्रतिमा की रचना कदापि न करें तथा स्त्री द्वारा अपने शरीर पर धारण किये गये वस्त्र का स्पर्श न करें और मैथुनासक्त पशुपक्षी आदि प्राणिमात्र को जान बूजकर न देखें ॥१७८॥

They shall never draw pictures of females nor touch clothes worn by females. They shall never intentionally look at any creatures in the act of coition. (178)

न स्पृश्यो नेक्षणीयश्च नारीवेषधरः पुमान् ।
न कार्यं स्त्रीः समुद्दिश्य भगवद्गुणकीर्तनम् ॥१७९॥

અને સ્ત્રીના વેશને ધરી રહ્યો એવો જે પુરુષ તેને અડવું નહિ અને તેની સામું જોવું નહિ અને તે સાથે બોલવું નહિ, અને સ્ત્રીને ઉદ્દેશ કરીને ભગવાનની કથા, વાર્તા, કીર્તન પણ ન કરવાં. ॥૧૭૯॥

स्त्री-वेश को धारण करने वाले पुरुष का स्पर्श न करें, उसकी और देखे भी नहीं और उसके साथ बोले भी नहीं और स्त्रियों को उद्देश करके भगवान की कथा, वार्ता, कीर्तन आदि भी न करें ॥१७९॥

They shall never look at nor talk to a man who is disguised as a female. They shall not give religious discourses and sing devotional songs directed at females. (179)

ब्रह्मचर्यव्रतत्यागंपरं वाक्यं गुरोरपि ।
तैर्न मान्यं सदा स्थेयं धीरैस्तुष्टैरमानिभिः ॥१८०॥

અને તે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી, તેમણે પોતાના બ્રહ્મચર્યવ્રતનો ત્યાગ થાય એવું જે વચન, તે તો પોતાના ગુરૂનું પણ ન માનવું. અને સદાકાળ ધીરજવાન રહેવું અને સંતોષે યુક્ત રહેવું; અને માને રહિત રહેવું. ॥૧૮૦॥

और वे नैष्ठिक ब्रह्मचारी जिससे अपने नैष्ठिक व्रत का भंग होता हो, ऐसा वचन अपने गुरु का हो तो भी उसको न माने और निरंतर धैर्यवान् रहें तथा संतोषयुक्त रहें एवं मान-अभिमान रहित रहें ॥१८०॥

They shall not obey a command which violates their vows of celibacy even if that command is given by their guru. They shall always be patient, contented and without pride. (180)

स्वातिनैकट्यमायान्ती प्रसभं वनिता तु या ।
निवारणीया साभाष्यतिरस्कृत्यापि वा द्रुतम् ॥१८१॥

અને બળાત્કારે કરીને પોતાને અતિશય સમીપે આવતી એવી જે સ્ત્રી, તેને બોલીને અથવા તિરસ્કાર કરીને પણ તુરત વારવી, પણ સમીપે આવવા દેવી નહિ. ॥૧૮૧॥

हठात् अपने अत्यंत समीप आनेवाली स्त्री से बोलकर अथवा उसका तिरस्कार करके भी उसे लौटा दें परन्तु समीप कदापि न आने दें ॥१८१॥

They shall immediately stop a female who deliberately advances towards them, by talking to her or by showing contempt towards her. (181)

प्राणापद्युपपन्नायां स्त्रीणां स्वेषां च वा क्वचित् ।
तदा स्पृष्ट्वापि तद्रक्षा कार्या सम्भाष्य ताश्च वा ॥१८२॥

અને જો ક્યારેય સ્ત્રીઓનો અથવા પોતાનો પ્રાણ નાશ થાય એવો આપત્કાળ આવી પડે, ત્યારે તો તે સ્ત્રીઓને અડીને, અથવા તે સાથે બોલીને પણ, તે સ્ત્રીઓની રક્ષા કરવી. અને પોતાની પણ રક્ષા કરવી. ॥૧૮૨॥

यदि कदाचित् स्त्रियों के अथवा अपने प्राण संकट में पड जायँ, ऐसे आपत्काल के समय पर तो स्त्रियों का स्पर्श करके अथवा उनके साथ बोलकर भी उस स्त्रियों की रक्षा करें तथा अपनी भी रक्षा करें ॥१८२॥

In the case of an emergency, when the lives of females or their own lives are in imminent danger, they shall protect the females and themselves by talking to females or even by touching them. (182)

तैलाभ्यङ्गो न कर्तव्यो न धार्यं चायुधं तथा ।
वेषो न विकृतो धार्यो जेतव्या रसना च तैः ॥१८३॥

અને તે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી તેમણે, પોતાને શરીરે તેલમર્દન ન કરવું, ને આયુધ ન ધારવું, ને ભયંકર એવો જે વેશ તે ન ધારવો, અને રસના-ઈન્દ્રિયને જીતવી. ॥૧૮૩॥

और वे नैष्ठिक ब्रह्मचारी अपने शरीर पर तेल मर्दन न करें तथा आयुध धारण न करें और भयंकर वेश भी धारण न करें तथा रसना इन्द्रिय को वश में करें ॥१८३॥

They shall never massage their body with oil, nor arm themselves, nor put on frightful clothes. They shall suppress their sense of taste. (183)

परिवेषणकर्त्री स्याद्यत्र स्त्री विप्रवेश्मनि ।
न गम्यं तत्र भिक्षार्थं गन्तव्यमितरत्र तु ॥१८४॥

અને જે બ્રાહ્મણના ઘરને વિષે સ્ત્રી પીરસનારી હોય, તેને ઘેર ભિક્ષા કરવા જવું નહિ, ને જ્યાં પુરુષ પીરસનારો હોય ત્યાં જવું. ॥૧૮૪॥

जिस ब्राह्मण के घर पर स्त्री परोसने वाली हो उस घर पर भिक्षा के लिए न जायँ किन्तु जहाँ पुरुष परोसने वाला हो वहाँ जायँ ॥१८४॥

They shall never go for alms to those Brahmin homes where food is served by a female but shall go elsewhere, where food is served by a male. (184)

अभ्यासो वेदशास्त्राणां कार्यश्च गुरुसेवनम् ।
वर्ज्यः स्त्रीणामिव स्त्रैणपुंसां सङ्गश्च तैः सदा ॥१८५॥

અને તે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી, તેમણે વેદશાસ્ત્રોનો અભ્યાસ કરવો, ને ગુરૂની સેવા કરવી, ને સ્ત્રીઓની પેઠે જ સ્ત્રૈણ પુરુષનો સંગ, જે તે સર્વકાળે વર્જવો. ॥૧૮૫॥

वे नैष्ठिक ब्रह्मचारी वेदशास्त्रों का अध्ययन करें तथा गुरु की सेवा करें और स्त्रियों के समान ही स्त्रैण पुरुषों के संग का भी सर्वदा त्याग करें ॥१८५॥

They shall study the Vedas and other holy scriptures and serve their guru. They shall never associate themselves with effeminate males just as they would never associate themselves with females. (185)

चर्मवारि न वै पेयं जात्या विप्रेण केनचित् ।
पलाण्डुलशुनाद्यं च तेन भक्ष्यं न सर्वथा ॥१८६॥

અને જાતિએ કરીને જે બ્રાહ્મણ હોય, તે-કોઈએ પણ ચર્મવારિ ન પીવું, અને ડુંગળી ને લસણ આદિક જે અભક્ષ્ય વસ્તુ, તે બ્રાહ્મણ જાતિ હોય, તેણે કોઈ પ્રકારે ન ખાવી. ॥૧૮૬॥

और जाति से जो ब्राह्मण हो वे चमडे के पात्र से निकाला हुआ पानी कदापि न पिये तथा प्याज और लसुन आदि अभक्ष्य चीजों का भक्षण किसी भी प्रकार से न करें ॥१८६॥

My Brahmins disciples shall never drink water which has passed through a leather vessel. They shall never consume foods like onions, garlic, etc. (186)

स्नानं सन्ध्यां च गायत्रीजपं श्रीविष्णुपूजनम् ।
अकृत्वा वैश्वदेवं च कर्तव्यं नैव भोजनम् ॥१८७॥

અને જે બ્રાહ્મણ હોય-તેણે સ્નાન, સંધ્યા, ગાયત્રીનોજપ, શ્રીવિષ્ણુની પૂજા અને વૈશ્વદેવ એટલાં વાનાં કર્યા વિના ભોજન કરવું જ નહિ. (એવી રીતે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારીના વિશેષ ધર્મ કહ્યા.) ॥૧૮૭॥

जो ब्राह्मण हो वे स्नान, संध्या, गायत्री का जप, श्री विष्णु पूजा तथा वैश्वदेव, इतना किये बिना भोजन कदापि न करें ।(इस प्रकार नैष्ठिक ब्रह्मचारी के धर्म कहे गये) ॥१८७॥

Brahmins shall never take meals without performing daily rituals viz. bath, Sandhya (special prayers), chanting of Gayatri Mantra, worship of Shree Vishnu and Vaishvadev (food offering ceremony). (187)

साधवो येऽथ तैः सर्वैर्नैष्ठिकब्रह्मचारिवत् ।
स्त्रीस्त्रैणसङ्गादि वर्ज्यं जेतव्याश्चान्तरारयः ॥१८८॥

હવે સાધુના જે વિશેષ ધર્મ તે કહીએ છીએ : અમારે આશ્રિત જે સર્વે સાધુ તેમણે, નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારીની પેઠે સ્ત્રીઓનાં દર્શન-ભાષણાદિક પ્રસંગનો ત્યાગ કરવો; તથા સ્ત્રૈણ પુરુષના પ્રસંગાદિકનો ત્યાગ કરવો, અને અંતઃશત્રુ જે કામ, ક્રોધ, લોભ અને માન આદિક, તેમને જીતવા. ॥૧૮૮॥

अब साधु के विशेष धर्म कहते हैं - हमारे आश्रित सभी साधु, नैष्ठिक ब्रह्मचारी की भाँति ही स्त्रियों के दर्शन-भाषण आदि प्रसंग का त्याग करें तथा स्त्रैण पुरुष के प्रसंगादि का त्याग करें और काम, क्रोध, लोभ एवं मान ईत्यादि अंतःशत्रुओं को जीतें ॥१८८॥

Just as Naishthik Brahmcharis, Sadhus shall avoid association with females and effeminate males, visually and verbally. They shall conquer inner enemies like lust, anger, greed, pride, etc. (188)

सर्वेन्द्रियाणि जेयानि रसना तु विशेषतः ।
न द्रव्यसङ्ग्रहः कार्यः कारणीयो न केनचित् ॥१८९॥

અને સર્વે જે ઇન્દ્રિઓ તે જીતવી અને રસના ઇન્દ્રિયને તો વિશેષે કરીને જીતવી; અને દ્રવ્યનો સંગ્રહ પોતે કરવો નહિ, ને કોઈ બીજા પાસે પણ કરાવવો નહિ. ॥૧૮૯॥

और वे सभी ईन्द्रियों को वश में करें और रसना ईन्द्रिय को तो विशेषरुप से वश में करें । द्रव्य का संग्रह न तो स्वयं करे न तो अन्य के पास करावें ॥१८९॥

They shall control all senses, especially the sense of taste, and shall not accumulate wealth or ask others to do so on their behalf. (189)

न्यासो रक्ष्यो न कस्यापि धैर्यं त्याज्यं न कर्हिचित् ।
न प्रवेशयितव्या च स्वावासे स्त्री कदाचन ॥१९०॥

અને કોઈની પણ થાપણ ન રાખવી, અને ક્યારેય પણ ધીરજતાનો ત્યાગ ન કરવો; અને પોતાના ઉતારાની જગ્યા બંધિની હોય, તો તેને વિષે ક્યારેય પણ સ્ત્રીનો પ્રવેશ થવા દેવો નહિ. ॥૧૯૦॥

किसी की भी धरोहर न रखें और कदापि धैर्य का त्याग न करें, और अपने आवास-स्थान में स्त्री का प्रवेश कदापि न होने दें ॥१९०॥

They shall never accept deposits from others, never lose patience and shall never allow a female to enter their place of residence. (190)

न च सङ्घं विना रात्रौ चलितव्यमनापदि ।
एकाकिभिर्न गन्तव्यं तथा क्वापि विनापदम् ॥१९१॥

અને તે સાધુ તેમણે, આપત્કાળ પડ્યા વિના રાત્રિને વિષે સંગસોબત વિનાનું ચાલવું નહિ; તથા આપત્કાળ પડ્યા વિના ક્યારેય પણ એકલા ચાલવું નહિ. ॥૧૯૧॥

वें साधु आपत्काल के बिना रात्रि के समय संघसाथी के सिवा कदापि न चलें और आपत्काल के बिना कदापि अकेले न चलें ॥१९१॥

Except in an emergency, they shall never go out alone during the night time nor shall they go out without company of fellow Sadhus at any time. (191)

अनर्घ्यं चित्रितं वासः कुसुम्भाद्यैश्च रञ्जितम् ।
न धार्यं च महावस्त्रं प्राप्तमन्येच्छयापि तत् ॥१९२॥

અને જે વસ્ત્ર બહુ મૂલ્યવાળું હોય તથા ચિત્રવિચિત્ર ભાતનું હોય તથા કસુંબાદિક જે રંગ, તેણે કરીને રંગેલું હોય તથા શાલ-દુશાલા હોય, ને તે જો બીજાની ઈચ્છાએ કરીને પોતાને પ્રાપ્ત થયું હોય તો પણ તે વસ્ત્ર પોતે પહેરવું - ઓઢવું નહિ. ॥૧૯૨॥

और जो वस्त्र बहु मूल्यवान हों, चित्र-विचित्र चित्रों से युक्त हो तथा कुसुम्भी आदि रंगो से रंगा हुआ हो तथा शाल-दुशाला हो और अगर वह अन्य की इच्छा से अपने को प्राप्त हुआ हो तो भी उसको धारण न करें ॥१९२॥

They shall never wear shawls or such other garments, which are expensive, decorative, dyed with gaudy colours, even if they have been reverently given to them by others. (192)

भिक्षां सभां विना नैव गन्तव्यं गृहिणो गृहम् ।
व्यर्थः कालो न नेतव्यो भक्तिं भगवतो विना ॥१९३॥

અને ભિક્ષા તથા સભાપ્રસંગ - એ બે કાર્ય વિના ગૃહસ્થના ઘર પ્રત્યે જવું નહિ; અને ભગવાનની જે નવ પ્રકારની ભક્તિ તે વિના વ્યર્થ કાળ નિર્ગમવો નહિ, નિરંતર ભક્તિ કરીને જ કાળ નિર્ગમવો. ॥૧૯૩॥

और भिक्षा तथा सभाप्रसंग, इन दो कार्यो के सिवा गृहस्थ के घर पर न जायँ और भगवान् की नव प्रकार की भक्ति बिना व्यर्थ काल न बितावे, निरंतर भक्ति करके ही समय व्यतीत करें ॥१९३॥

They shall never go to a householder's place except for religious gatherings or receiving alms. They shall always utilize their time in devotion to God instead of wasting it idly. (193)

पुमानेव भवेद्यत्र पक्वान्नपरिवेषणः ।
ईक्षणादि भवेन्नैव यत्र स्त्रीणां च सर्वथा ॥१९४॥
तत्र गृहिगृहे भोक्तुं गन्तव्यं साधुभिर्मम ।
अन्यथामान्नमर्थित्वा पाकः कार्यः स्वयं च तैः ॥१९५॥

અને જે ગૃહસ્થના ઘરને વિશે રાંધેલ અન્નનો પીરસનારો પુરુષ જ હોય, તથા સ્ત્રીઓનો દર્શનાદિક પ્રસંગ કોઈ રીતે થાય એમ ન હોય; ॥૧૯૪॥

તેવી રીતનું જે ગૃહસ્થનું ઘર તે પ્રત્યે અમારા સાધુ તેમણે, જમવા જવું; અને એ કહ્યું તેવું ન હોય, તો કાચું અન્ન માગીને પોતાના હાથે રસોઈ કરવી, ને ભગવાનને નૈવેદ્ય ધરીને જમવું. ॥૧૯૫॥

और जिस गृहस्थ के घर पर पकाये हुए अन्न को परोसने वाला पुरुष ही हो तथा स्त्रियों के दर्शनादि का प्रसंग किसी भी प्रकार से न हो ॥१९४॥

ऐसे गृहस्थ के घर पर हमारे साधु भोजन के लिए जायँ और ऊपर कहे अनुसार यदि न हो तो कच्चा अन्न माँगकर अपने हाथ से भोजन बनाकर भगवान को नैवेद्य समर्पित करके भोजन करें ॥१९५॥

They shall go for meals to a householder's place where food is served only by males, and where they have no contact with or sight of females. If this facility is not available, they shall

ask for cereals etc., personally cook the food and offer it to Lord Shree Krishna before consuming it. (194-195)

आर्षभो भरतः पूर्वं जडविप्रो यथा भुवि ।
अवर्ततात्र परमहंसैर्वृत्यं तथैव तैः ॥१९६॥

અને પૂર્વે ઋષભદેવ ભગવાનના પુત્ર, જે ભરતજી, તે પૃથ્વીને વિષે જડ બ્રાહ્મણ થકા જેમ વર્તતા હતા, તેમ જ પરમહંસ એવા જે અમારા સાધુ, એમણે વર્તવું. ॥૧૯૬॥

पूर्व काल में ऋषुभदेव भगवान् के पुत्र भरतजी जिस प्रकार पृथ्वी पर जड ब्राह्मण के समान आचरण करते थें ठीक उसी प्रकार परमहंस ऐसे जो हमारे साधु वे आचरण करें ॥१९६॥

They shall behave like Bharatji (son of Bhagwan Rishabhadev) who in the ancient times used to act as an insensate Brahmin. (196)

वर्णिभिः साधुभिश्चैतैर्वर्जनीयं प्रयत्नतः ।
ताम्बूलस्याहिफेनस्य तमालादेश्च भक्षणम् ॥१९७॥

અને નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી, ને એ સાધુ તેમણે, તાંબૂલ તથા અફીણ તથા તમાકું ઈત્યાદિનું જે ભક્ષણ, તે જતને કરીને વર્જવું. ॥૧૯૭॥

और वे नैष्ठिक ब्रह्मचारी एवं साधु ताम्बूल, अफीण तथा तम्बाकू इत्यादि के भक्षण का प्रयत्नपूर्वक त्याग करें ॥१९७॥

My Naishthik Brahmchari and Sadhu disciples shall strictly abstain from taking betel leaves, opium, tobacco and other similar intoxicating substances. (197)

संस्कारेषु न भोक्तव्यं गर्भाधानमुखेषु तैः ।
प्रेतश्राद्धेषु सर्वेषु श्राद्धे च द्वादशाह्निके ॥१९८॥

અને તે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી ને સાધુ તેમણે, ગર્ભાધાન આદિક, જે સંસ્કાર તેમને વિષે જમવું નહિ તથા એકાદશાહ પર્યંત જે પ્રેતશ્રાદ્ધ તેમને વિશે જમવું નહિ તથા દ્વાદશાહ શ્રાદ્ધને વિશે જમવું નહિ.॥૧૯૮॥

और वे नैष्ठिक ब्रह्मचारी एवं साधु गर्भाधान आदि संस्कार प्रसंग पर भोजन न करें तथा एकादशाह पर्यन्त जो प्रेत श्राद्ध उसके प्रसंग पर तथा द्वादशाह श्राद्ध में भी भोजन न करें ॥१९८॥

They shall never dine at ceremonies pertaining to conception, or any ceremony related to Ghost Shrãddh and twelfth day ceremony related to Shrãddh (rituals performed for the deceased), or any other similar ceremonies. (198)

दिवास्वापो न कर्तव्यो रोगाद्यापदमन्तरा ।
ग्राम्यवार्ता न कार्या च न श्रव्या बुद्धिपूर्वकम् ॥१९९॥

અને રોગાદિક આપત્કાળ પડ્યા વિના દિવસે સૂવું નહિ, અને ગ્રામ્યવાર્તા કરવી નહિ, ને જાણીને સાંભળવી નહિ. ॥૧૯૯॥

रोगादि आपत्काल के बिना दिन में निद्रा न करें और ग्राम्यवार्ता न करें और जान-बूझकर सुने भी नहीं ॥१९९॥

They shall never sleep during the day time except when they are unwell. They shall never intentionally indulge themselves in any gossip. (199)

स्वप्यं न तैश्च खट्वायां विना रोगादिमापदम् ।
निच्छद्म वर्तितव्यं च साधूनामग्रतः सदा ॥२००॥

અને તે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી ને સાધુ તેમણે, રોગાદિક આપત્કાળ પડ્યા વિના ખાટલા ઉપર સૂવું નહિ; અને સાધુની આગળ તો નિરંતર નિષ્કપટપણે વર્તવું. ॥૨૦૦॥

वे नैष्ठिक ब्रह्मचारी तथा साधु रोगादि आपत्काल के बिना चारपाई पर कभी न सोयें और साधुओं के आगे निरंतर निष्कपट भाव से आचरण करें ॥२००॥

They shall never sleep on a bed except when they are unwell. They shall always behave sincerely with other saints. (200)

गालिदानं ताडनं च कृतं कुमतिभिर्जनैः ।
क्षन्तव्यमेव सर्वेषां चिन्तनीयं हितं च तैः ॥२०१॥

અને તે સાધુને બ્રહ્મચારી, તેમણે, કોઈક કુમતિવાળા દુષ્ટ જન હોય, ને તે પોતાને ગાળ દે અથવા મારે, તો તે સહન જ કરવું; પણ તેને સામી ગાળ ન દેવી, ને મારવો નહિ; અને તેનું જેમ હિત થાય, તેમ જ મનમાં ચિંતવન કરવું; પણ તેનું ભૂંડુ થાય એવો તો સંકલ્પ પણ ન કરવો. ॥૨૦૧॥

और उन साधु तथा ब्रह्मचारी को यदि कोई दुष्टमतिवाले दुर्जन गाली दें अथवा मार मारे तो उसे सहन ही करें परन्तु उसके प्रतिकार में गाली न दें, मारे भी नहीं तथा जिस प्रकार उसका कल्याण हो वैसा ही मनमें चिंतन करें परन्तु उसका बुरा हो ऐसा संकल्प भी न करें ॥२०१॥

They shall not retaliate if misguided or wicked persons abuse them or beat them, but shall, instead, be tolerant and always wish them well. (201)

दूतकर्म न कर्तव्यं पैशुनं चारकर्म च ।
देहेऽहन्ता च ममता न कार्या स्वजनादिषु ॥२०२॥

અને કોઈનું દૂતપણું ન કરવું તથા ચાડિયાપણું ન કરવું; ને કોઈના ચારચક્ષુ ન થવું અને દેહને વિષે અહંબુદ્ધિ ન કરવી, ને સ્વજનાદિકને વિશે મમતા ન કરવી. (એવી રીતે સાધુના વિશેષ ધર્મ કહ્યા.) ॥૨૦૨॥

और किसी का दूत-कार्य न करें तथा चुगल-खोरी भी न करें और किसी के चारचक्षु न बनें (जासूसी न करें) तथा देह में बुद्धि और स्वजनादि में ममत्वबुद्धि न रखें (इस प्रकार साधु के विशेष धर्म कहे गयें) ॥२०२॥

They shall never act as a messenger, indulge in backbiting or spying. They shall avoid egoism and shall not have attachment towards their relatives. (202)

इति सङ्क्षेपतो धर्माः सर्वेषां लिखिता मया ।
साम्प्रदायिकग्रन्थेभ्यो ज्ञेय एषां तु विस्तरः ॥२०३॥

અને અમારે આશ્રિત એવા જે સત્સંગી બાઈ-ભાઈ સર્વે, તેમના જે સામાન્ય ધર્મ અન વિશેષ ધર્મ, તે જે તે સંક્ષેપે કરીને આવી રીતે અમે લખ્યા છે; અને આ ધર્મનો જે વિસ્તાર તે તો અમારા સંપ્રદાયના જે ગ્રંથ, તે થકી જાણવો. ॥૨૦૩॥

इस प्रकार हमने अपने आश्रित सत्संगी-स्त्री, पुरुष सभी के सामान्य धर्म तथा विशेष धर्म संक्षेप से लिखे हैं, इन धर्मोका विस्तार हमारे सम्प्रदाय के अन्य ग्रंथो द्वारा जानना ॥२०३॥

I have thus described briefly, the general and special Dharmas of all My disciples. They shall refer to Shastras (scriptures) of our Sampradaya to learn them in detail. (203)

सच्छास्त्राणां समुद्धृत्य सर्वेषां सारमात्मना ।
पत्रीयं लिखिता नृणामभीष्टफलदायिनी ॥२०४॥

અને સર્વે જે સચ્છાસ્ત્ર તેનો જે સાર, તેને અમે અમારી બુદ્ધિએ કરીને ઉદ્ધારીને, આ શિક્ષાપત્રી, જે તે લખી છે; તે કેવી છે, તો સર્વ મનુષ્ય માત્રને મનવાંછિત ફળની દેનારી છે. ॥૨૦૪॥

हमने अपनी बुद्धि से सभी सच्छास्त्रों का सारांश निकाल कर यह शिक्षापत्री लिखी हैं, वह कैसी हैं ? तो मनुष्यमात्र को अभीष्ट-मनोवांछित फल देने वाली हैं ॥२०४॥

I have written this Shikshapatri, taking the essence of all Shastras. It fulfils the wishes of all My disciples. (204)

इमामेव ततो नित्यमनुसृत्य ममाश्रितैः ।
यतात्मभिर्वर्तितव्यं न तु स्वैरं कदाचन ॥२०५॥

એ હેતુ માટે અમારા આશ્રિત જે સર્વ સત્સંગી તેમણે, સાવધાનપણે કરીને નિત્ય પ્રત્યે આ શિક્ષાપત્રીને અનુસરીને જ વર્તવુ. પણ પોતાના મનને જાણે તો ક્યારેય ન વર્તવું. ॥૨૦૫॥

इसलिए हमारे आश्रित सभी सत्संगी सावधानी से निरंतर इस शिक्षापत्री के अनुसार ही आचरण करें परन्तु अपनी इच्छानुसार कदापि आचरण न करें ॥२०५॥

Therefore all My disciples shall always observe the precepts of this Shikshapatri, but never behave as they desire. (205)

वर्तिष्यन्ते य इत्थं हि पुरुषा योषितस्तथा ।
ते धर्मादिचतुर्वर्गसिद्धिं प्राप्स्यन्ति निश्चितम् ॥२०६॥

અને જે અમારા આશ્રિત પુરુષ ને સ્ત્રીઓ, તે જે તે, આ શિક્ષાપત્રી પ્રમાણે વર્તશે તો તે ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ-એ ચાર પુરુષાર્થની સિદ્ધિને નિશ્ચય પામશે. ॥૨૦૬॥

और हमारे आश्रित जो पुरुष व स्त्रियाँ इस शिक्षापत्री के अनुसार आचरण करेंगे वे निश्चय धर्म, अर्थ, काम और मोक्ष, इन चारों पुरुषार्थों की सिद्धिको प्राप्त करेंगे ॥२०६॥

By following this Shikshapatri, My male and female disciples shall attain the four desires (Dharma, Arth, Kam and Moksha). (206)

नेत्थं य आचरिष्यन्ति ते त्वस्मत्सम्प्रदायतः ।
बहिर्भूता इति ज्ञेयं स्त्रीपुंसैः साम्प्रदायिकैः ॥२०७॥

અને જે બાઈ-ભાઈ, આ શિક્ષાપત્રી પ્રમાણે નહિ વર્તે, તો તે અમારા સંપ્રદાય થકી બાહેર છે, એમ અમારા સંપ્રદાયવાળા સ્ત્રી-પુરુષ, તેમણે જાણવું. ॥૨૦૭॥

जो स्त्री-पुरुष इस शिक्षापत्री के अनुसार आचरण नहीं करेंगे वे हमारे सम्प्रदाय से बाहर हैं, ऐसा हमारे सम्प्रदाय वाले स्त्री-पुरुष समझें ॥२०७॥

My male and female disciples shall understand that those who do not follow the precepts of this Shikshapatri shall be considered as excommunicated from our Sampradaya. (207)

शिक्षापत्र्याः प्रतिदिनं पाठोऽस्या मदुपाश्रितैः ।
कर्तव्योऽनक्षरज्ञैस्तु श्रवणं कार्यमादरात् ॥२०८॥

અને અમારા જે આશ્રિત સત્સંગી, તેમણે આ શિક્ષાપત્રીનો નિત્ય પ્રત્યે પાઠ કરવો; અને જેને ભણતાં આવડતું ન હોય, તેમણે તો આદર થકી આ શિક્ષાપત્રીનું શ્રવણ કરવું; ॥૨૦૮॥

और हमारे आश्रित सत्संगी इस शिक्षापत्री का प्रतिदिन पाठ करें और जो अनपढ हों वे आदरपूर्वक इस शिक्षापत्री का श्रवण करें ॥२०८॥

My disciples shall read this Shikshapatri daily, and those who cannot read, shall listen to it with reverence. (208)

वक्रभावे तु पूजेव कार्याऽस्यां प्रतिवासरम् ।
मद्रूपमिति मद्वाणी मान्येयं परमादरात् ॥२०९॥

અને આ શિક્ષાપત્રીને વાંચી સંભળાવે એવો કોઈ ન હોય, ત્યારે તો નિત્ય પ્રત્યે આ શિક્ષપત્રીની પૂજા કરવી, અને આ જે અમારી વાણી, તે અમારું સ્વરૂપ છે, એ રીતે પરમ આદર થકી માનવી. ॥૨૦૯॥

इस शिक्षापत्री को पढकर सुनानेवाला कोई न हो तब प्रतिदिन इस शिक्षापत्री की पूजा करें और यह हमारी वाणी, हमारा स्वरुप हैं, ऐसा समझकर इसे परम आदरपूर्वक मानें ॥२०९॥

When there is no one to read this Shikshapatri to them, they shall worship it daily. All My disciples shall reverently honour My word as My Divine Self. (209)

युक्ताय सम्पदा दैव्या दातव्येयं तु पत्रिका ।
आसुर्या सम्पदाढ्याय पुंसे देया न कर्हिचित् ॥२१०॥

અને આ જે અમારી શિક્ષાપત્રી, તે જે તે દૈવી સંપદાએ કરીને યુક્ત જે જન હોય, તેને આપવી; અને જે જન આસુરી સંપદાએ કરીને યુક્ત હોય, તેને તો ક્યારેય ન આપવી. ॥૨૧૦॥

हमारी इस शिक्षापत्री को दैवी संपत्ति से युक्त मनुष्य को ही देना किन्तु आसुरी संपत्ति से युक्त मनुष्य को कदापि नहीं देना ॥२१०॥

This Shikshapatri shall only be given to a person with divine virtues, but shall never be given to a person with wicked tendencies. (210)

विक्रमार्कशकस्याब्दे नेत्राष्टवसुभूमिते ।
वसन्ताद्यदिने शिक्षापत्रीयं लिखिता शुभा ॥२११॥

સંવત ૧૮૮૨ (અઢાર સો બ્યાસી)ના મહા સુદી પંચમીને દિવસે આ શિક્ષાપત્રી અમે લખી છે; તે પરમ કલ્યાણકારી છે. ॥૨૧૧॥

संवत १८८२ अठारह सौ बयासी के माध शुक्ल पञ्चमी के दिन (बसन्त पञ्चमी के दिन हमने यह शिक्षापत्री लिखी हैं जो परम कल्याणकारी हैं ॥२११॥

This Shikshapatri is written by Me on Vasant Panchami Day (Maha Shud Pancham) of the year Vikram Samvat 1882 and is beneficent to all mankind. (211)

निजाश्रितानां सकलार्तिहन्ता सद्धर्मभक्तेरवनं विधाता ।
दाता सुखानां मनसेप्सितानां तनोतु कृष्णोऽखिलमङ्गलं नः ॥२१२॥

અને પોતાનાં આશ્રિત જે ભક્તજન તેમની જે સમગ્ર પીડા; તેનો નાશ કરનારા એવા, અને ધર્મ સહિત જે ભક્તિ, તેની રક્ષાના કરનારા એવા અને પોતાના ભક્તજનને મનવાંછિત સુખના આપનારા એવા જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન, તે જે તે અમારા સમગ્ર મંગળને વિસ્તારો. ॥૨૧૨॥

ઈતિશ્રી સહજાનંદ સ્વામી લિખિત શિક્ષાપત્રી સમાપ્ત.

अपने आश्रति भक्तजनों की समग्र पीडाको नाश करने वाले, धर्म सहित भक्ति की रक्षा करने वाले और अपने भक्तजनों को मनोवांछित सुख को देने वाले भगवान् श्रीकृष्ण हमारे समग्र मंगलका विस्तार करें ॥२१२॥

इति श्री शिक्षापत्री हिन्दी अनुवाद सहिता समाप्त.

May Lord Shree Krishna, reliever of all miseries of His disciples, protector of Bhakti with Dharma and bestower of all desired happiness, shower His blessings on us all. (212)

Thus ends the English translation of the Shikshapatri as written by Lord Shree Swaminarayan and translated into Gujarati by Nityanand Muni.

જય
સ્વામીનારાયણ